

**België-luik van het DGD programma
FOS-IFSI/ISVI-Solsoc 2017-2021
– Eindevaluatie**

Finale rapport ACE Europe Juni 2022

België-luik van het DGD programma FOS-IFSI/ISVI-Solsoc 2017-2021 – Eindevaluatie

Corina Dhaene (ACE Europe)
Loes Debuysere (ACE Europe)

Voorwoord

De evaluatoren willen iedereen bedanken die aan deze evaluatie hebben meegewerkt. Dit zijn in de eerste plaats de medewerkers van FOS, Solsoc en IFSI/ISVI, met speciale dank aan Anthony voor het begeleiden van de evaluatie. Wij zijn ook dankbaar voor de gesprekken die wij hebben gevoerd met beleidsmakers, vakorganisaties en andere partners van de socialistische beweging. Wij hadden het genoeg om interessante discussies te voeren met zeer geëngageerde mensen die willen bijdragen aan Waardig Werk in België en daarbuiten. Wij wensen alle betrokken actoren veel succes met hun toekomstige activiteiten.

ACE Europe, Mechelen, België, juni 2022

Uitgebreide samenvatting¹

- ¹ Dit rapport is de eindevaluatie van het FOS, Solsoc, IFSI/ISVI programma dat liep van 2017-2021. Naast aandacht voor leren, dient het rapport in eerste plaats om verantwoording af te leggen aan de donor en de verschillende stakeholders die de organisaties ondersteunen. De evaluatie beroept zich op de OECD-DAC criteria, in het bijzonder het criterium rond effectiviteit: In welke mate heeft het programma in België zijn vooropgestelde specifieke doelstellingen bereikt, of met welke waarschijnlijkheid zal het deze bereiken? Daarnaast is ook aandacht voor efficiëntie (waaronder relevantie van het aanbod) en duurzaamheid.
- ² FOS, Solsoc en IFSI/ISVI implementeerden het Belgische luik van het gezamenlijke DGD programma dat tussen 2017 en 2021 werd uitgevoerd. FOS is een NGO en de solidariteitsorganisatie van de socialistische beweging in Vlaanderen en Brussel; Solsoc is een NGO en de solidariteitsorganisatie van de socialistische beweging in Wallonië en Brussel; en IFSI/ISVI het Instituut voor Internationale Vakbondssamenwerking ondersteund door de socialistische vakbond (ABVV/FGTB).
- ³ Het programma maakt deel uit van twee Gemeenschappelijk Strategische Kaders (GSK): het geografische GSK België en het thematische GSK Waardig Werk. Deze GSKs dienen om de coördinatie, complementariteit en synergiën te bevorderen tussen organisaties die rond hetzelfde land of thema werken.
- ⁴ **Opzet van de evaluatie** - De evaluatie van het DGD programma van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc keek zowel naar het bewegingswerk (specifieke doelstelling 1) als naar het beleidswerk (specifieke doelstelling 2). Voor de analyse van het bewegingswerk hielden de evaluatoren interviews met organisaties van de socialistische beweging en baseerden ze zich op een desk study. Een enquête voor de bevraging van de organisaties leverde te weinig respons op om bruikbaar te zijn. Om te begrijpen wat het bewegingswerk kenmerkt, werd nog een analyse uitgevoerd die gebruik maakt van het 'Wavemakers model' voor verandering. Dit model onderzoekt hoe je individuen en groepen kunt laten starten met een verandering in hun gedrag, welke interne en externe factoren een rol spelen in het werken aan verandering en hoe duurzaamheid van verandering kan worden verzekerd. Dit leverde meer inzicht in wat speelt en wat niet in het bewegingswerk van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc.
- ⁵ Voor de analyse van het beleidswerk identificeerden de evaluatoren twee specifieke casussen met de teams van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc om een contributie-analyse op toe te passen. Via desk study en interviews werd inzicht verkregen in de manier waarop beleidsbeïnvloedende processen verliepen en welke de precieze bijdrage is van de NGO's ten aanzien van andere (f)actoren van invloed. Daarnaast documenteerden de

---

¹ Er is ook een samenvatting in het FR die bij de organisaties te verkrijgen is.

evaluatoren andere effecten van beleidsbeïnvloeding ('successen') in het rapport (niet in detail) op basis van desk studie.

- 6 **Beperkingen van de evaluatie** - Er waren enkele beperkingen in de evaluatie, in de eerste plaats het feit dat de evaluatie breed moest kijken in functie van een beperkt budget, wat niet altijd toeliet om in de diepte te gaan. Bovendien was het totaal aantal interviews eerder beperkt. Hierdoor ontsnapten een aantal dimensies van het (beleids-)werk aan specifieke aandacht en analyse. Het gaat hier met name om de inzet van IFSI/ISVI in de Internationale Commissie van de FGTV/ABVV en meer bepaald de interactie met de studiedienst van de vakbond (die direct invloed uitoefent op beleidsmakers); het faciliteren door IFSI/ISVI van contacten tussen partners uit het Zuiden en de FGTV/ABVV (bijv. in Benin) om samen meetings van de IAO/OIT voor te bereiden); de deelname (met mandaat verkregen van de FGTV/ABVV en tezamen met FOS en Solsoc) in het Belgische USP 2030 platform (USP 2030 is een initiatief van de Wereldbank en de IAO om een globaal partnerschap voor universele sociale bescherming te realiseren binnen het kader van de SDGs) en andere acties die de meerwaarde van IFSI/ISVI in het gemeenschappelijk DGD programma illustreren.
- 7 De evaluatoren merken op dat het als externe observator niet evident is om binnen het kader van een evaluatie grip te krijgen op de dynamieken binnen de socialistische beweging. Een analyse van de relaties binnen de beweging, de machtsverhoudingen en de mechanismen van besluitvorming was niet beschikbaar voor de evaluatoren. Hier past onmiddellijk een eerste aanbeveling, met name om de processen van beïnvloeding en interacties binnen de beweging beter in kaart te brengen (zie ook verder bij beleidswerk).
- 8 Hieronder volgen de voornaamste conclusies. De aanbevelingen zijn sterk gebaseerd op conclusies en worden daarom onder de betreffende conclusie vermeld.
- 9 **Effectiviteit van het bewegingswerk** – De evaluatoren merken op dat de organisaties heel veel activiteiten hebben ondernomen (die zeker niet allemaal grondig bekeken werden in het kader van deze evaluatie). Over het algemeen is de tendens, gebaseerd op een analyse van de documenten, de indicatoren en de interviews, positief en dat ondanks COVID.
- 10 De cijfers over de output van de organisaties op het vlak van initiatieven voor sensibilisatie en mobilisatie van de achterban via **geschreven communicatie** doorheen de 5 jaren tonen een **sterke dynamiek van interactie met de achterban** (organisaties van de socialistische beweging) en engagement van de achterban om geschreven communicatie van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc te delen. Dit is belangrijk voor deze laatste omdat zij geen direct contact hebben met de achterban van de organisatie. Bij Solsoc was een sterke inhaalbeweging merkbaar t.o.v. de baseline cijfers. Het aantal outputs bij FOS daalde. Daarvoor zijn verschillende verklaringen: de organisatie koos ervoor om de focus te verleggen naar mini-campagnes in co-creatie met een beperkter aantal organisaties. FOS had ook moeilijkheden om goed bij te houden hoeveel communicatie werd overgenomen en gedeeld door haar achterban. De organisaties gaven aan dat zij de boodschappen breed deelden maar kwamen er niet toe om cijfers hierover te delen.
- 11 Meer en beter communiceren met de uiteindelijke doelgroepen via de organisaties van de socialistische beweging blijft wel een uitdaging voor FOS, IFSI/ISVI en Solsoc. Wat om aandacht vraagt is : (i) de overgang van papieren publicaties naar social media (minder diepgang en andere ritmes in uitvoering), (ii) de

verschillende visies binnen organisaties en vakbonden over wat internationaal en Internationale Solidariteit is en waarom het belangrijk is (waarbij een deel het narratief van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc onderschrijft) en (iii) de beperkte capaciteit van organisaties van de beweging om zelf communicatie met hun achterban te verzekeren.

- ¹² Uit de interviews blijkt veel waardering voor de kwaliteit van het aanbod (materiaal voor communicatie en voor campagnes) en input (bijv. advies of uitwisseling met organisaties die daar nood aan hebben). De organisaties maakten duidelijk dat zij autonoom waren in hun beslissing om al dan niet samen te werken met de NGO's.
- ¹³ De evaluatoren vinden weinig bewijs voor toegenomen **organisatiecapaciteit bij de organisaties** voor sensibilisatie en mobilisatie van de achterban. Dat komt omdat FOS, IFSI/ISVI en Solsoc in de feiten geen strategie hadden voor steun aan capaciteit. De strategie was die van leveren van content aan de organisaties en co-creatie van materiaal om op die manier een groter bereik te hebben (bereiken van doelgroepen van de organisaties). Hierbij werd vooral ingezet op kwaliteit (eerder dan kwantiteit) gezien de beperkte capaciteit van FOS (3,6 FTE), IFSI/ISVI (1 FTE) en Solsoc (2,47 FTE). De evaluatoren vonden wel anecdotisch bewijs voor het (indirecte) effect van die strategie op capaciteit van de organisaties. Het gaat dan met name om het versterken van competenties rond: (i) netwerking tussen organisaties van de socialistische beweging onderling (in Wallonië en Brussel waar Solsoc inzette op samenwerking in het kader van de Nuits Solidaires en gezamenlijk informeren van de organisaties van de beweging over de campagne boodschappen en het campagnemateriaal en in Vlaanderen over de samenwerking in kader van het jaarlijkse festival Manifiesta), (ii) strategie en coördinatie voor actie voor Internationale Solidariteit door de oprichting (in 2018) van de Internationale Commissie van de FGTB/ABVV.
- ¹⁴ Uit interviews kan worden afgeleid dat capaciteit vaak neerkomt op het engagement van enkele individuen en op persoonlijke relaties. Dat is op zich geen punt, tenzij het de bedoeling is om verder te evolueren en duurzaamheid te garanderen, dan vormt steun van enkel individuen een risico op (middel)lange termijn. Deze individuen geven aan dat ze groter inzicht hebben in linken tussen wat hier wordt gedaan (of niet) en beslist en de effecten van hun acties in het Zuiden (die vaak veel dramatischer zijn dan in België). Deze individuen geven ook aan dat ze na COVID sterke nood hebben aan ondersteuning voor een 'relance' van de dynamieken rondom Internationale Solidariteit voor de leden, militanten, délégués, doelgroepen van hun werking.
- ¹⁵ Hoewel het effect van die strategie van leveren van content en co-creatie voor communicatie in termen van aantallen effectief te noemen is (de cijfers zijn gestegen ten aanzien van het startjaar van het project), zijn er vragen bij het effect daarvan op de finale doelgroepen. Enkele respondenten geven aan dat er in de geschreven communicatie geen rekening gehouden wordt met de specificiteiten van hun doelgroep en dat

communicatie als dusdanig niet de beste of enige strategie is voor sensibilisatie en mobilisatie van een kritische massa bij hun doelgroepen.

- ¹⁶ Het **bereik via fysieke initiatieven en bijeenkomsten** was minder succesvol dan verwacht; de Covid-pandemie was hier niet vreemd aan. Uit de cijfers blijkt voor elke partner (FOS, Solsoc en IFSI/ISVI) een daling in het aantal mensen dat bereikt wordt via acties en events ten aanzien van 2017, met een dieptepunt in 2020 (halvering van bereik door de Covidcrisis) en een licht herstel in 2021. De opvolging van indicatoren omtrent vrijwilligers toont aan dat de NGOs kunnen rekenen op een kleine vaste kern van vrijwilligers die evenwel niet aangroeit.
- ¹⁷ De respondenten van de organisaties en vakbonden van de beweging geven aan dat het aantal geëngageerde militanten inderdaad eerder beperkt doch redelijk stabiel is. Er is volgens hen ook nood aan blijvende inzet op het vlak van sensibilisatie want stereotypen ten aanzien van organisaties en arbeiders in het Zuiden zijn hardnekkig, ook binnen de beweging.
- ¹⁸ Alle organisaties geven aan dat mobilisatie van de achterban en de militanten voor hen essentieel is; hier willen zij het verschil maken. Doel is dat militanten en achterban bepaalde waarden ontwikkelen en evolueren naar verantwoordelijke en mondiale burgers en dat zij dat ook uitdragen binnen hun (professionele) omgeving. Van délégués wordt verwacht dat ze informatie en inzichten meenemen op ondernemingsraden (op verschillende niveaus). De (realisatie van deze) doelstellingen worden echter niet systematisch opgevolgd en de evaluatoren hebben geen datacollectie op dit niveau gedaan.
- ¹⁹ De evaluatoren gebruikten het Wavemakersmodel om een bijkomende analyse te doen van het bewegingswerk. Dit model helpt om te analyseren hoe je individuen en groepen kunt laten starten met een verandering in hun werking/gedrag, welke interne en externe factoren een rol spelen in het werken aan verandering en hoe duurzaamheid kan worden verzekerd. Het model kan ook inspiratie bieden voor het bijsturen van de strategie, afhankelijk van het doel van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc en de organisaties waar ze mee samenwerken.
- ²⁰ Uit deze analyse bleek het volgende:
- Starten met engagement voor internationale solidariteit: inleefreizen en ontmoetingen met partners uit landen buiten de EU en krijgen van kwaliteitsvolle producten spelen een belangrijke rol, alsook sympathie voor FOS, IFSI/ISVI en Solsoc, hun waarden en de manier waarop ze samenwerking aanbieden.
  - Interne factoren die bijdragen tot het uitwerken van het engagement: organisaties voelen zich autonoom en voldoende competent (ofwel omdat ze zelf een dienst hebben die zich hiermee kan bezighouden ofwel omdat de samenwerking met FOS, IFSI/ISVI en Solsoc zorgt voor die competentie). Het gevoel om deel uit te maken van een groep die internationale solidariteit concreet gestalte geeft en hieruit inspiratie en motivatie te halen, speelt veel minder. Dit betekent dat men niet noodzakelijk deel wilt uitmaken van deze groep organisaties die zich meer engageren.

- Externe factoren die bijdragen tot het uitwerken van het engagement: FOS, IFSI/ISVI en Solsoc faciliteren en creëren kansen waarbij de organisaties van de beweging zich kunnen laten zien met hun engagement voor internationale solidariteit. Nieuwe normen in de maatschappij die duidelijk maken dat de tijden veranderd zijn en dat er een appèl wordt gedaan op verandering binnen de organisaties van de beweging speelden in beperkte mate (bijv. acties op vlak van seksueel geweld) maar zouden meer systematisch gebruikt kunnen worden in de strategie van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc. Wat weinig speelde was druk vanuit de achterban op organisaties van de socialistische beweging om zich meer te engageren voor internationale solidariteit bijv. door hierover vragen te stellen of door positieve feedback te geven op initiatieven; vraag is hier hoe FOS, IFSI/ISVI en Solsoc die vraag/feedback zouden kunnen versterken/uitlokken?
- Verzekeren van duurzaamheid: hierbij is het belangrijk dat organisaties van de socialistische beweging hun engagement en veranderingen ervaren als positief voor zichzelf; als een manier om de relevantie van hun acties binnen de huidige context te vergroten. In de uitvoering van het programma, hebben de evaluatoren niet gemerkt dat hierop wordt ingespeeld. Bij organisaties van de vakbond speelde dit in beperkte mate; er is ruimte om hier meer op in te zetten. Een tweede belangrijk element is dat organisaties nood hebben aan informatie over verandering: wat is het effect van hun engagement op de achterban? De evaluatoren stellen vast dat zowel FOS, IFSI/ISVI als Solsoc en de organisaties zelf hierover weinig informatie hebben (die voorbij het anekdotische gaat). Effecten van de samenwerking (in het kader van het programma in België) op de capaciteit van de organisaties wordt niet opgevolgd in het M&E systeem; enkel de geproduceerde output werd geteld. Effecten van de communicatie en samenwerking op de achterban van de organisaties werden niet opgevolgd. Dit betekent dat ook de organisaties van de achterban weinig zicht hadden op het effect van hun inspanningen en engagement voor Internationale Solidariteit, wat nochtans een belangrijke factor kan zijn om de motivatie vol te houden.

²¹ **Aanbevelingen om effectiviteit van het bewegingswerk te versterken** - Op basis van deze bevindingen en de bijkomende analyse doen de evaluatoren de volgende aanbevelingen:

²² **Aanbeveling 1: behoud de kwaliteit van de input voor geschreven communicatie, erken de limieten daarvan voor de sensibilisatie en mobilisatie van de doelgroep van de organisaties en stuur op basis daarvan de strategie bij.** Zorg ervoor dat je goed communiceert over resultaten van investering in internationale solidariteit (zie hiervoor ook aanbeveling 2). Concreet betekent dit het volgende:

- Het is niet nodig om nog meer in te zetten op input voor geschreven communicatie en het tellen van output bij de organisaties (en dus in de targets van het nieuwe programma nog hogere cijfers te zetten van het delen van informatie). Hogere targets zal niet bijdragen tot meer sensibilisatie of mobilisatie van

de achterban van de organisaties. Meer aandacht voor social media (dus verschuiving in focus van kanaal) kan daarentegen wel zinvol zijn.

- Organiseer communicatie nog sterker in relatie met campagnes en vorming zodat de effecten versterkt kunnen worden. Campagnes zijn piekmomenten op vlak van mobilisatie; communicatie kan aandacht voor bepaalde thema's vasthouden. Probeer vorming te integreren in het bestaande aanbod van organisaties. CEPAG gaf bijv. aan meer te willen investeren in overleg en afstemming met Solsoc. Het aantal vormingsdagen voor délégués in de vakbond is beperkt; hier is het dus zaak om te kijken welke onderwerpen het meest relevant zijn om ervoor te zorgen dat délégués een internationale reflex binnen brengen binnen hun bedrijf. Identificeer de sectoren waar dit het meest nuttig is en bekijk hoe dit aspect binnen het bestaande pakket kan worden binnen gebracht. FOS geeft aan dat een basisvorming voor nieuwe medewerkers in de beweging nuttig kan zijn. Het is aan te bevelen dat overleg binnen FOS, IFSI/ISVI en Solsoc (en tussen hen onderling) telkens die link communicatie – campagne – vorming op de agenda zet.
- Organisaties willen het verschil kunnen maken en willen dat hun achterban dit opmerkt. Dit geldt ook voor hun inzet voor Internationale Solidariteit. Communicatie door FOS, IFSI/ISVI, Solsoc kan best op een meer systematische manier resultaten of successen van de organisaties hier in België in de kijker zetten en dit voor de ganse beweging. Het motiveert organisaties die zich al engageren om verder te doen en het kan andere organisaties aanspreken (om 'erbij' te horen). Het is hierbij belangrijk om te analyseren hoe de communicatie de decision makers binnen de organisaties van de beweging kan bereiken; leiderschap op vlak van decision makers is nodig om mee uit te dragen wat internationale solidariteit betekent (coherentie in het narratief) en om aan te geven dat internationale solidariteit de relevantie van de organisatie versterkt. Leiderschap wordt hier begrepen als een houding die anderen aanzet om een doel te bereiken.

²³ **Aanbeveling 2: Maak een onderscheid tussen steun aan capaciteitsversterking van organisaties om hun achterban te sensibiliseren en te mobiliseren en het ondersteunen van het produceren van output (communicatie, events, campagne).** In de feiten ligt de focus nu op het tweede: de NGOs leveren content, ontwikkelen acties, zodat de organisaties een aanbod kunnen doen omtrent internationale solidariteit. De organisaties (m.u.v. de organisaties van de vakbond zoals AC en Horval) ontwikkelen daardoor meestal niet de capaciteit om dat zelf (in de toekomst) te (blijven) doen. Het is een legitieme keuze om de focus te leggen op produceren van gezamenlijke output: het heeft namelijk geen zin om capaciteit te versterken als organisaties daar zelf niet bewust op willen inzetten. Processen van organisatieversterking zijn de verantwoordelijkheid van de organisaties, waarbij de meesten niet expliciet inzetten op internationale solidariteit, of, als ze dat wel doen, niet vragen om capaciteitsversterking. Het lijkt er op dat vakbonden die keuze wel maken: zij hebben duidelijke doelstellingen, gaan partnerschappen aan met vakbonden in andere landen buiten de EU, investeren eigen middelen, ... Vanuit dat soort organisaties kan een vraag komen om ondersteuning voor capaciteit (bijv. inzake project management, faciliteren van contacten met partners, ...). Dat soort ondersteuning zou dan meer systematisch kunnen aangepakt worden (dus niet adhoc of impliciet).

²⁴ Vertrekkende vanuit die realiteit zijn er een aantal dingen te doen:

- Help (vanaf het begin goed gekozen) organisaties die vooral willen communiceren omtrent internationale solidariteit om hun communicatie-acties en de effecten daarvan te meten. Dat kan bijv. op een eenvoudige manier door in de vergaderingen (ter voorbereiding en ter afronding) met de contactpersonen systematisch een aantal reflectievragen in te bouwen die de organisaties meer bewust maken van het belang om effecten te meten en te checken welke boodschappen, frames, technieken, ... het best werken. Tijdens de vergaderingen kan bijv. gepeild worden naar signalen van verandering bij de achterban en reflecties over welk element daartoe heeft bijgedragen. Op die manier kan over de looptijd van het programma informatie verzameld worden die inzicht kan bieden.
- Bied aan organisaties die zelf investeren in hun capaciteit voor sensibilisatie en mobilisatie, steun om aan de hand van het wavemakers model te analyseren wat er op dit moment mogelijk speelt bij hun doelgroepen: welke factoren helpen om een andere houding/ander gedrag te initiëren, welke interne en externe factoren spelen een rol in het ontwikkelen en stellen van ander gedrag en hoe wordt duurzaamheid verzekerd? Wat helpt en wat hindert? Wat is er al en waar zou aan gewerkt kunnen worden middels activiteiten? Wat kunnen de NGO's faciliteren? Het is aan de organisaties om zelf te preciseren wat voor ander gedrag zij graag zouden zien bij hun doelgroepen als het gaat om internationale solidariteit. Hier zouden de NGO's kunnen ondersteunen (op basis van hun ervaring met progress markers), door deel te nemen aan reflectiemomenten.
- FOS, IFSI/ISVI en Solsoc kunnen eventueel onderzoeken of er een behoefte of een verwachting is bij een aantal vakbonden om hun werking internationale solidariteit te versterken. Dat kan gaan om het ondersteuning bij het formuleren van doelstellingen, het sensibiliseren van leden, het aangaan van internationale partnerschappen, enz. Voorbeelden van centrales die al een sterke internationale werking hebben kunnen gedeeld worden en inspireren. Zoals bijvoorbeeld de sectorale akkoorden die AC en Horval konden onderhandelen waarin middelen voorzien worden voor de werking rond internationale solidariteit

²⁵ **Effectiviteit beleidswerk** - De evaluatoren concluderen het volgende over het beleidswerk van de drie partners:

²⁶ Solsoc, FOS en IFSI/ISVI hebben belangrijke zaken kunnen realiseren ondanks het feit dat ze kampen met een eerder beperkte personeelscapaciteit voor beleidsbeïnvloeding . De NGOs focussen in de praktijk voornamelijk op het Belgische beleidsniveau en werken nauw samen met werkgroepen (bv. werkgroep Corporate Accountability, werkgroep Sociale Bescherming...). Ze hebben geprivilegeerde contacten met de socialistische partijen Vooruit en PS. IFSI/ISVI is minder betrokken bij rechtstreekse contacten met beleidsmakers en focust meer op het versterken van middenveldnetwerken m.b.t. de specificiteiten van vakbondswerk. Daarnaast richt ze haar input en complementaire expertise, waar nodig en gevraagd, op

specialisten in lobby binnen de studienst van de ABVV/FGTB en diverse werkgroepen en netwerken. IFSI/ISVI is in vergelijking met FOS en Solsoc meer actief op het Europeese en internationale niveau (bv. ITUC-CSI) via de internationale structuren van het vakbondswerk. IFSI/ISVI biedt de Belgische vertegenwoordigers in deze structuren informatie opdat zij het narratief over internationale solidariteit coherent kunnen uitdragen en meenemen in het overleg. Dat gebeurt op een eerder informele manier (bijv. het vergemakkelijken van overleg tussen een IFSI/ISVI-partner in Benin en het ABVV voor het opstellen van het deskundigenverslag tijdens de jaarlijkse internationale conferentie van de IAO).

- ²⁷ De belangrijkste recente beleidssuccessen, zoals ook onderlijnd tijdens de startfase van deze evaluatie, waartoe het beleidswerk van de drie NGOs heeft bijgedragen, betreffen een goedgekeurde resolutie over het Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming; enige vooruitgang in de Belgische zorgplichtwetgeving; een parlementair debat in het Belgisch federaal parlement rond Colombia dat de Colombiaanse regering veroordeelt n.a.v. het onderdrukken van betogers en vakbondsmensen. Daarnaast werkten FOS, Solsoc en IFSI/ISVI de voorbije jaren ook rond dossiers met betrekking tot Palestina, corona-vaccins en Centraal Afrika (die echter in deze evaluatie niet in de diepte werden onderzocht).
- ²⁸ Socialistische beleidsmakers appreciëren de informatie die komt van de NGOs, met name bepaalde studies (bv. zorgplichtstudie rond Colombia), informatie over campagnes (bv. Sociale bescherming is een recht), korte papers en feedback op beleidsvoorstellen en amendementen. In het kader van de samenwerking met de PS, is vooral de interactie met de jongere generatie beleidsmakers effectief geweest. Tussen de PS en Solsoc is intussen ook een conventie getekend die perspectief biedt voor sterkere samenwerking in de toekomst. De socialistische NGOs kunnen op hun beurt de insider informatie van de socialistische mandatarissen delen in de NGO werkgroepen. De informatie-uitwisseling gaat dus in twee richtingen.
- ²⁹ De meerwaarde en bijdrage van de socialistische NGOs binnen beleidswerk wordt zowel door beleidsmakers als andere netwerken gezien als tweevoudig: ze hebben een geprivilegeerde toegang tot de socialistische partijen (Vooruit en PS), ze delen concrete terreinkennis via input van hun partners (bv. zorgplichtstudie met Colombia partners) en beschikken ook over specifieke theoretische kennis over een aantal andere thema's (bijv. expertise bij FOS over gender en ervaringen omtrent LGBTQIA+).
- ³⁰ **Aanbevelingen om effectiviteit binnen het beleidswerk te versterken** - De evaluatoren formuleren de volgende aanbevelingen binnen beleidswerk:
- ³¹ **Aanbeveling 1: behoud, ontwikkel en gebruik verder de expertise FOS, IFSI/ISVI en Solsoc op een manier die complementair is.** De drie organisaties moeten blijven investeren in kennisopbouw en expertiseontwikkeling op een beperkte aantal en goed omliggende thema's, met als taak om beleidsmakers breed, maar in het bijzonder de socialistische beleidsmakers, blijvend te informeren. De socialistische beleidsmakers waarderen de concrete voorbeelden en terreinkennis van FOS, Solsoc en IFSI/ISVI. Dit vraagt een duidelijke investering in mensen en middelen voor dit soort beleidswerk en expliciete ondersteuning vanuit het management. De opbouw en inzet van kennis en expertise (miv relevante partners en netwerken) van de drie partners kan beter op elkaar afgestemd door bv het systematisch agenderen op het overleg tussen de drie partners. De ambitie en aanpak van het beleidswerk zal ook afgestemd moeten worden op de politieke context met socialistische partijen al dan niet in de regering. Eens de socialistische

partijen niet meer in de regering zitten, zal de invloed van de drie organisaties veranderen (minder 'force de proposition' en minder directe toegang tot de macht), wat de meerwaarde van FOS, Solsoc en IFSI/ISVI/ISVI binnen de NGO werkgroepen een andere invulling zal moeten krijgen. Het behoud en verder versterken van de expertise van de NGOs is belangrijk om ook in de toekomst in netwerken een meerwaarde te kunnen bieden (naast directe toegang tot de socialistische beleidsmakers).

- ³² **Aanbeveling 2: breng beter in kaart via welke kanalen de NGOs en IFSI/ISVI lobbyen en welke dynamieken spelen.** De aanpak van de beleidsbeïnvloeding door de NGOs en door IFSI/ISVI is verschillend. IFSI/ISVI heeft (via de vakbond) toegang tot bepaalde internationale 'spaces' die ook nuttig zijn voor de NGOs. Deze evaluatie kon onvoldoende onderzoeken hoe de verschillende aanpakken elkaar hebben beïnvloed, waar ze elkaar versterkten in het lobby proces (en waar niet). Het is belangrijk om dit beter in kaart te brengen zodat beleidsbeïnvloeding meer strategisch gebruik kan maken van de meerwaarde en specificiteit van die verschillende aanpak. De teams van FOS en Solsoc zijn nu weinig rechtstreeks actief op internationaal niveau binnen het België-programma, maar zouden kunnen bekijken (bijv. in kader van het Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming) hoe zij hier meer actief kunnen zijn met hun SOLIDAR partners. Het CPWW (Coördinatie Platform Waardig Werk) en met name de vertegenwoordigers van FOS, IFSI/IVSI en Solsoc moeten in deze mapping oefening worden meegenomen, omdat zij een belangrijke rol (kunnen) spelen in het aansturen en coördineren van lobby processen in het kader van de Waardig Werk agenda. Het is ook via het CPWW dat de NGOs in hun beleidswerk beter gebruik (zullen) kunnen maken van de lobby-spaces van de vakbond.
- ³³ **Aanbeveling 3: ontwikkel strategieën om meer systematisch samen te werken met Zuidelijke partners in globale waardenketens.** Samenwerking met partners is zowel van belang voor het bewegingswerk (als factor in het engagement voor internationale solidariteit) als in het beleidswerk. In het beleidswerk zijn er al voorbeelden waarbij expertise en input gezocht worden van partners op een ad-hoc en projectmatige manier (die in bepaalde gevallen ook goed heeft gewerkt) maar minder binnen samen uitgewerkte lobby strategieën en processen.
- ³⁴ Er kan voor gekozen worden om het lobbywerk van partners, met name die partners die betrokken zijn in mondiale waardenketens (vb. suiker, kleding, agro-industrie), meer te kaderen in een globale aanpak waarbij verschillende actoren van de mondiale waardenketens aangepakt worden (zowel via acties naar aankoopbedrijven, hoofdzetels van multinationals als via het beïnvloeden van wetgevende kaders die de rechten van alle arbeiders in de waardenketen beschermen). Hiertoe kan een mix van strategieën uitgewerkt worden en eventueel alternatieve aanpakken verkend. Daarbij is het belangrijk om niet alleen te focussen op de onderste schakel in de waardenketen (de producenten) maar ook op de andere schakels en bepaalde systeemfouten bloot te leggen, bijvoorbeeld door kritisch te kijken naar inkooppraktijken. Dit laatste is belangrijk omdat uit onderzoek is gebleken dat internationale ondernemingen de neiging hebben veel druk

uit te oefenen op de prijs (price squeeze) en op andere inkooppraktijken (kwaliteitsnormen, doorlooptijden, flexibiliteit), terwijl deze een negatieve invloed hebben op de arbeidsomstandigheden van de leveranciers.

- ³⁵ Alternatieve aanpakken (mede geïnspireerd door de evaluatie van het DGD programma van landen in het Zuiden, zijn bijvoorbeeld (i) meer aandacht voor consumentencampagnes, (ii) het verkennen en eventueel promoten van een alternatief systeem voor certificering, zeker in landen waar arbeidsinspecties gebrekkig zijn (vb. Fair Food aanpak²), (iii) het juridisch aanklagen van bestaande certificeringsinstellingen (vb. case Bonsucre in Honduras), (IV) het opvolgen van evoluties inzake International Framework Agreements (bij welke multinationals en vakbonden zit hier energie en zijn er mogelijke linkjes met de partners van FOS, SolSoc en IFSI/ISVI).
- ³⁶ De evaluatoren beseffen dat dergelijke alternatieven een bijkomende investering vereisen van de drie partners, wat op korte termijn minder haalbaar is. We nodigen evenwel de partners uit om dit domein verder te verkennen, mogelijke alternatieven te leren kennen en na te gaan op welke manier vanuit de Belgische NGOs en vakbonden hieraan kan worden bijgedragen. Hierbij moet allicht aandacht besteed worden aan de positionering van FOS en Solsoc ten aanzien van de vakbonden die zelf een rechtstreekse link maken met de partners in het Zuiden. De precieze meerwaarde van de input van FOS en Solsoc is te bespreken in overleg met de diensten van FOS en Solsoc die de werking in de partnerlanden aansturen en in overleg met IFSI/ISVI de vakbonden om een optimale afstemming van deskundigheid en interventies te garanderen.
- ³⁷ Veel beleidswerk van FOS en Solsoc focust nu op het nationale niveau, ondanks het feit dat de NGOs ook veel internationale partners hebben. Sommige dossiers bieden mogelijkheden om het beleidswerk ook op internationaal niveau te voeren (waar relevant en complementair i.s.m. IFSI/IVSI en vakbonden), wat mogelijks meer directe samenwerking met partners uit het Zuiden toelaat en partners uit het Zuiden toegang geeft tot forums die voor hun lobby belangrijk zijn. Een voorbeeld is de zorgplichtwetgeving. Er zijn middenveldorganisaties, die doorgaans op VN niveau een sterkere rol hebben dan bedrijven, die proberen bij te dragen aan een International Binding Law (IBL) rond due diligence bij de VN. Het zijn vooral Latijns-Amerikaanse landen die rond dit dossier aan de kar trekken bij de VN. FOS/Solsoc/ISVI zouden met hun partners uit die regio kunnen kijken of er L&A mogelijkheden zijn. Ook voor het Mondiaal Fonds situeren de grootste uitdagingen zich op internationaal niveau.
- ³⁸ **Efficiëntie** – Hier keken de evaluatoren naar de manier waarop de drie partners samenwerken en naar de relevantie van het aanbod voor de organisaties van de socialistische beweging. Wat de samenwerking betreft, wilden de evaluatoren hier onderlijnen dat dit het eerste samenwerkingsprogramma is van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc. Het gaat om een samenwerking tussen organisaties die wel dezelfde waarden delen maar verschillend zijn op het vlak van historiek, inbedding in de socialistische beweging en organisatiescultuur en manier van werken. In het beleidswerk werken de partners goed samen binnen de netwerken en platformen. Het syndicale aspect is ook meer gearticuleerd in lobby-processen door de inbreng van IFSI/ISVI (dat voor

---

² Een voorbeeld is Fair Food, dat al vele jaren met succes functioneert in de landbouwsector in de VS. Het is een voorbeeld van een door werknemers aangestuurd initiatief voor sociale verantwoordelijkheid. Het verschilt fundamenteel van door de industrie gestuurde initiatieven in ten minste drie opzichten: het initiatief wordt volledig aangestuurd door de houders van rechten, het auditproces is volledig door de werknemers gestuurd, en de leidende bedrijven in de wereldwijde waardeketen worden verantwoordelijk gesteld voor hun inkooppraktijken (zie voor meer info: fairfoodprogram.org)

dit programma als actor nauwelijks zichtbaar was binnen de NGO sector van ontwikkelingssamenwerking), hoewel hier nog veel ruimte voor verbetering is (zie hierboven).

- ³⁹ Binnen het bewegingswerk werd jaarlijks samengewerkt op minstens een campagne, waarbij de samenwerking rond de docu en de expo Tierra de Lucha in 2019 heel veel zichtbaarheid en waardering kreeg (van de organisaties binnen de socialistische beweging die er nog steeds over spreken).
- ⁴⁰ De samenwerking tussen de drie partners vroeg veel inzet. Intussen loopt die samenwerking steeds beter en er is duidelijk engagement om die samenwerking te consolideren en te systematiseren (bijv. inzake project management en inzake M&E). Er is ook veel potentieel om taken te verdelen en te werken op basis van rotatie wat een goede manier is om expertise te versterken en gemotiveerd te blijven. Organisaties geven zelf aan dat ze nog worstelen met een goede analyse van data die voortkomen uit het M&E systeem (gebaseerd op de outcome mapping methode).
- ⁴¹ Wat betreft de manier om (een relevant) aanbod te doen aan de organisaties van de socialistische beweging, kunnen de evaluatoren stellen dat er zijn grote stappen werden gezet om campagnes en communicatie relevanter en aantrekkelijker te maken. Dat is vooral een opsteker voor FOS, die hieromtrent op het einde van het vorige DGD-programma een kritische evaluatie kreeg. In tegenstelling tot toen, is de feedback die evaluatoren kregen nu erg positief. De sterke inzet op dupliceren en vermeerderen van communicatie botst mogelijk op limieten. Zeker, er worden veel mensen bereikt door het 'front autour des sujets' maar de vraag is in welke mate dit de achterban in beweging zet (zie ook de conclusie onder effectiviteit). Mogelijk wordt het deficit ten dele opgevangen door de vorming en training die in deze evaluatie niet in detail werden geëvalueerd.
- ⁴² Het is duidelijk dat de samenwerking met een aantal organisaties goed loopt en dat het aanbod van de partners als relevant en gepast wordt beschouwd. Waar dat met de vakbonden (met name AC en Horval) aanvankelijk niet makkelijk was, is er nu een beter evenwicht gevonden. Het faciliteren en ondersteunen van het realiseren van output voor en met de organisaties van de socialistische beweging werd erg gewaardeerd maar zorgt er niet voor dat organisaties (met de uitzondering van bepaalde vakbondsorganisaties) zelf meer gaan doen omtrent internationale solidariteit; ze blijven rekenen op input van de NGOS.
- ⁴³ De analyse van het beleidswerk maakt duidelijk dat FOS, IFSI/ISVI en Solsoc goed verschillende lobbytechnieken en -strategieën combineren. De betrokkenheid van partners in het Zuiden als partners in processen van beleidsbeïnvloeding kan meer aandacht krijgen; dit werd ook al geconcludeerd in de mid-termevaluatie van het HIVA en komt ook aan bod binnen de conclusies en aanbevelingen van effectiviteit.
- ⁴⁴ Bijna alle assumpties zijn gevalideerd en onderlijnen de robuustheid van de ToC.

⁴⁵ **Aanbevelingen om efficiëntie te versterken** - De evaluatoren formuleren de volgende aanbevelingen voor het bewegingswerk en voor M&E.

- **Aanbeveling 1: goed afbakenen en berekenen van inzet voor het leveren van input en co-creatie.**
Het is belangrijk om onder partners te bespreken in welke mate en onder welke voorwaarden het blijven leveren van een aanbod inzake communicatie aan organisaties die geen intentie hebben om daar zelf meer in te investeren relevant en efficiënt is. Gezien de beperkte capaciteit van organisaties kan mogelijk scherper gepland worden hoeveel van dit soort investering jaarlijks moet gebeuren en met welke partners dat het meest effect kan opleveren.
- **Aanbeveling 2: check focus van M&E:** zonder de nieuwe plannen omtrent M&E onderzocht te hebben, bevelen de evaluatoren aan om te werken aan de focus van de M&E. De elementen die interessant zouden kunnen zijn om op te volgen zijn bijvoorbeeld: Wat geeft inzicht in het belang van de input van FOS, Solsoc en IFSI/IVSI voor beleidsmakers en netwerken/platformen van het middenveld? Wat geeft inzicht in hoe organisaties en individuen gebeten worden door de microbe van internationale Solidariteit? Nu werd verandering vooral geanalyseerd door te kijken naar de mate waarin organisaties communicatie en boodschappen verder verspreiden. Hier en daar werd ook anekdotisch bewijs verzameld van verandering (signalen van verandering), het is interessant voor FOS, IFSI/IVSI en Solsoc om dat meer systematisch op te pakken in het overleg met de organisaties van de socialistische beweging. Meer participatie in monitoring kan helpen om samen te leren (zie ook aanbeveling onder effectiviteit).

⁴⁶ **Duurzaamheid** – De Covid-19 pandemie heeft het moeilijk gemaakt een werk t.v.v. internationale solidariteit gedurende twee jaar binnen de organisaties tot leven te brengen voor délégués, militanten en achterban van de organisaties. Acties en ontmoetingen met partners in het Zuiden blijken belangrijk om investering te initiëren maar ook vol te houden (zie analyse hierboven) en net dat was weggefallen. Het klopt natuurlijk dat de drie partners niet in de plaats van de organisaties kunnen zorgen voor institutionele duurzaamheid, maar ze kunnen wel onderzoeken hoe ze verder kunnen ondersteunen (zie conclusies en aanbevelingen hierboven bij effectiviteit).

⁴⁷ Ondanks Covid is het beleidswerk verder blijven lopen en werden contacten met beleidswerkers gemaakt; de evaluatie toont aan dat zij waardering hadden voor de input van de NGOs en dat zij de boodschappen verder meenemen in hun werk. Het beleidswerk heeft bijgedragen tot een goede basis voor verdere actie met netwerken. Het is belangrijk dat de drie partners de processen van lobby (bv. rond zorgplicht en Mondiaal Fonds voor sociale bescherming) binnen deze netwerken verder opvolgen en daarover afspraken maken onderling. Beleidsmakers vinden intussen hun weg naar FOS, Solsoc en IFSI/IVSI/IVSI om informatie en input te halen rond Waardig Werk of rond het werk van de vakbond. Er stellen zich een aantal potentiële uitdagingen m.b.t. het beleidswerk op vlak van duurzaamheid. Ten eerste zijn er de relaties tussen de PS en Solsoc. Hoewel de relaties aan het beteren zijn, zeker met jonge parlementariërs, moet de ervaring met de nieuwe conventie uitwijzen hoe en of Solsoc haar meerwaarde kan consolideren. Ten tweede is er (nog) geen concrete strategie binnen de NGOs over hoe ze meerwaarde willen verzekeren, bv. binnen de platformen waar ze actief zijn, voor wanneer socialistische partijen niet langer in de regering zitten (zie ook aanbeveling onder effectiviteit). Ten laatste zijn de linken tussen het beleidswerk op nationaal en internationaal niveau niet

helemaal duidelijk en kunnen beide niveaus verder geharmoniseerd worden, gezien de duurzaamheid van bepaalde dossiers gelinkt is aan dat tweede, internationale niveau (zie ook aanbeveling onder effectiviteit).

Afkortingen

ABVV	Algemeen Belgisch Vakverbond
AC	Algemene Centrale
CEPAG	Centre d'éducation populaire André Genot
CPWW	Coördinatie Platform Waardig Werk
DGD	Directoraat Generaal Development
FGTB	Fédération Générale du Travail de Belgique
FSP	Femmes Socialistes Prévoyantes
FTE	Full-Time Equivalent
GTCA	Groupe de Travail Corporate Accountability
GSK	Gemeenschappelijke Strategisch Kader
IAO	Internationale Arbeidsorganisatie
ITUC-CSI	International Trade Union Confederation
M&E	Monitoring en evaluatie
NVSM	Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten
OIT	Organisation Internationale du Travail
RDC	Republic Démocratique de Congo
ToC	Theory of Change
USP 2030	Universal Social Protection 2030
VN	Verenigde Naties

Inhoudstafel

1	Introductie	24
2	Methodologie.....	27
2.1	Aanpak en methodologie	27
2.2	Uitvoering en limieten van de evaluatie	28
3	Bevindingen	31
3.1	Effectiviteit van het bewegingswerk	31
3.1.1	Versterkte capaciteit van organisaties	32
3.1.2	valideren van outcomes en appreciatie versterking van capaciteit	39
3.1.3	Veranderingen bij de basis (impact).....	43
3.2	Effectiviteit beleidsbeïnvloeding	46
3.2.1	Beleidsveranderingen	46
3.2.2	Veranderingen bij beleidsmakers.....	54
3.2.3	Invloed op (inter)nationale netwerken	58
3.3	Efficiëntie.....	62
3.3.1	Samenwerking en coherentie.....	63
3.3.2	Adaptive management	66
3.3.3	Gepast aanbod (relevantie).....	67
3.4	Duurzaamheid	77
3.4.1	Institutionele duurzaamheid bewegingswerk	77
3.4.2	Duurzaamheid van beleidsveranderingen.....	78

4	Algemene conclusies en aanbevelingen	80
5	Annexes	91
5.1	Terms of reference.....	91
5.2	Geconsulteerde Documentenlijst	91
5.3	Geïnterviewde personen	92
5.4	Evaluatiekader	93
5.5	Performance stories	98
5.6	Overzicht indicatoren (aangeleverd door de organisaties).....	101

Overzicht tabellen

Tabel 1: Overzicht doelgroep en strategieën van het programma.....	25
Tabel 2: Schaal gelinkt aan belang van beleidsverandering	27
Tabel 3: Schaal gelinkt aan bijdrage door FOS, Solsoc, IFSI.....	28
Tabel 4: Overzicht interviews bewegingswerk	32
Tabel 5: Overzicht campagnes en sensibiliserende acties.....	34
Tabel 6: Strategieën om organisaties te mobiliseren	36
Tabel 7: Geobserveerde veranderingen bij actoren van de beweging.....	40
Tabel 8: Successen binnen beleidswerk FOS, Solsoc, IFSI.....	46
Tabel 9: Contributie-analyse casus zorgplicht	47
Tabel 10: Contributie-analyse casus Mondiaal Fonds.....	50
Tabel 11: Progress markers FOS rond veranderingen bij beleidsmakers	54
Tabel 12: Progress markers Solsoc rond veranderingen bij beleidsmakers	55
Tabel 13: Overzicht netwerken waarin FOS, Solsoc en IFSI actief zijn	58
Tabel 14: Progress markers FOS rond rol in (inter)nationale netwerken.....	59
Tabel 15: Voorbeelden L&A strategieën	73

Overzicht figuren

Figuur 1: Contributie-analyse casus zorgplicht	50
Figuur 2: Contributie-analyse casus Mondiaal Fonds	52
Figuur 3: Data IFSI rond rol in (inter)nationale netwerken.....	60

Figuur 4: Strategies of advocacy (Source: Start and Hovland 2004)..... 73

1 Introductie

- ⁴⁸ Dit rapport is de eindevaluatie van het FOS, Solsoc, IFSI/ISVI programma dat liep van 2017-2021. Naast aandacht voor leren, dient het rapport in eerste plaats om verantwoording af te leggen aan de donor en de verschillende stakeholders die de organisaties ondersteunen. De evaluatie beroept zich op de OECD-DAC criteria, in het bijzonder het criterium rond effectiviteit: In welke mate heeft het programma in België zijn vooropgestelde specifieke doelstellingen bereikt, of met welke waarschijnlijkheid zal het deze bereiken? Daarnaast is ook aandacht voor efficiëntie (waaronder relevantie van het aanbod) en duurzaamheid. De evaluatoren formuleren ook een aantal aanbevelingen.
- ⁴⁹ FOS, Solsoc en IFSI/ISVI implementeerden het Belgische luik van het gezamenlijke DGD programma dat tussen 2017 en 2021 werd uitgevoerd. FOS is een NGO en de solidariteitsorganisatie van de socialistische beweging in Vlaanderen en Brussel; Solsoc is een NGO en de solidariteitsorganisatie van de socialistische beweging in Wallonië en Brussel; en IFSI/ISVI het Instituut voor Internationale Vakbondssamenwerking ondersteund door de socialistische vakbond (ABVV/FGTB).
- ⁵⁰ Het programma maakt deel uit van twee Gemeenschappelijk Strategische Kaders (GSK): het geografische GSK België en het thematische GSK Waardig Werk. Deze GSKs dienen om de coördinatie, complementariteit en synergiën te bevorderen tussen organisaties die rond hetzelfde land of thema werken.
- ⁵¹ Het België-luik omvat twee componenten en doelstellingen:
1. **SD1 - Bewegingswerk:** het informeren, bewustmaken en mobiliseren van de socialistische beweging in België rond Waardig Werk en de uitbouw van rechtvaardige en evenwichtige internationale relaties in onze geglobaliseerde wereld door de ondersteuning van een reeks multiplicatoren uit de socialistische beweging.
  2. **SD2 - Beleidsbeïnvloeding:** nationale, Europese en internationale beleidsmakers aanzetten om meer initiatieven en beslissingen te nemen ter ondersteuning van Waardig Werk en de uitbouw van rechtvaardige en evenwichtige internationale relaties in onze geglobaliseerde wereld.
- ⁵² Wat het bewegingswerk betreft, werken de drie partnerorganisaties/NGOs elk samen met hun eigen achterban. Daarbij focussen de drie partners voornamelijk op bepaalde tussenactoren of 'relais' in de organisaties van de socialistische beweging (vakbond en haar structuren (voor ISVI de voornaamste), mutualiteiten, socio-culturele organisaties, socialistische partijen en politieke organisaties), verder 'organisaties' genoemd. Deze tussenactoren treden op als multiplicatoren binnen hun organisaties, hoewel FOS/Solsoc/ISVI-ISVI soms ook rechtstreeks samenwerken met de leden zelf van deze organisaties (bv. in het geval van trainingen of campagnes of stands bij congressen of als vrijwilligers). De samenwerking met de organisaties van de achterban gaat soms in twee richtingen: er is sprake van een proces van co-creatie,

waarbij FOS/Solsoc/ISVI-ISVI samen met organisaties van de socialistische beweging 'gedeelde' acties opzetten. Soms gebeurt dit op een meer structurele manier; vaak ook gewoon ad hoc.

⁵³ Wat de beleidsbeïnvloeding betreft, werken de partnerorganisaties/NGOs voornamelijk samen met andere netwerken en allianties (bv. 11.11.11/CNCD), om via hen beleidsmakers op voornamelijk het nationale niveau te beïnvloeden. Er is ook sprake van directe communicatie met socialistische beleidsmakers door de twee NGOs (bv. voorstellen van parlementaire vragen, input geven, antwoorden op vragen...) in de strategie binnen het DGD programma. IFSI/ISVI onderhoudt ook contacten met beleidsmakers (maar niet binnen een strategie van het DGD programma) en contacten met netwerken en structuren van de vakbond op Europees en internationaal niveau. Sommige organisaties binnen de socialistische beweging (bv. ABVV/FGTB) doen ook aan beleidsbeïnvloeding.

⁵⁴ Onderstaande tabel geeft een overzicht van doelgroep en strategieën onder de twee componenten van het programma.

Tabel 1: Overzicht doelgroep en strategieën van het programma

Component	Doelgroep	Strategieën
Bewegingswerk	Strategieën gericht op organisaties en leden	<p>communicatie</p> <ul style="list-style-type: none"> - verduidelijken van/ communiceren over het werk dat gebeurt in nationale en internationale netwerken via de eigen communicatiekanalen - Artikels, argumenten/inhoud, documentaires, tools delen met de organisaties van de beweging op basis van hun noden en interesses - trainingen van achterban (kan op vraag van de organisaties) <p>mobilisatie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organisatie (co-creatie) van evenementen en acties met aandacht voor de internationale dimensie van het vakbondswerk/socio-culturele werk met de organisaties (voor de achterban) - aanwezig zijn op evenementen georganiseerd door organisaties van de beweging en hier het directe contact zoeken met de militanten <p>relaties met partners uit het Zuiden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organiseren van ontmoetingen met partners uit het Zuiden en reizen voor politici/gedelegeerden/militanten - Initiëren en faciliteren van de start van relaties en uitwisselingen tussen organisaties in BE en in het Zuiden -
Beleidsbeïnvloeding	Strategieën voor samenwerking met andere platformen, netwerken, allianties	<ul style="list-style-type: none"> - Deelnemen aan (L&A werkgroepen en) meetings van platformen/netwerken met eigen analyse - Input en expertise delen (ook van Zuid partners) in de netwerken - Prioriteiten op de agenda krijgen en houden - Voorstellen en organiseren van ontmoetingen tussen platformen en partners uit het Zuiden

		- ...
	Strategieën naar beleidsmakers toe	<ul style="list-style-type: none"> - Informeren van mandatarissen rond thema's van Waardig Werk, sociale bescherming en rond geografische zones - Mobiliseren van de beweging om zich uit te spreken (bijv. brief schrijven, petitie ondertekenen ...) - Binnen de beweging aan de relevante personen de relevante informatie doorgeven - Samenwerken met de studiedienst van de partij - Thematische expertise versterken door informatie aan te bieden - Specifieke onderwerpen voorstellen voor werkgroepen en commissies (in kader van strategie beleidsbeïnvloeding) - Directe contacten hebben met beleidsmakers - Faciliteren van ontmoetingen en uitwisseling met partners uit het Zuiden - Parlementairen benaderen met parlementaire vragen, voorstellen voor resoluties, amendementen...
		- ...

2 Methodologie

2.1 AANPAK EN METHODOLOGIE

- ⁵⁵ Om het bewegingswerk te evalueren, startten de evaluatoren met het bevragen van de partners naar de voor hen meest relevante of opvallende outcomes. Om deze outcomes te kunnen illustreren, valideren, nuanceren, werden documenten gelezen en interviews georganiseerd, en er werd een enquête gelanceerd naar organisaties uit de beweging.
- ⁵⁶ Om het beleidswerk te evalueren, kozen de evaluatoren ervoor om via case studies te werken. Tijdens exploratieve workshops kozen de drie partners ervoor om tijdens de evaluatie in te zoomen op de Belgische zorgplichtwetgeving en de resolutie rond een Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming. Het beleidswerk rond Colombia werd niet als dusdanig onderzocht maar wordt vermeld onder het bewegingswerk en analyse van efficiëntie.
- ⁵⁷ Voor de twee geselecteerde casussen gelinkt aan beleidswerk werd een contributie-analyse uitgevoerd. Daartoe formuleerden de evaluatoren een contributie-claim voor de drie partners en identificeerden ze verschillende mechanismen die bijdroegen aan de beleidsverandering in kwestie. De verklarende mechanismes werden ingedeeld in een aantal types:
- Primary explanation: Mechanisme dat rechtstreeks verband houdt met de interventie van de drie partners zelf
  - Commingled rival: Ander mechanisme dat ‘meewerkt’ met de primary explanation
  - Direct rival: Mechanisme dat de interventie van de drie partners ondermijnt
  - Contextfactor: beïnvloedende factoren die de uitkomst wijzigen
- ⁵⁸ Daarna maakten de evaluatoren een balans op van het belang en de bijdrage van FOS, Solsoc en IFSI/ISVI aan de twee beleidsveranderingen in kwestie. Dit gebeurde via de volgende schalen:

Tabel 2: Schaal gelinkt aan belang van beleidsverandering

Belang van de beleidsverandering	
Rating	Definitie
Hoog	Wat bereikt is, is van erg groot belang in het licht van de doelstellingen van Waardig Werk. Het is nieuwswaardig of transformerend.

Medium	Wat er bereikt is, is niet onbelangrijk in het licht van de doelstellingen van Waardig Werk.
Laag	Wat bereikt is, is niet van groot belang in het licht van de doelstellingen van Waardig Werk.

Tabel 3: Schaal gelinkt aan bijdrage door FOS, Solsoc, IFSI

Niveau van bijdrage door FOS, Solsoc, IFSI/ISVI	
Rating	Definitie
Hoog	Het resultaat had niet kunnen plaatsvinden zonder de acties.
Medium	Er werd een substantiële bijdrage geleverd aan een belangrijk deel van het resultaat/de verandering, en dit zou niet op dezelfde manier zijn gebeurd zonder je inspanningen. Andere actoren hebben ook een substantiële bijdrage geleverd aan het resultaat.
Laag	De uitkomst zou waarschijnlijk toch gebeurd zijn.

2.2 UITVOERING EN LIMieten VAN DE EVALUATIE

- ⁵⁹ **Focus evaluatie:** Er waren enkele beperkingen in de evaluatie, in de eerste plaats het feit dat de evaluatie breed moest kijken en slechts een beperkt budget had, wat niet toeliet om in de diepte te gaan. Het totaal aantal interviews was eerder beperkt. Hierdoor ontsnapten een aantal dimensies van het (beleids-)werk aan specifieke aandacht en analyse. Het gaat hier met name om de inzet van IFSI/ISVI in de Internationale Commissie van de FGTB/ABVV en meer bepaald de interactie met de studiedienst van de vakbond (die direct invloed uitoefent op beleidsmakers); het faciliteren door IFSI/ISVI van contacten tussen partners uit het Zuiden en de FGTB/ABVV (bijv. in Benin) om samen meetings van de IAO voor te bereiden; de deelname (met mandaat verkregen van de FGTB/ABVV en tezamen met FOS en Solsoc) in het Belgische USP 2030 platform en andere acties die de meerwaarde van IFSI/ISVI in het gemeenschappelijk DGD programma illustreren.
- ⁶⁰ **Complexiteit socialistische beweging:** De evaluatoren merken op dat het als externe observator niet evident is om binnen het kader van een evaluatie grip te krijgen op de dynamieken binnen de socialistische beweging. Een analyse van de relaties binnen de beweging, de machtsverhoudingen en de mechanismen van besluitvorming was niet beschikbaar voor de evaluatoren. Hier past onmiddellijk een eerste aanbeveling, met name om de processen van beïnvloeding en interacties binnen de beweging beter in kaart te brengen (zie ook verder bij beleidswerk).
- ⁶¹ **Gender:** De evaluatie maakte geen specifieke analyse van de aandacht voor gender in het aanbod van het materiaal of in de beleidsposities van de drie partners.
- ⁶² **Duurzaamheid:** Er was weinig informatie voorhanden om een evaluatie te doen over duurzaamheid van resultaten. De rapporten kijken vooral naar outputs, duurzaamheid wordt beoordeeld in relatie tot de actie (en niet het resultaat daarvan) en duurzaamheid van het aanbod kijkt vooral naar de mogelijkheid van hergebruik door de partner (bijv. bij FOS). Binnen de evaluatie was geen ruimte om nog bijkomend

onderzoek te doen. Dit betekent dat de 4de evaluatievraag omtrent duurzaamheid voornamelijk werkt met informatie uit de interviews met de organisaties van de beweging.

⁶³ **Interviews:** het was niet makkelijk om een lang(er) gesprek te kunnen voeren met beleidsmakers, gezien hun drukke agenda. Ook voor mensen uit de beweging was de beschikbaarheid eerder beperkt.

⁶⁴ **Evaluatie bewegingswerk:**

- **respons op de vragenlijst** was zeer beperkt: 11 NL respondenten en 5 FR respondenten op 81 respondenten die werden aangeschreven, 13 personen bereikten het einde van de vragenlijst. De resultaten van de bevraging kunnen als dusdanig niet gebruikt worden.
- binnen de evaluatie was er geen ruimte om de **samenwerking met de mutualiteiten** (FOS en Solsoc) te bevragen, noch de strategie van trainingen en vormingen. De evaluatoren maakten evenmin een analyse van de manier waarop de organisaties (met name de vakbonden) concreet samenwerken met organisaties in het Zuiden.
- Het **ontwerp en de uitvoering van de campagnes** (opzet, materiaal) als dusdanig werd niet geëvalueerd. Voor FOS konden de evaluatoren wel beschikken over een evaluatie van het campagnewerk dat toelaat om veranderingen vast te stellen.

⁶⁵ **Evaluatie beleidswerk:**

- **Case studies:** Gezien de grote hoeveelheid strategieën en betrokken actoren was het onmogelijk om alle actoren te bevragen of een grondige analyse te maken van alle doelstellingen van het beleidswerk. Voor het beleidswerk werd daarom met case studies gewerkt. De evaluatoren beperkten zich tot twee specifieke casussen: de zorgplichtwetgeving en de resolutie voor een mondiaal fonds voor sociale bescherming. Het werk van de drie partners in Colombia met onder meer een documentaire, input voor een voorstel van resolutie³rond Colombia (2021), en het schrijven van brieven om bekommernissen van partners onder de aandacht te brengen is een goed voorbeeld van hoe bewegingswerk en beleidswerk samenhangen en komt aan bod in de analyse van het bewegingswerk.

---

³ <https://www.dekamer.be/doc/flwb/pdf/55/2032/55k2032001.pdf#search=%22colombia%20%2055k%20%3Cin%3E%20keywords%22>

3 Bevindingen

3.1 EFFECTIVITEIT VAN HET BEWEGINGSWERK

- ⁶⁶ In deze sectie komen de bevindingen m.b.t. de eerste evaluatievraag aan bod die gaat over het bewegingswerk van de drie partners, FOS, Solsoc en ISVI. FOS en Solsoc zijn NGOs die één van de organisaties van de beweging zijn. De positie van IFSI/ISVI is anders dan die van de twee NGOs omdat IFSI/ISVI deel uitmaakt van de structuur van de vakbond ABVV/FGTB en aldus eerder een 'peer' of 'insider' is van de vakbond (één van de doelgroepen van het programma) die meer aanvaard is als raadgever en strategisch adviseur en zelf niet inzet op campagnewerk (maar campagnes van de NGOs wel ondersteunt).
- ⁶⁷ **Wat is de beweging en over welke doelgroepen gaat het?** - De beweging is groot, veelzijdig en complex. In het DGD-dossier vermelden de partners hun diverse doelgroepen, organisaties en structuren uit de socialistische beweging (en andere organisaties buiten de beweging zoals netwerken en platformen); dat zijn er in totaal 18 voor Solsoc, 31 voor FOS en 17 voor IFSI/ISVI. Een aantal van die organisaties zijn dubbel geteld in het totaal als ze bijv samenwerken met 2 of 3 partners, dat is bijv. het geval voor structuren van de vakbond ABVV/FGTB of netwerken, zoals 11.11.11./CNCD, EURAC, Achact.
- ⁶⁸ De lijst van doelgroepen is lang; het gaat om (alle) organisaties en structuren die in meer of mindere mate en over een langere periode dan dit programma dat wordt geëvalueerd, contacten hebben gehad met de drie partners, met variatie in intensiteit en ook periodes dat er weinig of niets gebeurt. Met sommige organisaties, zoals NVSM is de samenwerking met FOS tijdens het programma minder intens/minder gestructureerd geweest in vergelijking met de voorgaande jaren : inspanningen om de relatie opnieuw dynamischer te maken met oog op een campagne over ongelijkheid en gezondheid in 2019 werden opgestart maar uiteindelijk doorkruist door Covid. De campagne 'right to cure' ging uiteindelijk door in 2021. Afspraken werden gemaakt over samenwerking maar opvolging daarvan door beide partijen zou, volgens FOS nog beter kunnen. Het idee rond ambassadeurschap heeft bijv. nog niet tot concrete initiatieven geleid.
- ⁶⁹ In realiteit hebben de drie partners in het programma interactie gehad met een beperkt aantal van deze organisaties, hetzij op federaal vlak, hetzij op regionaal/gewestelijk of lokaal vlak, ofwel een combinatie daarvan, zoals blijkt uit hun rapportage. Met de meest betrokken organisaties konden de evaluatoren ook interviews afnemen (zie overzicht hieronder).

⁷⁰ De organisaties van de socialistische beweging kunnen ingedeeld worden in 6 groepen waarvan diverse betrokken waren in deze evaluatie, hetzij als interviewee, hetzij als respondent van de enquête: (i) de mutualiteit(en), (2) de socio-culturele organisaties verbonden aan de mutualiteit(en), (3) de socio-culturele organisaties verbonden aan de partij Vooruit of PS, (4) andere socio-culturele organisaties, (5) de vakbond (inclusief de regionale afdelingen en de verschillende centrales van de vakbond. Een zevende groep werd gevormd door lokale antennes/groepen, die relevant waren voor de strategie van Solsoc en die door Solsoc opgericht en ondersteund zouden worden. Die strategie heeft echter niet gewerkt omwille van gebrek aan draagkracht en draagvlak op lokaal vlak en wordt verder in de evaluatie niet opgenomen.

Tabel 4: Overzicht interviews bewegingswerk

groepen	interviews
Mutualiteit(en)	Geen interviews
Socio-culturele organisaties verbonden aan mutualiteiten	Femmes Prévoyantes Socialistes
Socio-culturele organisaties verbonden aan de partij/politiek	Zij-Kant Mouvement des Jeunes Socialistes
Andere socio-culturele organisaties	CEPAG (Jeunes FGTB)
Vakcentrales en regionale afdelingen⁴	Horval nationaal Horval West-Vlaanderen Algemene Centrale nationaal Centrale Générale Namur Luxembourg

⁷¹ Wat waren de verwachtingen inzake verandering? – Die verwachtingen werd in de ToC van het programma gepreciseerd: organisaties versterken hun capaciteit en spelen een rol van relais (doorgeefluik) naar hun eigen achterban, ze mobiliseren hun achterban (en het beleid) voor bepaalde zaken, ze bouwen internationale relaties op/partnerschappen met het Zuiden met oog op verandering. Van de achterban wordt verwacht dat zij zich ontwikkelen tot verantwoordelijke mondiale burgers.

3.1.1 VERSTERKTE CAPACITEIT VAN ORGANISATIES

⁷² De werking met de organisaties van de socialistische beweging was niet enkel gericht op het thema Waardig Werk; maar bouwde verder op de werking omtrent internationale solidariteit; de evaluatoren focussen zich daarom niet specifiek op Waardig Werk (dat hebben de partners in hun opvolging ook niet gedaan).

⁷³ De vraag naar versterkte capaciteit heeft betrekking op de volgende resultaten in het logisch kader, R1 (FOS), R 2 en 3 (Solsoc) en R 4 (IFSI/ISVI). Indicatoren zijn voor deze resultaten vergelijkbaar: het gaat om de mate waarin communicatie vanuit de partners overgenomen, gedeeld, gebruikt wordt door de organisaties in hun eigen communicatiekanalen en over het aantal initiatieven dat organisaties opzetten met de partners om hun

⁴ IVSI heeft voor de Covid pandemie nog initiatieven voorbereid met SETCA-BBTK in 2019-2020, maar daar is verder geen gevolg meer aan gegeven.

leden te mobiliseren. Voor de resultaten van de samenwerking met de vakbond zijn er specifieke indicatoren die gaan over uitwisseling tussen leiders van vakbondsorganisaties met (leiders van) vakbondsorganisaties in het Zuiden (voor IFSI/ISVI) en/of het delen van hun bezorgdheden met leden en andere contacten in België.

- 74 De evaluatoren merken op dat de indicatoren output van de organisaties meten en niet rechtstreeks een vooruitgang in capaciteit (de capaciteit om te communiceren en te mobiliseren) – die informatie komt ten dele uit de interviews. Naast informatie van de indicatoren, gebruikten de evaluatoren dus ook informatie uit de rapporten van de partners (onder meer zelfevaluaties van campagnes, progress markers, performance rapportage) en informatie van de interviews.
- 75 Hieronder beschrijven de evaluatoren met behulp van de indicatoren en andere informatie eerst de effecten van de strategieën omtrent communicatie en mobilisatie (inclusief het faciliteren van samenwerking met partners in landen van het Zuiden) en vervolgens met de validering van outcomes en waardering van versterkte capaciteit.
- 76 Bij de beoordeling moet rekening gehouden worden met het feit dat de Covid-pandemie een heel grote impact heeft gehad op het programma. Interne problemen bij de mutualiteiten in Vlaanderen (op nationaal en regionaal niveau) vanaf 2018 hadden ook een negatief effect op de samenwerking tussen FOS en deze organisatie (eerst werd nog getracht om de focus te verleggen naar het nationale niveau maar zonder veel effect). Een andere factor zijn de verkiezingen bij de vakbond in 2020 wat ook druk heeft gezet op hun capaciteit om samen te werken.
- 77 **Effecten van strategie communicatie** – De cijfers ten aanzien van de indicatoren zijn te consulteren in bijlage (zie bijlage 5.6.). Het aantal artikels/inhoud dat door de organisaties werd overgenomen ligt bij IFSI/ISVI hoger dan verwacht maar is minder gestegen bij FOS en Solsoc. De rapporten geven aan dat de mate waarin de organisaties informatie van de partners doorvertalen naar hun achterban niet altijd makkelijk te tellen of op te volgen is. Wat helpt, is dat organisaties makkelijk een link herkennen met de thema's waar ze in België mee bezig zijn, en dat het zo concreet mogelijk is; input van de NGOs kan dan het kader van een bepaalde problematiek (bijv. partnergeweld of loonkloof, bescherming van délégués) breder trekken wat belangrijk is om kennis te nemen van ervaringen elders in de wereld en hierover te reflecteren.

78 De federale structuren van de vakbonden geven informatie door aan de gewesten en roepen op om informatie actief te verspreiden zodat militanten en délégués mee in de informatiestroom zitten. Ze hebben soms specifieke (ad hoc) nieuwsbrieven die verbonden zijn aan de projecten in de verschillende landen (nieuwsbrief Colombia, Palestina, ...). Communicatie over specifieke bedrijven in het Zuiden zijn relevant en concreet en verduidelijken wat de relaties tussen de landen zijn en wat het werk is van FOS, Solsoc, IFSI/ISVI en de vakbonden in het Zuiden. Maar de vakbonden gaan in hun engagement een stapje verder en dat heeft te maken met het feit dat ze partners in het Zuiden hebben. Vakbonden onderlijnen het belang van samenwerking inzake communicatie (zodat de boodschappen goed doorvertaald kunnen worden naar de taal van de militanten) en het opzetten van een samenwerking om te communiceren naar de partners in het Zuiden over belangrijke beleidsprocessen in België en in Europa; het is belangrijk om samen teksten te schrijven bijv. over de Green Deal van de EU, zodat partners in het Zuiden en délégués in België die deelnemen aan Europese en internationale vergaderingen dezelfde informatie/analyse hebben: waarover gaat de Green Deal, wat is impact hiervan, hoe zit het dan met import en bestaande commerciële akkoorden, welk soort landbouw is dan nodig ... Wat betekent dit voor partners in het Zuiden en voor de bedrijven en arbeiders in het Zuiden? De vakbonden geven aan dat hier nog ruimte voor verbetering is. FOS geeft aan dat op de Green Deal weinig werd gewerkt in het programma, ABVV heeft dat zelf gedaan via de Klimaatcoalitie. Dit onderlijnt het engagement van de vakbonden en hun eigen initiatief wat de wisselwerking met FOS versterkt.

Belang van informatie op maat van de militanten (Horval West Vlaanderen): het is belangrijk dat militanten, bijv. in bedrijven van de cacaoketen, weten van waar de grondstoffen komen, maar ook wat de syndicale aspecten zijn die een rol spelen in de keten; wat de situatie is van arbeiders in de keten. Werkgevers geven informatie in bedrijfsoverleg, maar het is goed als militanten zelf ook informatie kunnen aanbrengen in het gesprek.

79 **Effecten van gezamenlijke activiteiten voor mobilisatie (campagne en beleidswerk)** – De evaluatoren kijken hier naar de campagnes van de NGOs (IFSI/ISVI is betrokken in het mobilisatie werk in België maar organiseert zelf niet de campagnes gezien de beperkte capaciteit op vlak van human resources) en naar de link met het beleidswerk.

80 De tabel hieronder geeft een overzicht campagnes en sensibiliserende acties die uitgaan van de partners:

Tabel 5: Overzicht campagnes en sensibiliserende acties

campagne	FOS	Solsoc	ISVI/ISVI
2017			
Campagne schone kleren	x	x	x
Eerlijk Fruit	X (met Horval)		
2018			
Bang!	X		

Weerwerk moet (syndicale repressie)	X (met ABVV, Horval, AC)		
2019			
De jobs die we willen	x	/	/
Tierra de Lucha	x	x	x
2020			
CLAIM (gender en sexuele gezondheid)	x	/	/
Sociale bescherming is een recht (vb Burundi en Palestina, Senegal, vaccinongelijkheid)	x	x	x
CLAIM de werkvloer (geweld op de werkvloer met gender perspectief)	X	X	X
2021			
Respecteer hen (C189)	x	x	x
Gelijk maakt gezond (verhogen van gezondheidkennis bij kwetsbare groepen)	X (met NVSM, S-Plus en Rebelle)	x	/
right to cure (in kader van Europees burgerinitiatief)	x	x	
Stop business impunity	X	x	/

⁸¹ Een tweede tabel hieronder geeft met enkele voorbeelden (uit projectdocumenten, uitgebreid doch niet exhaustief) aan hoe de NGOs, naast piekmomenten in campagnewerk of sensibilisatieacties, nog andere strategieën toepassen om de organisaties te mobiliseren (*hoe*: co-creatie, deelname event, reis/uitwisseling; en *waarvoor*: uitwerken van educatief materiaal, sensibiliseren achterban, mobilisatie). Uit de interviews leiden de evaluatoren af dat de reizen een heel sterke motivator zijn, ze helpen de organisaties om een deel van de achterban mee te krijgen (en achteraf in te zetten als ambassadeurs) en creëren ook in België linken tussen militanten van verschillende organisaties en structuren en regio's. De reizen van Solsoc naar Palestina (sinds 2010 georganiseerd door het Platform Palestina en in 2017 met co-organisatie door Solsoc) zijn een voorbeeld van een initiatief dat militanten samenbrengt. De NGOs focussen vooral op de nationale structuren, regionale afdelingen die al actief waren vinden echter ook direct de weg naar de NGO met vragen om ondersteuning (bijv. de CG FGTB in Namen vraagt Solsoc om een stand op een voetbaltoernooi in kader van een solidariteitsactie voor Palestina).

⁸² De mate waarin de mobilisatie van en binnen organisaties werkt, heeft sterk te maken met de context van de organisatie: leiderschap/interesse bij de professionelen voor internationale samenwerking en solidariteit, meer of minder diversiteit bij de achterban, meer of minder cases van (seksueel) geweld op de werkvloer, ...

83 De voorbeelden in de tabel (die dus niet exhaustief is) tonen aan dat co-creatie met Horval en AC intussen een evidentie zijn en dat er structurele samenwerkingsrelaties zijn met Zij-Kant (FOS) en Femmes Prévoyantes Socialistes (Solsoc) – zie ook verder onder efficiëntie.

Tabel 6: Strategieën om organisaties te mobiliseren

Waarvoor/ hoe	Uitwerken materiaal voor organisatie (te herbruiken)	Sensibiliseren /informereren achterban organisatie	Mobiliseren door campagne/ beleidsbeïnvloeding
Co-creatie event / tools	<ul style="list-style-type: none"> – Tierra de lucha, documentaire en foto expositie , co création de Fos, IFSI et Solsoc, en collaboration avec la CG FGTB et FGTB Horval 2019 	<ul style="list-style-type: none"> – FOS en Zij-Kant, Blijf van mijn meloenen (in kader van bredere campagne Eerlijk Fruit, met focus op seksisme), 2017 – FOS en Zij-Kant, Bang? (over seksuele intimidatie), 2018 – FOS en Zij-kant, Ladies in Red, jaarlijks (vrouwendag 8 maart) – FOS en ABVV West-Vlaanderen, Manifiesta, 2021 (en voorgaande jaren) – Solsoc : Avec la FGTB wallonne et PAC construction d'un espace commun au festival Les Solidarités en 2017, 2018, 2019, 2021 – FOS, ABVV Oost-Vlaanderen e.a. Ontbijt met een rebel tijdens Belmundo 	<ul style="list-style-type: none"> – FOS, Solsoc, IFSI/ISVI, AC en Horval, Respecteer hen/C189, Claim de werkvloer 2020 – 2021 – FOS en mutualiteiten, Gelijk maakt Gezond, 2020-2021
Input in events/ programma van organisatie/ leveren specifiek product	<ul style="list-style-type: none"> – FOS en ABVV, 2020 tool voor Claim omtrent intimidatie en geweld (tegen vrouwen) op de werkvloer – Solsoc voor CG FGTB, expo photo travailleurs palestiniens, 2022 – Solsoc voor mutualiteit, vidéo capsules in kader van campagne 'sociale bescherming is een recht : over Sénégal (herbruikt door Solidaris) Palestina (herbruikt door CG FGTB. (2019 	<ul style="list-style-type: none"> – FOS voor ABVV: debat rond gender op AC congres, 2018 – IFSI/ISVI voor FGTB, faciliteren colloquium 100 ans IAO, 2019 (y inclus brochure) – IFSI/ISVI: faciliteren van vrouwelijke vakbondsafgevaardigde uit RDC voor de dag van de nieuw verkozen vrouwelijke délégués in 2019 – IFSI/ISVI tijdens syndicale congressen (in 2018) – FOS en IFSI/ISVI voor Horval, les over schone kleren campagne in Erasmus Hogeschool, 2017 en 2018 	<ul style="list-style-type: none"> – Solsoc et IFSI participent avec et mobilisent des représentants de leur partenaires au Sénégal et au webinaire de la FGTB Bruxelles –CCT bxl sur la campagne “La protection sociale est un droit” – 2020

		<ul style="list-style-type: none"> – Solsoc voor FGTB CG Namur, 50 years of occupation, 2017 en colloquium 2018 – Solsoc voor MJS, webinaire impact du Covid sur le Sud, 2020 – 	
Reis (bezoek aan partners)	<ul style="list-style-type: none"> – Solsoc pour Femmes Socialistes Prévoyantes, économie solidaire Marokko 2023 	<ul style="list-style-type: none"> – Solsoc pour MJS, Burkina, 2023 – Solsoc voor FGTB en Horval, Bolivië en Colombia, 2018 – Solsoc pour Horval, mission Burundi, 2017 	<p>IFSI/ISVI, faciliteren van deelname partner aan de internationale cacao-conferenties in Berlijn (2018) en Blankenberge (2019) (directe lobby pre-congres)</p> <ul style="list-style-type: none"> – IVSI, faciliteren van deelname RDC partner aan debat van Centraal-Afrika platform over verkiezingen in Congo

84 De indicatoren van het logisch kader vertellen het volgende:

- FOS heeft over de vijf jaar van het programma jaarlijks sensibiliserende activiteiten uitgewerkt in samenwerking met socialistische organisaties (gemiddeld 8 jaarlijks tussen 2017 en 2019; en 3 tot 5 tussen 2020 en 2020). FOS heeft tijdens bestaande activiteiten van de organisaties de aandacht voor het internationale binnen gebracht: in 2017-2018 ging het om 8 tot 11 activiteiten, dat aantal daalde vanaf 2019. De aantallen verminderden onder meer door COVID, en personeels wissels bij FOS ! De evaluatoren stellen ook een daling vast in het aantal communicatie-producten die de organisaties aan hun achterban aanbieden: van 108 in 2017 naar 41 in 2021, een daling die al in 2018 inzette (maar weinig zegt over kwaliteit)
- De organisaties die in contact stonden met Solsoc werden steeds actiever in het delen van informatie met hun achterban, de data spreken van een stijging van 10 producten in 2017 tot 58 in 2021 wat meer was dan Solsoc vooropstelde. Ook het aantal initiatieven die de organisaties in samenwerking met Solsoc organiseerden gingen in stijgende lijn van 10 events/initiatieven in 2017 naar 20 in 2021 wat wel minder was dan verwacht. De Franstalige structuren van de vakbond hadden meer aandacht voor informatie over arbeid in de informele sector en/of de Zuid dimensie van het syndicale werk (van deelname aan of organisatie van 7 initiatieven in 2017 om het thema te bespreken tot 22 initiatieven in 2021, gaande van

facebook posts tot artikels, mailings naar délégués, ontmoetingen met Solsoc partners uit het Zuiden en webinars)

- IFSI/ISVI : Zie ook bijlage 5.6.. De cijfers tonen een stijgende tendens inzake bereidheid van vakbondsleiders om de partners van ISVI in het Zuiden te ontmoeten en in hun initiatieven de aandacht voor Waardig Werk (ook in het Zuiden) te integreren en hierover te communiceren.

- ⁸⁵ Wat het beleidswerk betreft, de drie partners FOS, Solsoc en IFSI/ISVI gaan ervan uit (hypothese) dat de organisaties met hun leden en los van specifieke actiemodellen van campagnes ook invloed willen en kunnen hebben op beleidsmakers: ze zijn het draagvlak voor beleidsverandering, ze kunnen mandatarissen aanspreken, ze kunnen vragen stellen in hun bedrijven, ze kunnen collega's aanspreken in Europese en internationale organisaties om vragen naar beleidsverandering te ondersteunen.
- ⁸⁶ In dit programma was een link met beleidswerk op te merken bij organisaties verbonden met de partij (MJS, Zij-Kant, bijv. samen schrijven aan beleidsposities), structuren van de vakbond en de mutualiteiten (bijv. no profit on pandemic. Hoewel de meeste organisaties, die actief zijn binnen het programma ervaring hebben met het uitdrukken en nastreven van politieke eisen, is het lobbywerk of de betrokkenheid bij het beleidswerk van de NGOs op dit moment nog niet zo systematisch. Respondenten geven aan dat ze niet de vraag krijgen van de NGOs FOS en Solsoc om mandatarissen rechtstreeks aan te spreken. Sommigen doen het wel in het kader van campagnes, en dan vooral als ze persoonlijke relaties hebben met de betrokken mandatarissen. Regionale afdelingenvlak, zeker bij de vakbonden, zullen eerder geen stappen zetten voor beleidsbeïnvloeding zonder een vraag van de federale organisatie die het initiatief neemt.
- ⁸⁷ Bij de vakbonden is er overigens een bepaalde gevoeligheid rond lobbywerk van de NGOs, als dat ook invloed kan hebben/heeft op bedrijven. Eén respondent geeft aan dat NGOs hiermee mogelijk in het vaarwater komen van vakbonden die geëigende structuren en mechanismen hebben om problemen in bedrijven (zelfs multinationals) aan te pakken. Enige terughoudendheid is volgens deze respondent geboden.
- ⁸⁸ Beleidswerk door de organisaties is overigens niet altijd onmiddellijk zichtbaar voor de NGOs FOS of Solsoc (dat geldt minder voor IFSI/ISVI dat deel is van de vakbond). Voor het vertolken en verspreiden van politieke eisen wordt niet altijd direct met de NGOs FOS en Solsoc samen gewerkt (bijv. Horval brengt dit eerder binnen in geëigend overleg binnen de vakbondsstructuren), soms engageren organisaties zich ook in andere platformen (bijv. AC en de coalitie Don't buy into Occupation omtrent het differentiatiebeleid ten aanzien van producten uit de bezette Palestijns' gebieden), en soms spreken organisaties andere partijen dan de socialistische partijen aan (bijv. Femmes Prévoyantes dat naast de PS ook gesprekken had met Défis en Ecolo in het kader van de campagne omtrent sociale bescherming in 2020).
- ⁸⁹ **Effecten van partnerschappen en uitwisselingen met het Zuiden** – De organisaties en vakbonden van de beweging kunnen op drie manieren direct in contact komen met de partners in het Zuiden: door aanwezig te zijn bij missies van partners in België of hen te ontvangen, door het opzetten van structurele relaties met partners in het Zuiden, door het deelnemen aan inleefreizen (georganiseerd door de NGOs en IFSI/ISVI) met

inbegrip van partnerbezoeken. Zowel partnerschappen als inleefreizen blijken voor de organisaties een belangrijk startpunt voor meer mobilisatie bij de achterban (en sterkere relaties met FOS, Solsoc en ISVI).

- ⁹⁰ Een aantal vakbondsorganisaties (federaal) zetten sterk in op structurele relaties met het Zuiden, bijv. de Algemene Centrale heeft meerdere partners (van FOS, Solsoc en IFSI/ISVI) en financiert 20% van het DGD programma met deze partners (dus niet het luik België met eigen middelen (onderhandeld met werkgevers voor deelname aan internationale meetings en projecten). De centrale Horval heeft ook meerdere partners in verschillende landen. Dit is niet nieuw, het DGD-programma kon voortbouwen op ervaringen die verschillende organisaties al in voorgaande jaren opdeden in de programma's (bijv. AC is al gestart in 2011, Horval in 2011, reis naar Palestina met verschillende organisaties met Solsoc); de vakbonden hadden overigens al initiatieven op het internationale vlak voor ze met de NGOs begonnen samen te werken.
- ⁹¹ De partnerrelaties die vakbonden opzetten en ontwikkelen met partners in het Zuiden steunen altijd op twee poten: een syndicale (met inbegrip van overleg binnen syndicale structuren, aanpakken van problemen in bedrijven waar internationale syndicale relaties een sterk voordeel bieden, zoals bij multinationals en voorzien van opleiding/vorming als basis voor het werk van militanten) en een poot die zich richt op de ondersteuning van (sociaal-economische) projecten.
- ⁹² De subnationale structuren van de vakbonden Algemene Centrale en Horval kunnen op verschillende manieren betrokken worden: aandacht voor partnerrelatie tijdens meetings met délégués (bijv. Horval West-Vlaanderen organiseert 4 keer per jaar een meeting waar telkens het internationale luik aan bod komt), door een peterschap van een project op zich te nemen, door buitenlandse missies te ontvangen (wat niet bij alle structuren lukt). Een peterschap is verbonden aan een inleefreis met délégués om de drie jaar en veronderstelt een engagement voor overleg waarbij ook de NGOs zijn betrokken (bijv. Solsoc groep rond Colombia). Bij Horval zijn er 11 regionale afdelingen waarvan er 9 een peterschap hebben opgenomen. Ook regionale afdelingen van de AC van het ABVV nemen peterschap van projecten op. Het bereik van militanten op de verschillende niveaus is wisselend volgens de AC.

3.1.2 VALIDEREN VAN OUTCOMES EN APPRECIATIE VERSTERKING VAN CAPACITEIT

- ⁹³ Wat is er nu eigenlijk veranderd en wat is de capaciteit van de organisaties om te communiceren en te mobiliseren? De evaluatoren kijken eerst naar de outcomes of veranderingen die door de teams van FOS, Solsoc en IFSI/ISVI geobserveerd werden en in welke mate die gevalideerd kunnen worden. Nadien volgt een uitspraak over de capaciteit.

In de tabel hieronder, geven de evaluatoren feedback over de geobserveerde outcomes.

Tabel 7: Geobserveerde veranderingen bij actoren van de beweging

Organisatie	Actor	Geobserveerde veranderingen (beweging)
FOS	Leiders Vlaams ABVV en socio-culturele organisaties, bv. Algemeen secretaris ABVV, provinciale secretarissen...	Ze zien FOS als een middel om internationale solidariteit te realiseren rond Waardig Werk. Ze nemen communicatie over (bv. Via sociale media) en kijken naar de expertise van FOS (bv. Bij organiseren van trainingen). <i>De evaluatoren bevestigen dat de NGO gezien wordt als een partner met specifieke expertise en capaciteit om gepaste ondersteuning te bieden. De samenwerking evolueerde niet voor alle organisaties op dezelfde manier (betere samenwerking met vakbonden, minder goed met de subnationale structuren van de mutualiteit). De meerwaarde van trainingen kon niet bevestigd worden door de evaluatoren (zie limieten van de evaluatie)</i>
	Zij-kant	Er is een structurele vorm van samenwerking ontstaan op jaarbasis tussen FOS en Zij-kant. <i>De evaluatoren bevestigen dat er structurele samenwerking is en dat de organisatie de samenwerking geïntegreerd heeft in haar aanpak en programmering</i>
	Vlaams ABVV gedelegeerden	Dankzij vormingen is er meer capaciteit om geweld op de werkvloer te identificeren (binnen internationale kaders). <i>De evaluatoren konden deze outcome niet valideren (limieten van de evaluatie)</i>
	Leden mutualiteit en socio-culturele organisaties	Dankzij vormingen ('We Connect', infosessie) zijn de leden beter op de hoogte van belang van internationale samenwerking, bv. In tijden van de pandemie. <i>Deze outcome werd niet (spontaan) vermeld of bevestigd door de respondenten van de interviews. De beperkte tijd voor interviews liet niet toe om hier dieper op in te gaan.</i>

Solsoc	Mutualités socialistes (Solidaris)	Demandeurs d'être étroitement associés au plaidoyer sur la protection sociale <i>Les évaluateurs ne peuvent pas confirmer (limitations de l'évaluation)) Les informations du programme clarifie que Solidaris est aussi membre du GT protection sociale, ils ont été consultés et ont participé notamment au positionnement sur le Fonds mondial. Solidaris est très actif dans le cadre du MASMUT (espace de concertation avec les autres ONG et mutuelles actives dans le soutien aux mutuelles de santé), davantage axé sur les projets Sud de soutien aux mutuelles de santé, qui comprennent aussi des volets importants de plaidoyer. Solsoc a fait le lien dernièrement dans de la campagne « protection sociale » avec les partenaires du Sénégal, du Burkina Faso et du Burundi sur ces questions.</i>
	Mouvement des jeunes socialistes (MJS)	Demandeur auprès de Solsoc d'intégrer l'international dans le mouvement : demande de co-organisation d'événements, formation, mission d'échange <i>Les évaluateurs peuvent confirmer. Après les élections d'une nouvelle équipe (en 2020), le MJS a relancé une collaboration avec Solsoc. Ceci est en train de s'articuler et va être lancé en septembre 2022, MJS attend beaucoup du voyage en 2023 et visite des partenaires de Solsoc probablement au Burkina Faso.</i>
	Femmes prévoyantes socialistes (FPS)	collaboration véritablement structurelle – échange et relai systématique de matériel de sensibilisation, demande de participer à des processus d'échange et de co-construction d'outils, rencontrent nos partenaires internationaux dès que c'est possible. <i>Les évaluateurs peuvent confirmer. Par contre, il est clair que cette dynamique positive date déjà bien d'avant le programme.</i>
	Associatif socialiste (en général, tous les associations)	Travail de plus en plus en réseau et intègre Solsoc (et les thématiques internationales) dans ceux-ci : ex : journée de formation/partage pour l'ensemble des animateurs du mouvement sur la protection sociale de septembre 2021 avec CEPAG (Centre d'éducation populaire Andre Genot), PAC (Présence et Action Culturelle), FPS et Solsoc.

		<i>Les évaluateurs peuvent confirmer. En 2021 les rapports de S&E font mention d'une collaboration entre le FGTB et les associations pour les nuits solidaires. Il est clair que le FGTB s'ouvrent aussi auprès des mutualités (exemple de Colombie, exemple RDC)</i>
	Structures fédérales de la FGTB (Centrale Générale (CG, région Wallonne et Liège) et Horval plus en particulier)	<p>sont de plus en plus en demande de développer des outils spécifiques pour sensibiliser leur public + demandeur d'être intégrées dans les stratégies de plaidoyer de Solsoc sur les thématiques/régions qui les concernent/intéressent ce qui permet une meilleure interpellation de décideurs politique</p> <p><i>Ceci peut être confirmer pour le travail autour le Palestine (et RDC, mais ceci est une information indirecte)</i></p>
	Leaders des entités régionales francophones de la FGTB	<p>Connaissent de plus en plus Solsoc</p> <p><i>Les évaluateurs ne peuvent pas confirmer. Les rapports de Solsoc parcontre soulignent une difficulté de travailler avec les entités régionales.</i></p>
	Membres de l'associatif socialiste francophone, permanents, délégués et affiliés FGTB	<p>sont de plus en plus touchés par nos outils et campagnes</p> <p><i>Ceci est onfirmé par les chiffres au niveau des IOV – voir également le point sur impact</i></p>

IFSI-ISVI	Leaders des structures fédérales de la FGTB (dont centrales professionnelles)	<p>Intégration de la coopération syndicale dans la politique internationale de la FGTB (ex : création en 2018 de la commission internationale ; ISVI coordonne la contribution au journal ECHO du service des relations internationales et européennes ; volet international lors d'évènements comme journée des déléguées, le 1er mai etc..)</p> <p>Organisation d'un comité exécutif au sein de Horval (qui a réuni près de de 80 délégué.e.s en 2019) orienté exclusivement sur l'international avec demande de collaboration et input de IFSI/IVSI (contenue, outils, module de formation en 2019 pour les délégués)</p> <p>Les jeunes FGTB (et dans une moindre mesure les jongeren ABVV ont créé un groupe international, sont impliqués dans un projet en Amérique Latine et à présent sont intéressés à développer un projet à part entière) - rôle stimulante de IFSI/ISVI</p>
	Permanents, délégués, affiliés FGTB	<p>Un nombre de délégués (81 en 2019) conscients consacrent du temps pour suivre module international dans le cadre de formation syndicale</p> <p>Participer à des missions dans les pays partenaires</p> <p>Organiser des visites dans leurs entreprises et accueillir des délégués internationaux</p> <p>Participer à des colloques internationaux</p> <p>Certains délégués défendent les conditions de travail dans les entreprises basées à l'étranger mais dans une même filière de production/même groupe multinational, ceci se démontre lors des visite d'entreprise et lors des activités (par ex. workshop sur la filière cacao en 2019 qui a réuni 40 délégués et responsables syndicaux de 3 multinationales (Olam, Callebaut et Cargil) basées en Hollande, Allemagne, Belgique, Indonésie, Côte d'Ivoire, Ghana et Brésil</p> <p>Certains permanents tentent de créer des groupes de soutien avec des délégués pour favoriser une appropriation des enjeux et un suivi structurel, à côté des groupes déjà existants (Horval et CG FGTB), il y a l'exemple de SETca pour créer un groupe dans le secteur du textile dans la région de BHV... Ce travail a commencé en 2019 mais n'a pas encore pu se concrétiser pour diverses raisons (politique, COVID, nouveau cycle..). Il y a la même ambition pour un nouveau projet au Maroc avec la MWB (métallos wallons) .</p>

		Exemple d'affiliés qui sollicitent le leadership pour avoir des informations sur leurs actions internationales (évidence anecdotique mais important qui a été recueilli en discutant avec les militants (notamment lors des formations, séminaires etc..))
--	--	--

- ⁹⁴ De cijfers over de output van de organisaties op het vlak van initiatieven voor sensibilisatie en mobilisatie van de achterban via **geschreven communicatie** doorheen de 5 jaren tonen een **sterke dynamiek van interactie met de achterban** (organisaties van de socialistische beweging) en engagement van de achterban om geschreven communicatie van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc te delen. Dit is belangrijk voor deze laatste omdat zij geen direct contact hebben met de achterban van de organisatie. Bij Solsoc was een sterke inhaalbeweging merkbaar. Het aantal outputs bij FOS daalde. Daarvoor zijn verschillende verklaringen: de organisatie koos ervoor om de focus te verleggen naar mini-campagnes in co-creatie met een beperkter aantal organisaties. FOS had ook moeilijkheden om goed bij te houden hoeveel communicatie werd overgenomen en gedeeld door haar achterban. De organisaties gaven aan dat zij de boodschappen breed deelden maar kwamen er niet toe om cijfers hierover te delen.
- ⁹⁵ Meer en beter communiceren via de organisaties blijft wel een uitdaging. Zeker als er geen structurele of geregelde samenwerking is, is het bij de organisaties geen automatisme of reflex om artikels over te nemen of content te vragen. Algemene problemen zijn: (i) de overgang van papieren publicaties die gepland zijn op geregelde tijdstippen naar social media (die vaak gepaard gaan met een ad hoc benadering die het moeilijk maakt om content en planning goed af te stemmen), (ii) de verschillende visies binnen organisaties en vakbonden en al hun regionale afdelingen of secretariaten (die gekenmerkt zijn door grote autonomie en diversiteit/andere organisatieculturen) en (iii) de beperkte capaciteit, zeker bij regionale structuren om communicatie naar de achterban te verzekeren. Bij de regionale afdelingen van het ABVV/FGTB en de centrales is dit een issue en geven respondenten aan dat er een achterstand is in het up-to-date houden van communicatie. De strategie van Solsoc om dus communicatie via de regionale structuren te verzekeren is daardoor niet gelukt. (iv) turnover bij personeel van de organisaties, dit veronderstelt meerdere netwerkmomenten om de relatie levend te houden maar dit is niet evident gezien het grote aantal organisaties.
- ⁹⁶ De informatie over output volstaat echter niet om een conclusieve uitspraak te doen over toegenomen capaciteit bij de organisaties die worden bereikt door FOS, IFSI/ISVI en Solsoc. De M&E rapporten geven ook weinig inzicht in de capaciteit van organisaties en interviews voor deze evaluatie leveren eerder anecdotisch bewijs op (voorbeelden van uitspraken tijdens persoonlijke contacten). Uit interviews kan worden afgeleid dat capaciteit vaak neerkomt op het engagement van enkele individuen en op persoonlijke relaties, wat op zich geen punt is, tenzij de bedoeling is om verder te evolueren en duurzaamheid te garanderen, dan vormt steun van enkele individuen een risico.
- ⁹⁷ De evaluatoren zijn geneigd te concluderen dat er al capaciteit was bij een kleine kern van organisaties en dat die kern redelijk stabiel is gebleven. Nieuwe structuren oprichten (lokale antennes) of bereiken (Franstalige regionale structuren van de vakbond) is niet gelukt. Net zoals in het vorige programma lukt het niet om alle subnationale afdelingen even actief te laten meewerken of informatie goed te laten doorstromen in de complexe structuren. De capaciteit van deze organisaties om het internationale vorm te

geven en te laten leven stond onder druk door COVID, vooruitgang was voor hen minder dan verwacht en organisaties hebben het gevoel dat ze zich opnieuw moeten lanceren en hiervoor nu sterk moeten inzetten op interne communicatie naar de subnationale structuren.

⁹⁸ Enkele voorbeelden van verandering waarvoor verschillende bronnen zijn:

- Enkele respondenten van de vakbond (federaal) geven aan dat hun capaciteit de afgelopen jaren licht is toegenomen, vooral door hun eigen toegenomen inzet en door sterkere samenwerking met FOS, Solsoc en/of IFSI/ISVI. Hierbij moet onderstreept worden dat Horval en AC hun eigen dienst internationale werking hebben en een eigen budget (uit een onderhandeld akkoord met werkgevers voor deelname aan internationale meetings en projecten in het Zuiden, hetgeen niet voor alle sectoren geldt).
- Enkele respondenten geven aan dat ze groter inzicht hebben in linken tussen wat hier wordt gedaan (of niet) en beslist en de effecten in het Zuiden. Bijv. link tussen wegwerpkledij en de status van een arbeider in het Zuiden (die behandeld wordt als 'wegwerparbeider'). Ze geven aan dat een kleine groep (professionelen en vrijwilligers) mee is. Dit betekent niet dat socio-culturele verenigingen (vakbonden al wel ten dele) zich al in staat voelen om zelf artikels te schrijven waar de Noord-Zuid link in uitgewerkt wordt. Het zijn de NGOs en IFSI/ISVI die de expertise hebben en hiervoor door hen gevraagd worden. Andere zaken waarvoor de organisaties de NGOs nodig hebben zijn: het inrichten van stands op events, het organiseren van reizen voor militanten en verzekeren van inhoudelijke achtergrond.
- Enkele respondenten spreken over een reflex om bij de NGOs informatie te zoeken om analyse problematiek breder te trekken dan enkel de situatie in België. Bijv. werken met vrouwen in parcours van migratie of vlucht veronderstelt ook enige kennis van de context in landen van herkomst.
- Enkele respondenten onderlijnen het belang van een breder/ruimer bereik van campagnes wat belangrijk is om te tonen (aan beleidsmakers, socialistische mandatarissen) dat bepaalde opinies niet enkel door professionele krachten in de beweging gedragen worden.

3.1.3 VERANDERINGEN BIJ DE BASIS (IMPACT)

⁹⁹ De vraag naar impact gaat over de veranderingen bij de leden/achterban van de organisaties. Deze verandering wordt deels gemeten door indicatoren die specifiek zijn, met name het aantal personen die zich engageren als vrijwilliger voor de partners en/of hun activiteiten. Daarnaast zijn er indicatoren die het bereik meten van communicatie en events/initiatieven die samen met de organisaties werden opgezet (eerder

proxy-indicatoren). Andere effecten worden niet systematisch opgevolgd, ook niet door de organisaties zelf en werden in deze evaluatie niet verder onderzocht

¹⁰⁰ het overzicht van cijfers van indicatoren (bijlage 5.6.) blijkt:

- voor elke partner een daling in het aantal mensen dat bereikt wordt via acties en events ten aanzien van 2017, met een dieptepunt in 2020 (halvering van bereik door Covid) en een licht herstel in 2021. FOS startte met een hoog bereik (5.232 ten aanzien van 1.753 van Solsoc) en behoudt ook meer bereik (ondanks een daling in events, zie hierboven).
- De opvolging van indicatoren omtrent vrijwilligers toont aan dat de NGOs kunnen rekenen op een kleine vaste kern van vrijwilligers (voor elk gaat het om een groep van een 30-tal personen) die niet aangroeit. IFSI/ISVI heeft voor het eerst (in 2019) een grote groep vrijwilligers kunnen mobiliseren bij de Jeunes FGTB, zowel federaal als bij lokale afdelingen. Uit feedback van FOS en Solsoc blijkt dat het opzetten van een vrijwilligerswerking niet de ambitie is, het tellen van vrijwilligers wordt niet gezien als een relevante indicator voor veranderingen.
- Het bereik via communicatie door de partners en de organisaties is gestegen ten aanzien van het startjaar en dat ondanks een zeer snel veranderend communicatielandschap, de stijging was vooral opmerkelijk voor Solsoc dat in vergelijking een laag startcijfer had (cijfers vanaf 2019 beschikbaar). FOS had bij de start het grootste bereik. Solsoc maakt een sterke inhaalbeweging.

¹⁰¹ Alle organisaties geven aan dat mobilisatie van de militanten belangrijk is: zij spreken de taal van de uiteindelijke doelgroep, de professionals doen dat minder en hebben de militanten nodig om het verhaal van internationale solidariteit breed te verspreiden (draagvlak). Doel is dat militanten en achterban bepaalde waarden ontwikkelen en evolueren naar verantwoordelijke en mondiale burgers en dat zij dat ook uitdragen. Van délégués wordt verwacht dat ze informatie en inzichten meenemen op ondernemingsraden (op verschillende niveaus). De (realisatie van deze) doelstellingen worden echter niet systematisch opgevolgd (bijv. via interviews of focusgroep discussies) en de evaluatoren hebben geen datacollectie op dit niveau gedaan.

¹⁰² De respondenten van de organisaties en vakbonden van de beweging geven aan dat het aantal geëngageerde militanten eerder beperkt is en redelijk stabiel is; er is nood aan blijvende inzet op het vlak van sensibilisatie (bijv. middels campagnes en de aanwezigheid van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc op de activiteiten, goed gefaciliteerde en voorbereide ontmoetingen en reizen) want stereotypen ten aanzien van organisaties en arbeiders in het Zuiden zijn hardnekkig, ook binnen de beweging. Wat helpt, is dat organisaties beschikken over professionelen die gebeten zijn door het internationale werk, voor een aantal onder hen is dat het resultaat van (vroeger) vrijwilligerswerk bij de NGOs en/of deelname aan buitenlandse inleefreizen.

¹⁰³ Respondenten lijken te suggereren dat 'communicatie' eerder niet de juiste strategie is om militanten mee te krijgen, zij zouden veel minder geneigd zijn om zaken te lezen. Wat wel werkt zijn ontmoetingen en reizen (die uiteraard lange tijd niet mogelijk waren omwille van COVID)De vraag is dus zeker om dit verder

te zetten (binnen de limieten van de capaciteit van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc) Het gaat vooralsnog om een beperkt aantal militanten dat mee is. Ook het vrijwilligerswerk voor events van de NGOs heeft een positief effect op het engagement van militanten, vnl omdat de samenwerking met de professionele van de NGOs heel goed verloopt en hen motiveert om verdere inspanningen te doen.

3.2 EFFECTIVITEIT BELEIDSBEÏNVLOEDING

¹⁰⁴ In deze sectie komen de bevinden m.b.t. de tweede evaluatievraag aan bod: in welke mate hebben de drie partners hun vooropgestelde doelstellingen ten aanzien van beleidsbeïnvloeding bereikt? We kijken hiervoor naar beleidsveranderingen waar de partners aan bijgedragen hebben, veranderingen bij de socialistische beleidsmakers zelf en de invloed die FOS, Solsoc en IFSI/ISVI hebben gehad op (inter)nationale netwerken. Daar waar FOS en Solsoc sterk inzetten op het onderhouden van directe en geprivilegerde contacten met beleidsmakers, focust IFSI/ISVI meer op het versterken van middenveldnetwerken (rond de specificiteiten van vakbondswerk) en op specialisten in lobby binnen bv. De studiedienst van de vakbond. IFSI is ook meer actief op het Europese en internationale niveau via internationale structuren van het vakbondswerk. Gezien het feit dat IFSI/ISVI minder focust op het rechtstreeks beïnvloeden van beleidsmakers en gezien de limieten van deze evaluatie (zie methodologie), komt de rol van IFSI minder uitgebreid aan bod in deze sectie.

3.2.1 BELEIDSVERANDERINGEN

¹⁰⁵ FOS, SolSoc en IFSI/ISVI focussen voor hun beleidswerk op een aantal grote thema's of dossiers. Het beleidswerk van de organisaties focuste o.a. op de Belgische zorgplichtwetgeving, het Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming, Colombia, Israel/Palestina en Belgische ontwikkelingssamenwerking. De rapportage volgens het logframe van 2021 (I.1) lijst een aantal successen op (stimuleren van parlementaire vragen, voorstel resoluties, aanvaarding resoluties...) waar de drie partners aan bijdroegen per dossier, zoals hieronder thematisch en chronologisch weergegeven in de tabel. Het betreft het 'harde' beleidswerk.

Tabel 8: Successen binnen beleidswerk FOS, Solsoc, IFSI

Thematieken/dossiers	L&A successen volgens FOS, Solsoc, IFSI/ISVI
Zorgplichtwetgeving	<ul style="list-style-type: none"> - Parlementaire vragen door sp.a in 2019 rond bedrijven en mensenrechten - Resolutievoorstel door o.a. PS in 2019 rond Europese handelsverdragen en de nood voor zorgplicht - Resolutievoorstel van o.a. PS/sp.a in 2020 rond bindend VN-verdrag rond due diligence - Wetsvoorstel door PS in 2021 rond zorgplichtwetgeving
Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming	<ul style="list-style-type: none"> - Resolutievoorstel eind 2020 rond Mondiaal Fonds - Beleidsvoorstel rond sociale bescherming (in kader van USP20-30) wordt naar DGD en kabinet Kitir gestuurd - Aanvaarding van resolutie rond een Mondiaal fonds in 2022
Colombia	<ul style="list-style-type: none"> - Resolutievoorstel in 2018 rond de mensenrechtensituatie in Colombia - Resolutievoorstel rond Colombia om geweld daar te stoppen in 2021 - Parlementair debat in 2021 rond rellen/protest in Colombia in de Kamer
Israel/Palestina	<ul style="list-style-type: none"> - Hernemen van financiering van UNWRA in 2019 - Resolutievoorstel in 2020 door Malik Ben Achour rond de formele erkenning van België en de EU van een Palestijnse staat - Resolutievoorstel in 2020 door Malik Ben Achour rond de annexatiepolitiek van Israel - Resolutievoorstel in 2021 door Malik Ben Achour rond Gaza blokkade - Resolutievoorstel in 2021 rond staakt-het-vuren in bezet gebied door Malik Ben Achour
Belgische ontwikkelingssamenwerking	<ul style="list-style-type: none"> - Resolutievoorstel in 2018 van o.a. PS om 0,7% van BNP te gebruiken voor ontwikkelingssamenwerking - Poging om kaderwet inzake ontwikkelingssamenwerking te herzien werd geblokkeerd door socialistische mandatarissen in 2019

¹⁰⁶ Drie belangrijke thema's waartoe recent bijgedragen is door de drie partners zijn: (1) een resolutie rond de nood voor een Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming; (2) een bijdrage aan de Belgische zorgplichtwetgeving; (3) parlementair debat en briefschrijfactie rond Colombia (link met bewegingswerk). Voor de eerste twee dossiers voerden de evaluatoren een contributieanalyse uit, die inzicht verschaft in, enerzijds, de concrete bijdrage van de NGOs en, anderzijds, het belang van het beleidswerk rond deze casussen om Waardig Werk te realiseren.. Hoewel FOS, Solsoc en IFSI/ISVI op verschillende dossiers werkten en een analyse van enkele casussen onmogelijk alle activiteit coveren, verschaffen deze twee casussen inzicht rond transversaal en recent beleidswerk van de organisaties en geven ze inzicht in de manier van werken van de voorbije twee jaar. Dit kan het leren ondersteunen (eerder dan accountability).

Casus 1: Zorgplichtwetgeving

¹⁰⁷ De eerste casus draait rond de vooruitgang die geboekt werd in het uitwerken van een Belgische zorgplichtwetgeving. De contributie claim kan als volgt omschreven worden: FOS en Solsoc dragen, via de werkgroep Corporate Accountability waar ook het ABVV/FGTB deel van uitmaakt, bij aan vooruitgang rond de Belgische wetgeving rond de zorgplicht. De volgende tabel geeft een overzicht van de 'explaining mechanisms' in deze casus, zoals geïdentificeerd door de evaluatoren o.b.v. interviews met beleidsmakers en andere resource persons (zie annex voor een overzicht van geïnterviewden). Voor de primaire en commingled verklaringen geven de evaluatoren een korte beoordeling van de contributie door de socialistische NGOs. De volledige uitgeschreven performance story is te vinden in de annexen.

Tabel 9: Contributie-analyse casus zorgplicht

Casus	Soort explaining mechanism	Mechanismes	Beoordeling primaire en commingled verklaringen (het mechanisme heeft gespeeld in belangrijke mate, in beperkte mate of heeft niet gespeeld)
Er wordt vooruitgang geboekt op vlak van de Belgische zorgplichtwetgeving	Primary explanation	Expertise: Er is een studie van FOS, Solsoc, ISVI (2021) rond zorgplichtwetgeving met input van Colombia partners/onderzoeker (oktober 2020) die beleidsmakers helpt bij het ontwikkelen van een Belgische zorgplichtwetgeving.	Mechanisme heeft in beperkte mate gespeeld: De PS en Vooruit zijn bekend met de studie en appreciëren tastbare voorbeelden om de nood aan zorgplicht te ondersteunen. Het is echter niet duidelijk voor de evaluatoren hoe de studie concreet heeft bijgedragen aan de tussentijdse stappen om tot wetgeving te komen. Gezien de studie pas in begin 2022 uitkwam, is het mogelijks nog te vroeg om de bijdrage in te schatten.
		Communicatie: FOS en Solsoc publiceren interviews en media-artikelen rond de materie (bv. Met Reynaert, Lacroix, Kitir...), inclusief rond Rana Plaza, die een draagvlak creëren voor een Belgische zorgplicht.	Mechanisme niet te verifiëren door evaluatoren o.b.v. afgenomen interviews en ander materiaal
	Commingled rival	Werkgroep GTCA, vnl CNCD/11.11.11., ondersteunde Ecolo in het realiseren van de niet-	Mechanisme heeft in belangrijke mate gespeeld: De auteur van de resolutie erkent de belangrijke rol die vooral CNCD speelde in het

	<p>bindende resolutie rond zorgplicht op VN niveau (bv. Via het bijschaven van amendementen, parlementaire vragen, kiezen experts hoorzittingen...).</p> <p>Werkgroep GTCA doet aan lobbying rond het PS wetsvoorstel bij parlementariërs van Groen/Ecolo, CD&V, Vooruit, PS... De werkgroep probeerde een invloed te hebben op de inhoud van het wetsvoorstel, de amendementen (via consultant jurist) en de hoorzittingen. FOS en Solsoc proberen respectievelijk de parlementariërs van Vooruit en PS aan te sturen, o.a. via parlementaire vragen</p>	<p>ondersteunen van de resolutie (zowel qua tekst als tijdens amendementen). Deze resolutie staat echter los van het wetsvoorstel.</p> <p>Mechanisme heeft in beperkte mate gespeeld: De PS ging unilateraal over tot een wetsvoorstel. Hoewel er een paar gesprekken plaatsvonden met de werkgroep GTCA, was de invloed van die laatste op het wetsvoorstel eerder beperkt. De werkgroep was niet blij met de démarche van de PS, wat ook de relaties tussen Solsoc en de werkgroep niet ten goede kwam. Gaandeweg slaagde Solsoc er wel in om relaties tussen de PS en de leden van de werkgroep te verbeteren en de dialoog te herstellen wat de meerwaarde van Solsoc onderlijnt</p> <p>Sinds het voorstel, probeert de werkgroep op de amendementen te wegen. Gezien de sterk technische natuur van de zorgplichtwetgeving, besloot de werkgroep om een consultant aan te werven om hen (juridisch) bij te staan in het schrijven van amendementen.</p> <p>De NGOs van de werkgroep stelden daarnaast ook een aantal experts voor voor de hoorzittingen; het is moeilijk de specifieke bijdrage hiervan in kaart te brengen.</p>
	<p>Platformen als 11.11.11., CNCD, ACHACT, Schone Kleren (waar FOS, Solsoc en IFSI/ISVI lid van zijn) houden de zorgplicht en het thema van Rana Plaza op de publieke en politieke agenda</p> <p>Vakbonden (internationale secties van bv. FGTB, maar ook niet-socialistische vakbonden, op Belgisch, Europees en internationaal niveau) volgen dossier van dichtbij op.</p>	<p>Mechanisme niet te verifiëren door evaluatoren o.b.v. afgenomen interviews en ander materiaal</p> <p>Mechanisme niet te verifiëren door evaluatoren o.b.v. afgenomen interviews en ander materiaal</p>
Rival explanation	<p>De regering engageert zich reeds in het regeerakkoord van 2020 om actief bij te dragen aan de zorgplicht, voornamelijk op VN en EU niveau.</p> <p>PS⁵ besloot unisono om een wetsvoorstel voor een Belgische zorgplicht in te dienen. PS voelde zich goed geplaatst om een voorstel in te dienen, gezien ze de minister van Economie levert en gezien haar parlementariërs zetelen in de commissie werk en BuZa.</p> <p>Groen/Ecolo zijn ook pro zorgplicht, maar werd in snelheid gepakt door PS/Vooruit. Ze voelen zich buiten spel gezet, maar trekken toch mee de kar voor een zorgplichtwetgeving.</p> <p>Rechtse politieke partijen kanten zich tegen de wetgeving. Liberalen houden nationale wet tegen tot er EU wet is. Tegelijkertijd wil De Croo een wetgeving voor het einde van de legislatuur; wat maakt dat hij mogelijks zelf initiatief zal nemen en niet zal wachten op het parlementaire voorstel.</p> <p>60 bedrijven verklaren zich voorstander van de zorgplicht via een brief aan Kitir en Dermagne</p> <p>Werkgeversorganisaties (VBO-FEB) lobbyen tegen de wetgeving, wegens te veeleisend.</p>	

⁵ De evaluatoren kozen ervoor om het initiatief van de PS bij rival explanations onder te brengen en niet bij commingled; ook al is de PS deel van de socialistische beweging, in deze was er weinig samenwerking noch afstemming.

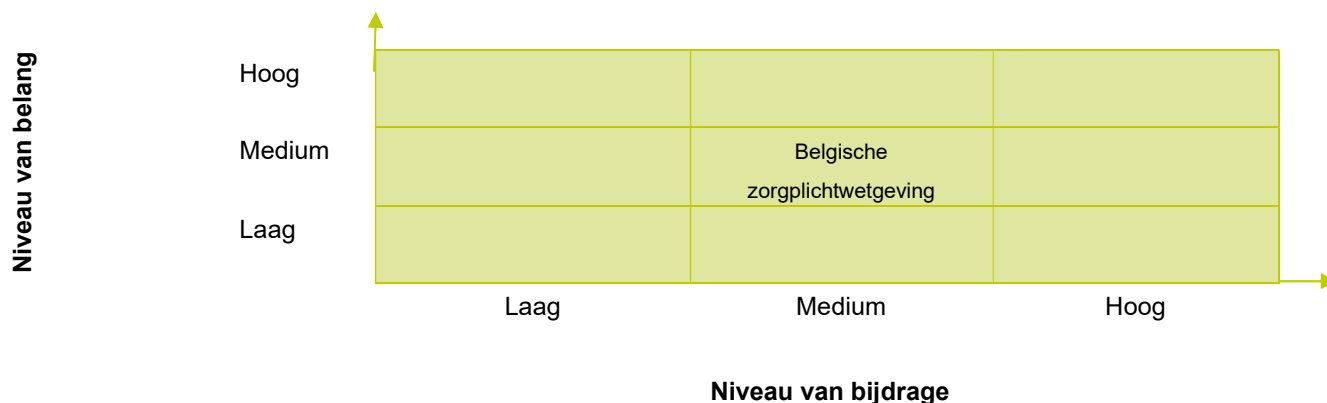

		Er is een wetgeving in de maak op EU niveau, die enerzijds nationale wetgeving vertraagt en anderzijds mogelijks complementair zal zijn. Het EU voorstel is voorlopig erg beperkt qua scope (beperkt aantal bedrijven vallen eronder).
	Context	Er loopt een proces op VN niveau dat streeft naar een Internationally Binding Law rond due diligence. De zevende onderhandelingsronde vond plaats in oktober 2021. Andere landen als Frankrijk en Duitsland hebben ook een nationale zorgplichtwetgeving.

Bijdrage FOS en Solsoc (medium): De tabel (hierboven) toont aan dat FOS en Solsoc proberen bij te dragen aan een Belgische zorgplichtwetgeving via haar expertise (de Colombia studie in het bijzonder) en via bredere publiekscommunicatie rond het thema (bv. Rana Plaza). Daarnaast lobbyen ze samen met de werkgroep Corporate Accountability bij parlementariërs rond de tekst, amendementen en hoorzittingen rond deze wettekst en dragen ze bij aan parlementaire vragen rond het thema. De werkgroep Corporate Accountability, waar FOS, Solsoc en IFSI/ISVI actief lid van zijn (bijdrage in coördinatie, consultatie van partners, opvolgen), speelt een belangrijke rol in het op de agenda houden van een Belgische zorgplichtwetgeving en als lid van deze werkgroep is er dus een bijdrage van FOS, Solso en IFSI/ISVI. Interviews tonen aan dat de meerwaarde van FOS en Solsoc zich voornamelijk manifesteert op vlak van hun directe communicatielijnen met de socialistische partijen Vooruit en PS. Dat gezegd zijnde, slaagden de socialistische NGOs er niet in om de PS aan te sturen omtrent het indienen van het wetsvoorstel rond de zorgplicht. Zowel FOS/Solsoc, als het bredere middenveld, als Groen/Ecolo betreuren dat de PS het voorstel eenzijdig indiende, zonder breed overleg met het middenveld en/of andere politieke partijen van de regering. Daar waar FOS/Solsoc slechts in beperkte mate invloed hadden op het wetsvoorstel zelf, proberen ze sindsdien samen met de werkgroep Corporate Accountability te wegen op de tekst via amendementen (wat moeilijk is door de juridische natuur van het dossier) en door deel te nemen aan de hoorzittingen (één van de partners uit Colombia trad op als expert). Het is nog erg onduidelijk of de zorgplichtwet er uiteindelijk zal komen, gezien de tegenkanting van voornamelijk de liberalen – eveneens lid van de regering – tegen een Belgische wetgeving. Belang voor Waardig Werk (medium): Het belang en de meerwaarde van een Belgische zorgplichtwetgeving is gecontesteerd en niet iedereen van de respondenten is het erover eens dat dit de meest belangrijke stap is). Ook binnen de beweging is niet iedereen voorstander van de démarches van de NGOs (de socialistische en andere): een respondent van de vakbond oordeelt dat één en ander best opgepakt kan worden binnen de geëigende overlegstructuren. Liberale partijen vinden overigens dat er gewacht dient te worden op een afgeklopt EU voorstel, dat sowieso naar de Belgische context vertaald zal worden (goldplating). De voorstanders van een Belgische zorgplichtwetgeving werpen daarentegen op dat een Belgische wetgeving ambitieuzer kan en moet zijn dan wat er nu reeds ligt op EU niveau. Het feit dat bedrijven minder hard lobbyen op nationaal niveau i.t.t. Europees niveau, maakt dat er meer mogelijkheid is om tot een ambitieuze zorgplicht te komen. Moest zo'n bindende wetgeving er komen, dan zou deze zwaarder doorwegen dan de niet-bindende resolutie die reeds gestemd werd in januari 2021 en opriep tot een Belgische rol in de zorgplichtonderhandelingen op VN niveau.

Figuur 1: Contributie-analyse casus zorgplicht

Casus 2: Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming

¹⁰⁸ De tweede casus betreft de aanneming van een resolutie t.v.v. een mondiaal fonds voor sociale bescherming in de Kamer.⁶ De contributie claim kan als volgt omschreven worden: FOS, Solsoc en IFSI/ISVI, o.a. in samenwerking met de werkgroep Sociale Bescherming (geleid door WSM en Solsoc), droegen hun steentje bij aan de aanneming van de resolutie rond een Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming, die in maart 2022 aanvaard is in de Kamer. De volgende tabel geeft een overzicht van de 'explaining mechanisms' in deze casus, zoals geïdentificeerd door de evaluatoren o.b.v. interviews met beleidsmakers en andere resource persons (zie annex voor een overzicht van geïnterviewden). De volledige uitgeschreven performance story is te vinden in de annexen.

Tabel 10 : Contributie-analyse casus Mondiaal Fonds

Casus	Soort explaining mechanism	Mechanisme	Beoordeling primaire en commingled verklaringen (het mechanisme heeft gespeeld in belangrijke mate, in beperkte mate of heeft niet gespeeld)
België neemt een resolutie aan waarin het pleit voor een Globaal Fonds rond Sociale bescherming	Primary explanation	Campagne: FOS, Solsoc, IFSI/ISVI voeren campagne rond 'Sociale bescherming is een recht!'. Een van de thema's binnen de campagne is de vraag voor een Mondiaal Fonds. Dit thema wordt verspreid binnen de socialistische beweging, o.a. bij parlementsleden, bij minister Kitir... De campagne legde de basis voor een resolutie rond een Mondiaal Fonds.	Mechanisme heeft in belangrijke mate gespeeld: De campagne plantte een zaadje binnen de socialistische beweging omtrent het concept van een Mondiaal Fonds. Zowel parlementairen als het ministerie van Kitir geven aan dat ze daarvoor niet echt met de thematiek bezig waren. Bovendien weerspiegelt de resolutie de eisen van de campagne.
		Lobbywerk op parlementair niveau: FOS en Solsoc proberen respectievelijk de parlementariërs van Vooruit en PS aan te sturen rond de inhoud van de	Mechanisme heeft in belangrijke mate gespeeld: De PS erkent dat de drie partners feedback gaven op het resolutievoorstel. De tekst weerspiegelt

⁶

<https://www.dekamer.be/doc/flwb/pdf/55/1705/55k1705004.pdf#search=%22voorstel%20van%20resolutie%20ter%20ondersteuning%20van%20een%20multilateraal%20mechanisme%20ter%20versterking%20en%20financiering%20van%20universele%20sociale%20bescherming,%20zoals%20de%20global%20accelerator%20for%20jobs%20and%20social%20protection%20van%20de%20verenigde%20naties%20%2055k%20%3Cin%3E%20keywords%22>

		resolutie, de hoorzittingen en de amendementen (specifiek met betrekking tot hoe om te gaan met de Global Accelerator).	ook de eisen van de campagne. Vooruit en PS bevestigen ook dat ze de input van de NGOs gebruikten bij het indienen van amendementen.
	Conmingled rival	Covid-19 nota's die door NGOs (waaronder FOS, Solsoc en ISVI) worden afgeleverd aan DGD en aan parlementairen, o.a. over waardig werk en sociale bescherming. Deze dragen bij aan een draagvlak voor een resolutie.	Mechanisme niet te verifiëren door evaluatoren o.b.v. afgenomen interviews en ander materiaal
		Malik Ben Achour van de PS dient een voorstel in voor een resolutie rond een Mondiaal Fonds, met duidelijke input van de drie partners.	Mechanisme heeft in belangrijke mate gespeeld: Zonder zijn voorstel was er geen resolutie geweest. De PS erkent dat de socialistische NGOs belangrijke feedback gaven op het resolutievoorstel.
		Leden werkgroep Sociale Bescherming analyseren en nemen gemeenschappelijk standpunt aan rond amendementen; dat standpunt wordt door de PS/Vooruit/CD&V/Groen meegenomen in haar amendementen.	Mechanisme heeft in belangrijke mate gespeeld: De werkgroep, met een belangrijke rol voor WSM, zorgt ervoor dat de finale tekst alsnog gewag maakt van een financieel fonds en niet louter focust op jobcreatie.
		Leden werkgroep Sociale Bescherming nemen gemeenschappelijk standpunt in voor de hoorzittingen en stellen experten voor voor tijdens de hoorzittingen, o.a. een zuidelijke partner uit Senegal en WSM. Zij hebben invloed op de finale tekst.	Mechanisme niet te verifiëren door evaluatoren o.b.v. afgenomen interviews en ander materiaal
		Samen met de vakbond (FGTB fédéral, Horval, Algemene Centrale) sturen de drie partners een communiqué dat het resolutievoorstel omarmt en die de eisen van de campagne in herinnering brengt.	Mechanisme heeft in beperkte mate gespeeld: Het feit dat de vakbonden aan boord zijn is belangrijk volgens beleidsmakers. Tot voor de pandemie waren vakbonden het idee van een Mondiaal Fonds minder genegen.
		In juni 2020 lanceert de International Trade Union Confederation (ITUC-CSI) een campagne voor een Wereldfonds voor sociale bescherming. In dat kader sturen de Belgische vakbonden een brief naar Sophie Wilmès. Deze campagne draagt bij aan Belgische wetgeving.	Mechanisme heeft in beperkte mate gespeeld: Het feit dat de vakbonden aan boord zijn is belangrijk volgens beleidsmakers. Tot voor de pandemie waren vakbonden het idee van een Mondiaal Fonds minder genegen. Volgens een interview zijn niet alle vakbonden echter vragende partij dat NGOs een wetgeving nastreven.
		11.11.11. en CNCD voerden reeds in 2015 een campagne met haar leden rond 'sociale bescherming voor iedereen'	Mechanisme niet te verifiëren door evaluatoren o.b.v. afgenomen interviews en ander materiaal
	Rival explanation	De beleidsnota van de socialistische Minister Kitir is een globaal fonds voor sociale bescherming genegen. ⁷ Het ministerie zette reeds stappen in het Grote Meren gebied, via een sociaal beschermingsinitiatief van 50 miljoen. Er is internationaal een voedingsbodemp voor een mondiaal fonds voor sociale bescherming, vooral op VN niveau (bv. 2011 rapport van Michelle Bachelet) en bij de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO). De normen van de IAO worden gezien als belangrijke standaarden bij overheidsdiensten (DGD, Fod Werk, Enabel...).	

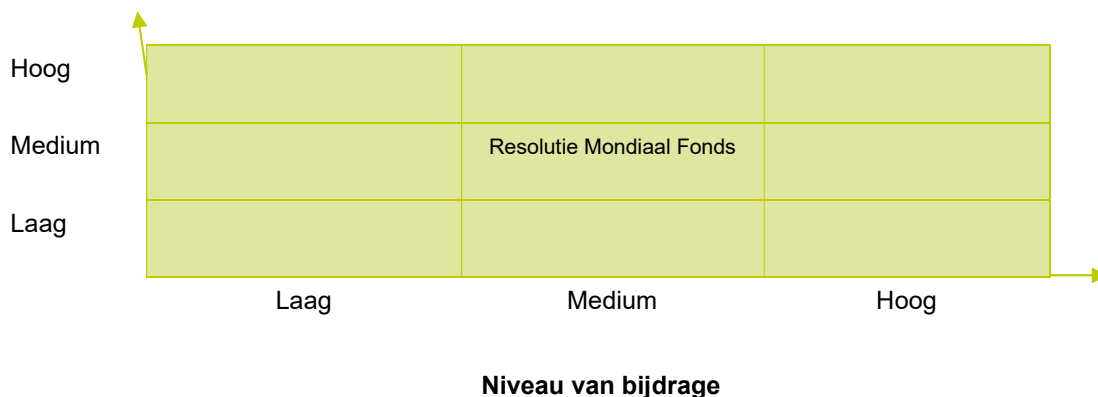
⁷ <https://www.lachambre.be/FLWB/PDF/55/2294/55K2294013.pdf>

	<p>In september 2021 lanceerden de VN en de IAO een 'Global Accelerator for Jobs and Social Protection'. Dit lijkt enigszins op een mondiaal fonds, maar is minder ambitieus (meer focus op sociale bescherming via werk dan universele bescherming). Dit idee spreekt de DGD aan en de liberalen aan.</p> <p>Liberalen waren eerst gekant tegen het idee van een Mondiaal Fonds, maar raken toch enigszins overtuigd, dankzij de focus op jobcreatie via de Global Accelerator.</p> <p>Olivier De Schutter, topman bij VN (UN Special Rapporteur on extreme poverty and human rights), is groot voorstander van dergelijk fonds en werkte een voorstel uit. Er wordt naar dit voorstel verwezen in de laatste beleidsnota van 2021. Er verschenen ook interviews tussen De Schutter en Kitir in Le Soir en De Standaard.</p> <p>De VBO ligt nauwelijks dwars in dit dossier. De VBO stuurt enkel aan op het belang van een tripartite onderhandeling (met werkgevers en werknemers) op internationaal niveau.</p> <p>Er loopt een parallele 'Belgische dialoog' rond Universal Social Protection (USP) 2030 (een internationaal proces geleid door de IAO en de WB), waar o.a. NGOs, FOD Sociale Zekerheid, DGD... aan deelnemen. België neemt voorlopig geen actieve rol op in dit initiatief, hoewel het middenveld daarop probeert aan te dringen.</p>
Context	<p>Covid-19 maakt dat er meer animo is voor dit soort fonds, o.a. bij vakbonden.</p> <p>De nieuwe regering sinds 2020 is het idee meer genegen dan de voorgaande.</p>

¹¹⁰ Bijdrage FOS, Solsoc, ISVI (medium): De specifieke bijdrage van de NGOs in deze casus is tweeledig. Enerzijds voorzagen de drie partners rechtstreeks input en feedback op het resolutievoorstel dat de PS indiende. Anderzijds zorgde de campagne 'Sociale bescherming is een recht' voor bewustzijn binnen de socialistische partijen Vooruit en PS (zowel de parlementairen als minister Kitir) rond het idee van een Mondiaal Fonds. Naast de campagne is Minister Kitir ook sterk beïnvloed door het werk van Olivier De Schutter, waar ze expliciet naar verwijst in haar beleidsnota van 2021. Hoewel de socialistische NGOs en de werkgroep Sociale Bescherming, met WSM als co-leider (voordien FOS en op dit moment Solsoc), met de resolutie het belang van een mondiaal fonds op de Belgische agenda wilden zetten, kwam er een stoorzender op de proppen in de vorm van het IAO-voorstel rond een Global Accelerator for Jobs. Zo'n Global Accelerator prioriteert het belang van jobcreatie boven een financieel fonds, waar de liberalen oren naar hadden. De uiteindelijke tekst van de aangenomen resolutie is een compromis geworden, waarbij het idee van een fonds nog steeds een rol speelt. Dit is te danken aan het lobbywerk rond de amendementen door de werkgroep Sociale Bescherming, in het bijzonder WSM, Solsoc en FOS: Solsoc speelde informatie door aan FOS en alle informatie werd meegenomen in voorstellen voor amendementen van Vooruit. WSM heeft dan weer informatie doorgespeeld aan FOS die ze op haar beurt doorstuurde naar Vooruit. Zowel socialisten als liberalen als het middenveld kunnen zich vinden in de uiteindelijke tekst.

Belang voor Waardig Werk (medium): De aangenomen tekst betreft slechts een *niet-bindende* resolutie (en geen wetgeving), waarvan de waarde eerder symbolisch is. Dit wordt ook nog eens bevestigd door het feit dat de beleidsnota van minister Kitir reeds naar het belang van een Mondiaal Fonds verwees, nog voor de resolutie gestemd was. Dat gezegd zijnde, vormt het een extra tekst voor de minister om mee te werken. Het feit dat de liberale partijen ook volledig instemden met de finale tekst van de resolutie helpt om het Belgische proces van bewustwording en het bouwen van een consensus vooruit te stuwten. Een belangrijk resultaat van de resolutie is dat minister De Croo onlangs verwees naar het Belgische standpunt rond een Mondiaal Fonds tijdens een speech op het internationale toneel, iets wat hij vroeger niet meteen had gedaan (hij was vroeger eerder een tegenstander van het idee).

Figuur 2 : Contributie-analyse casus Mondiaal Fonds

- Een aantal take-aways rond beleidswerk o.b.v. de twee casussen (het gaat hier om twee casussen van na de regeringsvorming).
- De drie partners werken in hun beleidswerk nauw samen met werkgroepen binnen het middenveld (zie ook sectie 3.2.3). Hun meerwaarde binnen die groepen betreft vooral het feit dat ze geprivilegeerde partners zijn van de socialistische partijen PS en Vooruit, waar ze makkelijker toegang toe hebben en die ze makkelijker kunnen beïnvloeden dan andere NGOs (ook de PS geeft aan dat de relatie, bijv. met Solsoc, geprivilegeerd is). Allicht zullen hoe de socialistische NGOs die meerwaarde iets anders moeten realiseren in tijden waarin de socialisten niet in de regering zitten (dat blijkt volgens de NGOs ook uit ervaringen in het verleden waar de NGOs meer 'watchdog' spelen en minder 'force de proposition' hebben). Meerwaarde zit ook in de relaties met internationale actoren, dat geldt ook voor IFSI/ISVI.
- Hoewel de PS meer en meer openstaat voor input uit het middenveld en Solsoc in het bijzonder (i.t.t. vroeger), zeker in het geval van de jongere parlementsleden, lijken de partners minder invloed uit te kunnen oefenen op de partij. De PS besloot om een wetsvoorstel in te dienen rond zorgplicht, zonder de NGOs rechtstreeks te betrekken in dit besluit. De evaluatoren konden niet nagaan of dit een eenmalig feit is of niet. Niet alleen zette dat het middenveld wat buitenspel, het blijkt ook geen goede strategie om een wetsvoorstel goedgekeurd te krijgen (gezien andere politieke partijen die ook in de meerderheid zitten zich gepasseerd voelen). Het feit onderlijnt het belang van de gemeenschappelijke lobby van NGOs.
- Beide casussen illustreren dat het beleidswerk FOS en Solsoc binnen het België luik zich voornamelijk focust op het nationale niveau en minder op het internationale niveau. Een van de gevolgen hiervan is dat het soms moeilijk is voor de NGOs om partners uit het Zuiden voldoende te betrekken (tenzij als getuigen of resource persons bij hoorzittingen). Nochtans lijkt een focus op het

internationale niveau mogelijk: er zijn onderhandelingen op VN niveau rond een bindende due diligence wetgeving die door Latijns-Amerikaanse landen wordt getrokken (waar FOS, IFSI/ISVI en Solsoc partners hebben en waar een betere afstemming omtrent lobby mogelijk kansen biedt, zonder daarom te beweren dat de NGOs zomaar namens hun partners spreken). De evaluatoren erkennen dat het internationale lobbywerk (met name van de vakbond) buiten de limieten van deze evaluatie viel. Het belang van de samenwerking tussen IFSI/IVSI met partners in internationale netwerken en de meerwaarde daarvan (bijv. voor het sociaal fonds) kon daardoor niet worden onderzocht. De evaluatoren erkennen wel dat er activiteiten zijn op het internationale niveau: er zijn immers de relaties met internationale vakbonden (bv. ITUC) waar IFSI/ISVI sterk mee samenwerkt en netwerken (bv. Solidar) die lobbyen op globaal niveau voor een mondiaal fonds en waar de NGOs mee samenwerken.

3.2.2 VERANDERINGEN BIJ BELEIDSMAKERS

¹¹¹ De monitoringrapporten van FOS en Solsoc uit 2021 rapporteren over veranderingen bij beleidsmakers. Beiden doen dat d.m.v. progress markers. De evaluatoren focusten op het rapport van 2021 om de 'progress' te beoordelen. Daarnaast identificeerden de drie partners ook de belangrijkste veranderingen die ze observeerden bij beleidsmakers tijdens een workshop met de evaluatoren. Hieronder staat een kort overzicht van de bevindingen uit de monitoringrapporten (waar mogelijk gelinkt aan de twee casussen) en de workshops.

FOS

Tabel 11: Progress markers FOS rond veranderingen bij beleidsmakers

Marker	Quotatie volgens FOS (weinig – middelmatig – volledig bereikt)	Evidence voor twee geselecteerde casussen o.b.v. monitoring info 2021
Beleidsmakers en andere actoren van verandering nemen deel aan acties en delen dit via hun kanalen	Volledig	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Interview Kitir ➤ Interview Vicky Reynaert
Beleidsmakers en andere actoren van verandering gebruiken/doen beroep op de input en expertise van FOS en de Zuidpartners	Volledig	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Input hoorzittingen Vooruit voor Mondiaal Fonds en voor Zorgplicht ➤ Meeting zorgplicht met Vooruit (Vicky Reynaert) ➤ Meeting Mondiaal Fonds met Vooruit en medewerkers
Beleidsmakers nemen informerende en sensibiliserende initiatieven en maatregelen (zachter politiek werk)	Volledig	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Meetings tussen politieke partijen en werkgroep Corporate Accountability ➤ Interview Kitir en Reynaert

¹¹² De belangrijkste veranderingen die FOS observeert bij socialistische beleidsmakers zijn:

- Beleidsmakers die FOS kennen vragen pro-actief input rond bepaalde thema's (bv. Vicky Reynaert rond zorgplicht).

- Beleidsmakers staan open voor suggesties voor parlementaire vragen die van FOS komen (bv. Rond Colombia, Cuba, gendergelijkheid op de werkvloer).
- Sommige beleidsmakers delen spontaan communicatie van FOS (bv. Anya van Robbaeys deelde FOS campagne gendergelijkheid op de werkvloer).

Solsoc

Tabel 12: Progress markers Solsoc rond veranderingen bij beleidsmakers

Marker	Quotatie volgens Solsoc (weinig - middelmatig - volledig bereikt)	Evidence voor twee geselecteerde casussen o.b.v. monitoring info 2021
Les mandataires PS font appel à Solsoc et aux partenaires du programme pour obtenir des informations pour alimenter leur travail politique sur les thématiques du programme.	Volledig	/
Les mandataires utilisent des informations fournies par Solsoc ou ses partenaires Sud dans leur travail politique pour élaborer des questions parlementaires, des résolutions, des amendements et des propositions de loi.	Volledig	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Solsoc analyse rond 'sociale bescherming' komt terug in presentatie van Ben Achour ➤ Formele bedankingsemail PS rond bijdrage Solsoc voor wetsvoorstel zorgplicht – hetgeen wijst op inspanningen die Solsoc heeft gedaan om proces met de NGOs terug op de rails te krijgen ➤ Voorstel Solsoc voor IPC bij hoorzittingen wordt geaccepteerd door PS ➤ Voorstel experts voor hoorzittingen Mondiaal Fonds worden geaccepteerd door PS en andere partijen ➤ Twee parlementaire vragen (opgesteld door FOS en Solsoc) worden tijdens de hoorzittingen rond het Mondiaal Fonds gesteld.
Les mandataires impliquent Solsoc dans les commissions et les groupes de travail du PS liés aux questions internationales et aux thématiques de notre PGM.	Volledig	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Invitatie om deel te nemen aan intergroupe parlementaire Commerce Equitable (devoir de vigilance)
Les décideurs montrent une évolution dans leur perception et vision des dynamiques et acteurs sociaux dans le Sud en lien avec les stratégies et thématiques du programme	Middelmatig	/
Les décideurs ou personnalités politiques socialistes expriment publiquement (communiquent) des positions en faveur de la cohérence des politiques en faveur des ODD, l'intégration de l'agenda pour le travail décent, du genre et de la protection de l'environnement dans les politiques de coopération, la défense des droits des travailleurs et l'extension de la protection	Volledig	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Interview van Christophe Lacroix over devoir de vigilance in Solscoop en in de nieuwsbrief van Solsoc ➤ Opiniestuk van Kitir en Olivier De Schutter rond creatie van Mondiaal Fonds ➤ Beleidsnota van Kitir uit 2021 vermeldt een Mondiaal Fonds

sociale, ainsi qu'en faveur des processus de démocratisation et du respect du droit international et des droits humains, notamment dans les zones d'intervention de Solsoc.		
Des mesures et des initiatives d'information et de sensibilisation sont prises par les décideurs en faveur des thématiques du programme en s'appuyant sur les contenus, outils, supports fournis par le programme.	Middelmatig	/

¹¹³ De belangrijkste veranderingen die Solsoc observeert bij de Franstalige socialistische mandatarissen en de Socialistische partij zijn:

- Parlementairen vragen spontaan en regelmatig feedback bij Solsoc, waarbij de expertise en geloofwaardigheid van Solsoc erkend wordt
- Er is meer bereidheid om de samenwerking te formaliseren (bv. Via een conventie)
- Solsoc wordt gevraagd door mandatarissen om als tussenpersoon op te treden bij de NGO platformen.
- Frequenter en intenser contact, waarbij de posities van Solsoc vaker worden overgenomen dan vroeger.
- Regelmatig contact (uitnodigingen, meetings...) met o.a. de verschillende kabinetten. Dit gebeurt ook in het kader van de GSK Waardig Werk, waarbij een Belgische dialoog plaatsvindt (USP 2030) rond sociale bescherming met de DGD, NGOs, academici, die invloed heeft op het kabinet Kitir.

IFSI/ISVI

De belangrijkste veranderingen die IFSI/ISVI observeert bij beleidsmakers zijn:

- Er is een grotere bereidheid bij kabinetten, ambtenaren en Belgische vertegenwoordigers op diplomatieke posten om de standpunten van de drie partners te integreren (bv. Positioneringsnota's rond Covid-19; bevoorrechtte contacten met bepaalde posten in Colombia, DRC, Genève, Benin, Rwanda; samenwerking met Enabel rond Centraal-Afrika...)
- Socialistische beleidsmakers nodigen de NGOs uit om mee te werken aan de parlementaire resolutie rond sociale bescherming
- Er wordt input gevraagd bij parlementaire debatten (bv. Sociale bescherming, herziening ontwikkelingssamenwerkingwetgeving...)

¹¹⁴ Interviews door de evaluatoren met beleidsmakers bevestigen grotendeels de bevindingen uit de monitoringsrapporten en uit de workshops met de drie partners. De volgende bevindingen rond veranderingen op vlak van beleidsmakers kunnen gedistilleerd worden uit interviews met beleidsmakers:

- De informatie-uitwisseling tussen de partners en de beleidsmakers gaat in twee richtingen: beiden leren van elkaar. De NGOs krijgen input over bv. Wat er achter de schermen in het parlement gebeurt (en kunnen dit op hun beurt doorsluizen naar andere NGOs in de werkgroepen) en de partijen begrijpen beter wat er zich in het middenveld afspeelt.
- Beleidsmakers solliciteren input en krijgen allerlei informatie binnen via de partners/NGOs die ze kunnen gebruiken in hun beleidswerk. De volgende voorbeelden van bruikbare input kwamen aan bod:
  - o Beleidsmakers appreciëren de Colombia studie rond zorgplicht met concrete voorbeelden en de terreinkennis van de NGOs die concrete voorbeelden genereert (bv. Verhalen over misbruik bij jeans producent).
  - o Beleidsmakers van de PS en op het kabinet Kitir gebruiken info uit de campagne 'Sociale bescherming is een recht!'. De eisen uit deze campagne komen terug het resolutievoorstel rond een Mondiaal Fonds van de PS.
  - o Het kabinet apprecieert de Solsoc paper rond 'la protection sociale pour toutes et tous' en voornamelijk een aantal veelzeggende statistieken (bv. Rond gezondheidszorg in Senegal)
  - o Verschillende beleidsmakers appreciëren de feedback van de NGOs op bepaalde beleidsvoorstellen, in het bijzonder op de voorstelresolutie van de PS voor een Mondiaal Fonds.
  - o PS en Vooruit gebruiken input van de NGOs om amendementen in te dienen rond resolutie Mondiaal Fonds.
  - o Politieke partijen zoals Vooruit en PS vragen aan de NGOs om experts voor te stellen voor tijdens hoorzittingen. Solsoc stelde bv. Hun partner IPC voor om deel te nemen aan de eerste reeks hoorzittingen rond zorgplicht.
  - o Het memorandum rond zorgplicht maar ook de rechtsvergelijkende studies van de werkgroep zijn gebruikt geweest door de PS voor haar voorstel. Daarnaast antwoordden de NGOs systematisch op verzoeken tot info.
- De geïnterviewde beleidsmakers situeren de grootste meerwaarde van de NGOs op vlak van hun terreinkennis en het feit dat ze concrete voorbeelden kunnen delen van hun partners. Beleidsmakers zijn vaak louter 'theoretisch' bezig met de materie; input van de NGOs maakt dat het beleid een gezicht krijgt.

- Wat het meest geapprecieerd wordt door beleidsmakers is hapklare input. Gezien beleidsmakers weinig tijd hebben, appreciëren ze to-the-point analyse van een beperkt aantal pagina's. De Solsoc analyse rond 'La protection sociale pour toutes et tous' wordt als good practice gezien, met duidelijke statistieken.
- Aandachtspunten die gedeeld werden door interviewees:
  - o De politieke strijd tussen PS en Groen/Ecolo is duidelijk obv de interviews met beleidsmakers. Hoewel beiden gelijkaardige punten voorstaan en bondgenoten kunnen zijn voor het middenveld, is het water soms te diep tussen beide partijen, zeker in de casus van de zorgplicht. Een voldoende begrip van de politieke strijd die achter de schermen speelt is nodig bij de NGOs om doeltreffend lobbywerk uit te voeren bij de respectievelijke partijen en om te voorkomen dat middenveldorganisaties als partijdig worden gezien. Het is belangrijk dat het middenveld verschillende partijen meekrijgt in haar verhaal.
  - o Hieraan gelinkt, wordt de vraag opgeworpen door een interviewee of het niet slimmer zou zijn voor de drie NGOs/partners om zich niet exclusief te verbinden aan de socialistische partijen. Een andere interviewee gelooft dat het middenveld meer macht heeft dan ze denkt en soms beter via breedgedragen burgerpetities zou werken (dan via één of andere politieke partij).
  - o Het beleidswerk van de NGOs in het Noorden wordt door één interviewee gezien als ontoereikend en eerder oppervlakkig. Daar waar er in het Zuiden veel meer analyse en opvolging gebeurt bij NGOs (actieplannen, stakeholder mapping...), blijft het lobbywerk in het Noorden minder systematisch aangepakt. NGOs moeten hun doelpubliek beter in kaart brengen, om ze beter te kunnen bespelen.

3.2.3 INVLOED OP (INTER)NATIONALE NETWERKEN

¹¹⁵ FOS, Solsoc en IFSI/ISVI zijn actief in een resem netwerken, zoals in onderstaande tabel aangegeven. De evaluatoren hebben in deze sectie vooral getracht om de werking binnen de netwerken en het perspectief van andere leden in deze netwerken te documenteren. De evaluatoren onderlijnen dat uitspraken van respondenten geen conclusief bewijs vormen maar eerder aangeven wat het imago is van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc wat reflecties voor de positionering en communicatie van de drie kan teweeg brengen.

Tabel 13: Overzicht netwerken waarin FOS, Solsoc en IFSI actief zijn

FOS	Solsoc	IFSI/ISVI
- EU LAT	- achACT	- CNCD (Afrique, Amérique, AG)
- Coördinatie voor de opheffing van de blokkade tegen cuba	- Acodev (AG, CA, BE)	- PF Travail Décent / CSC Travail Décent
- ZEN	- Alliance Agricongo	o Comité de pilotage
- Platform handel	- CNCD :	o Groupe de travail continental Afrique
- WGCA	o AG/CA	o Groupe de travail continental Amérique Latine
	o Commission politique	

<ul style="list-style-type: none"> - WG sociale bescherming - ARGO (via 11.11.11) - Be-Cause Health - Solidar - Midden-Oosten overleg - Werkgroep buitenlandse zaken Vooruit - Schone Kleren Campagne - Ladies In RedDefend The Defenders 	<ul style="list-style-type: none"> o LED o Plateforme Amerique Latine o Plateforme Afrique Centrale o Plateforme Moyen Orient - Commissions IEV (PS) - Coordination Belge pour la Colombie - Eurac (AG) - ODHACO (CA / AG) - PF Travail Décent / CSC Travail Décent <ul style="list-style-type: none"> o Comité de pilotage o Groupe de travail continental Afrique o Groupe de travail continental Amérique Latine o Groupe de travail Protection sociale o Groupe de travail cellule Masmut o Cellules pays et GT PGM MASMUT o Groupe de travail Environnement o Suivi de portefeuille ENABEL - Solidar 	<ul style="list-style-type: none"> o Groupe de travail Protection sociale o Groupe de travail synergie syndicale o Groupe de travail Environnement o Suivi de portefeuille ENABEL - 11³ - SKC - AchACT (AG, CA) - Solidar - Conseil Wallonie-Bruxelles international (CWBCI) - Cohérence des politiques en faveur du développement (jusque 2018) - CETRI (AG) - ACODEV (CA, AG) - TUDCN (trade union development cooperation network)
---	--	---

¹¹⁶ De monitoringdata bevatten een aantal data (progress markers, kwantitatieve data) die verwijzen naar de rol van FOS, Solsoc en IFSI/ISVI in (inter)nationale netwerken.

FOS

Tabel 14: Progress markers FOS rond rol in (inter)nationale netwerken

Marker	Quotatie (weinig – middelmatig – volledig bereikt)	Evidence voor twee geselecteerde casussen o.b.v. monitoring info 2021
Netwerken, allianties, samenwerkingsverbanden doen een beroep op de input en expertise van FOS en partners in hun werk	Volledig	<ul style="list-style-type: none"> - WG CA: heel veel input gevraagd aan FOS. Wetsvoorstel prioriteiten - WG SB en werk rond Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming
Netwerken, allianties, samenwerkingsverbanden nemen FOS-prioriteiten op in hun agenda	Middelmatig	<ul style="list-style-type: none"> - WG CA: inhoudelijke prioriteiten wetsvoorstel mee bepaald. - Mondiaal Fonds SB: mening van Solsoc (en FOS) versterkt.

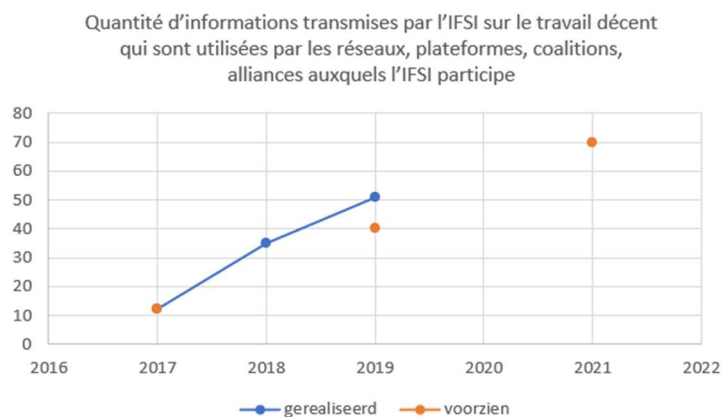
Netwerken, allianties, samenwerkingsverbanden vragen FOS te fungeren als brugfiguur naar de socialistische beweging toe en naar andere netwerken, allianties, NGOs toe	Volledig	<ul style="list-style-type: none"> - Mondiaal fonds SB: brugfiguur voor parlementair werk via Socialistische Beweging - CA WG: brugfiguur voor parlementair werk via Socialistische Beweging
Netwerken, allianties, samenwerkingsverbanden bepalen het maatschappelijk debat en dragen wezenlijk bij aan maatschappelijke veranderingen	Volledig	<ul style="list-style-type: none"> - Wetsvoorstel zorgplicht (media-aandacht)

Solsoc

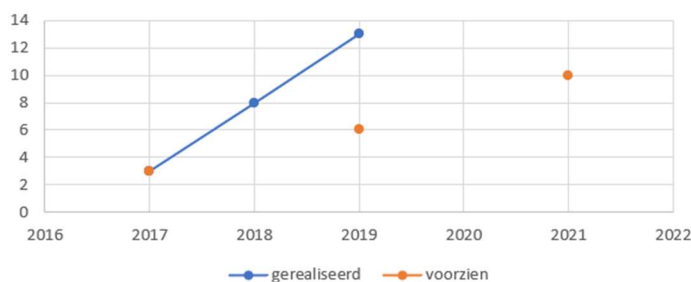
Solsoc heeft geen data bijgehouden voor netwerken, omdat hier geen progress marker rond geformuleerd werden (dat zal veranderen in het nieuwe programma 2022-2026). Voor Solsoc is netwerking vooral een strategie om beleidsmakers en het ruimere publiek te bereiken. Solsoc geeft aan dat deelname aan platformen en allianties voor hen erg belangrijk is, om het perspectief van de partners in het Zuiden binnen te brengen, de posities van Solsoc aan te geven. Anderzijds engageert Solsoc zich ook om posities en documenten (zoals memoranda) die het product zijn van overleg tussen de leden van netwerken, te verspreiden naar de eigen achterban en hierrond te mobiliseren.

ISFI/ISVI

Figuur 3: Data ISFI rond rol in (inter)nationale netwerken

Nombre de propositions défendues par l'IFSI sur le travail décent qui sont intégrées au travail d'incidence politique des réseaux, plateformes, coalitions, alliances auxquels l'IFSI participe

- ¹¹⁷ Volgens de partners doen platformen en netwerken beroep op informatie en ondersteuning van FOS, Solsoc en IFSI/ISVI om hun (beleids)werk te ondersteunen (bv. Rond sociale bescherming, samenwerking rond dossier Revue Nouvelle...). Daarnaast worden bepaalde posities van de drie partners meegenomen in de positionering van de netwerken en platformen (bv. Rond Waardig Werk, IAO normen...). De NGOs voorzien ook getuigenissen tijdens evenementen. Voor de twee geselecteerde casussen konden de evaluatoren vaststellen dat FOS, Solsoc en ISVI een zekere invloed hebben op voornamelijk thematische netwerken. Het betreft in het bijzonder invloed op de werkgroep Corporate Accountability (in het geval van de Belgische zorgplichtwetgeving) en de werkgroep Sociale Bescherming (voor de resolutie rond een Mondiaal Fonds). Zeker in die laatste werkgroep is Solsoc in het bijzonder een prominente rol gaan opnemen (net zoals FOS dat deed tot 2017, periode die niet aan bod kwam in deze evaluatie).
- ¹¹⁸ De **werkgroep Corporate Accountability** (WGCA) is ontstaan in de schoot van de werkgroep rechtvaardige en duurzame handel dat door 11.11.11. en CNCD gecoördineerd wordt. Er was reeds een weinig actieve werkgroep die pleitte voor een Binding Treaty rond due diligence op VN niveau. Begin 2019 organiseerden ACV, Wereldsolidariteit (WSM), OWW, FOS, 11.11.11 en CNCD een Ronde Tafel voor Belgische middenveldorganisaties die reeds werkten rond het thema zorgplicht of dit van plan waren. De 48 deelnemers van een 30-tal organisaties onderschreven de wenselijkheid van én nood aan een Belgische wetgeving, en waren akkoord om hier samen voor te lobbyen. De werkgroep Binding Treaty werd hernoemd naar de werkgroep Corporate Accountability en telt nu 22 organisaties, waarvan de meeste een actieve rol opnemen. De werkgroep kan beroep doen op een brede waaier aan expertise vanuit verschillende sectoren (cacao via OWW, textiel via achACT en Schone Kleren Campagne, delfstoffen via Amnesty International, Commission Justice et Paix en Broederlijk Delen) en specifieke expertise over mensenrechten (Commission Justice et Paix en Amnesty International). Ook alle vakbonden zijn vertegenwoordigd, waardoor er een breed ideologisch draagvlak is en contacten met het hele politieke spectrum. Er wordt elke 6 weken vergaderd met roterend voorzitterschap.

- ¹¹⁹ Solsoc is reeds langere tijd actief betrokken in de WGCA; FOS, hoewel reeds aanwezig bij het startinitiatief in 2019 werd meer zichtbaar. IFSI/ISVI neemt ook deel aan de vergaderingen, zij het, volgens een partnerorganisatie op dit moment minder actief. De meerwaarde van Solsoc en FOS volgens andere leden is tweevoudig. Enerzijds hebben ze een sterke link met het terrein en kennen ze partners in bepaalde sectoren waar zorgplicht het verschil kan maken. Anderzijds kunnen ze toegang faciliteren tot de socialistische familie (PS en Vooruit in het bijzonder). Die laatsten zijn meer bereid in interactie te treden met hun eigen NGOs, dan met andere middenveldorganisaties. Eerder dan FOS en Solsoc, zijn de grote trekkers van de werkgroep vooral WSM en ACV (zorgplicht was één van hun prioriteiten bij hun laatste congres), Fian, Vredesactie en 11.11.11.
- ¹²⁰ FOS, Solsoc en ISVI zijn ook lid van de **werkgroep Sociale Bescherming**. De werkgroep ontstond na de 11.11.11. campagne rond 'Sociale bescherming voor iedereen' in 2015. De groep telt vele leden (iedereen uit het middenveld die rond bescherming werkt mag meedoen): de drie mutualiteiten, FOS en Solsoc, WSM, Oxfam, Viva Salud... De coördinatie van de werkgroep gebeurt via het GSK Waardig Werk, met WSM en Solsoc in de lead.
- ¹²¹ WSM werkt reeds lange tijd rond dit thema (ook via haar internationale INSPIRE netwerk), heeft veel expertise en vergezelt daarom ook soms FOS en Solsoc in gesprekken met socialistische beleidsmakers (bv. Gesprek met Vicky Reynaert). Een lidorganisatie geeft aan dat FOS en Solsoc eerder beperkte capaciteit hebben om met beleidswerk bezig te zijn (zo heeft FOS minder partners die rechtstreeks op sociale bescherming werken en was er minder capaciteit door personeelwissels en ziekte, beide NGOs kunnen ook minder personeelstijd inzetten), wat zich soms vertaalt in iets minder expertise en bagage rond dit thema. Er zijn verder ook verschillen tussen de NGOs en vakbonden die in de werkgroep zitten op het vlak van mandaat. De socialistische NGOs werken vooralsnog minder op internationaal niveau door een gebrek aan tijd en middelen.
- ¹²² De grootste meerwaarde van FOS, Solsoc en IFSI/ISVI in die werkgroep is opnieuw de directe link met de socialistische partijen, maar zeker ook met de mutualiteiten en het ABVV. Er komt syndicale expertise en toegang tot rechtstreekse contacten met vakondsmensen binnen via ISVI. Dat maakt dat er een goeie balans is in de werkgroep, gezien ook de christelijke en, in mindere mate, liberale flank van de vakbond vertegenwoordigd zijn. Daarnaast hebben de socialistische NGOs ook specifieke en unieke expertise op gender en sociale bescherming, die geapprecieerd wordt. Samen met WSM spelen Solsoc en FOS vandaag de dag de meest actieve rol in de werkgroep (feedback op voorstellen, coördinatie...), anders dus dan in de werkgroep 'corporate accountability'.

3.3 EFFICIËNTIE

- ¹²³ In deze sectie komen de bevinden m.b.t. de derde evaluatievraag aan bod die gaat over het gebruik van middelen en strategiën om resultaten te behalen bij de beoogde doelgroepen. Meer bepaald analyseren de evaluatoren de samenwerking binnen dit gemeenschappelijk programma tussen FOS, Solsoc en ISVI, de capaciteit om acties bij te sturen of aan te passen op basis van de gezamenlijke monitoring en analyse van

data en de keuzes die gemaakt werden in het aanbod en aansluiting daarvan bij de noden van de doelgroepen (relevantie).

3.3.1 SAMENWERKING EN COHERENTIE

¹²⁴ De evaluatoren kijken hier vooral naar de samenwerking tussen de partners in hun eerste gemeenschappelijke programma. De afstemming met andere actoren is aan bod gekomen onder evaluatievraag 2 (beleidswerk). De evaluatoren keken eerder niet naar de samenwerking op het niveau van directies (voor de uitvoering van het programma en voor de samenwerking binnen de GSK Waardig Werk via het CPWW). Uit de interviews blijkt wel dat de vertegenwoordiging van de directies in het kader van de GSK waardig werk een meerwaarde had om standpunten en aanpak van collega-organisaties beter te begrijpen, om eventuele risico's en opportuniteiten op te nemen en om de positionering van de NGOs en IFSO/ISVI ten aanzien van de overheid te verstevigen.

¹²⁵ **Meerwaarde** van de samenwerking– (Meer) samenwerking (dan in het verleden al gebeurde), werd zinvol geacht om de socialistische programma's voldoende zichtbaarheid te geven binnen de GSK van Waardig Werk. Samenwerking werd belangrijk geacht omdat de partners dezelfde waarden en lezing delen van de realiteit inzake de negatieve gevolgen van een kapitalistisch systeem op arbeiders, het feit dat dit een mondiaal probleem is en dat het belangrijk is om in de aanpak rekening te houden met interdependentie en het feit dat de gevolgen in bepaalde landen van de wereld nog zwaarder zijn. Er ontstond in de praktijk een reflex om die socialistische visie vooral voldoende zichtbaar te maken binnen beleidsprocessen (zie afstemming in het kader van de lobby omtrent de zorgplicht) en binnen het GSK overleg (opgenomen door de directies van de drie partners en met afspraken om elkaar te vertegenwoordigen in vergaderingen).

¹²⁶ Meerwaarde werd ook op andere terreinen geïdentificeerd en gerealiseerd:

- Kans om meer en gediversifieerd bereik door samenwerking (schaalvergroting): dit werd bevestigd op het vlak van bewegingswerk (door de tussentijdse evaluatie van het HIVA en de case van *Tierra de Lucha*, wat het eerste grote gemeenschappelijke project was) en beleidswerk (bijv. met de resolutie over sociale bescherming, bracht iedere partner zijn netwerk in stelling).
- Kans op meer zichtbaarheid en invloed in de beweging, en meer bepaald de vakbond door met één gedeelde boodschap naar buiten te komen (en zelfde materiaal en gezamenlijke positietekst). Internationale solidariteit blijft een moeilijk thema bij de achterban (die vaak oordeelt dat er genoeg werk in België is te doen) en op een visueel en inhoudelijk sterke manier opvallen is de boodschap. Dit blijft

nog een uitdaging en zal in het toekomstige programma nog meer aandacht krijgen (deelname aan congressen van de vakbond als één team).

- Kans om middelen te poolen en op die manier meer te investeren in producten van goede kwaliteit: werken aan gezamenlijke campagnestands van Solsoc en FOS in 2018 en 2019, realisatie van de docu *Tierra de Lucha* en foto-tentoonstelling.
- Kans om partners (en hun diverse perspectieven) meer zichtbaarheid te geven in België bij bezoeken aan het land. Dit blijkt bijv. uit de manier waarop vertegenwoordigers van Colombiaanse partners (bijv. missie huishoudpersoneel en missie die samenviel met lancering van *Tierra de Lucha*, beiden in 2019) een programma kregen aangeboden waarbij ze konden deelnemen aan de IAO conferentie in Genève, hun network aan contacten in de EU konden versterken, getuigenissen in het Federaal en Europees parlement konden brengen over rechten van syndicalisten en milieu. Werken met een grotere diversiteit aan organisaties uit het Zuiden bood ook kansen om meerder facetten binnen 1 thema aan bod te laten komen, bijv. bij sociale bescherming zowel vakbondswerk als *mutuelles de santé* aan bod laten komen; wat interessant is voor het doelpubliek.
- Relevanter worden als partner voor de doelgroepen die federaal werken (meer producten die 2-talig beschikbaar zijn), voor de partners die hun kader willen verbreden en de kruispunten tussen syndicaal werk en social/gezondheidswerk willen verkennen (bijv. betrokkenheid van Solsoc in gezondheidsnetwerk Masmut in RDC biedt kansen voor vakbonden in RDC om hun network te versterken), en voor de partners in het Zuiden die niet noodzakelijk een onderscheid kunnen (willen) maken. De drie partners zien het echter niet als hun rol om de vakbonden te ondersteunen in het nastreven van coherentie in hun partnerschappen.
- kans om de verschillende aanpakken van overleg en beïnvloeding tussen NGOs te expliciteren en te onderzoeken waar ze elkaar raken, versterken of doorkruisen: dit proces is gestart met de lobby omtrent fonds voor sociale bescherming (dat overigens een idee is dat oorspronkelijk van IAO komt) en met de lobby omtrent verzorgingsplicht en moet nog verder verfijnd en verdiept worden.
- Kans om te leren van elkaars ervaring met project management en elkaars specifieke thema's, met name aandacht voor gender, intersectionaliteit en seksuele rechten en gezondheid bij FOS; sociale economie bij Solsoc en specifieke kennis over de wereld van het werk bij IFSI/ISVI. Hoewel de NGOs zich niet op het andere thema zullen profileren, hebben ze meer inzicht in de thematiek van de andere organisatie en hebben ze ook beter zicht op wie ze zelf zijn.

¹²⁷ **Operationaliseren en exploiteren van meerwaarde** – Alle drie de partners hebben het gevoel dat ze meer en meer belangrijke dingen samen doen, al accepteren ze dat ze niet alles samen kunnen doen en willen ze ook hun eigenheid (en eigen thema's) bewaren. Belangrijk in het operationaliseren van de meerwaarde was het feit dat de directies van de drie partners een duidelijke beslissing hadden genomen waar ze ook sterk achter stonden. Er werd een lichte structuur opgezet met 2 gezamenlijke meetings per jaar in co-constructie en aanpassing waar nodig zonder tot een echte consolidatie te komen van een specifieke praktijk. Hoge turn-

over bij organisaties (met name FOS), COVID en verschillende grootte van teams (1 persoon bij ISVI) zijn hiervoor verklarende factoren.

- ¹²⁸ Deels op basis van hun inzet in het verleden, hebben de partners de doelgroepen van het bewegingswerk binnen de socialistische beweging onder elkaar verdeeld (zie DGD dossier pag 63). In de praktijk was er hier en daar overlap maar dat leverde geen problemen op. Voor het **beleidswerk** was de 'division of labour' duidelijk. Daar waar Solsoc zich voornamelijk focust op Franstalige mandatarissen binnen de PS, focust FOS op de Nederlandstalige mandatarissen van de Vooruit. De beleidsmedewerkers van beide organisaties zitten op regelmatige basis samen om af te stemmen wat ze zullen ondernemen, alvorens die positie samen te delen in de NGO werkgroepen. IFSI/ISVI is minder betrokken bij de rechtstreekse contacten met beleidsmakers en socialistische partijen; dat wordt overgelaten aan de FGTB/ABVV. IFSI/ISVI zorgt er vooral voor dat bekommernissen van de vakbond (ABVV/FGTB) worden binnen gebracht in NGO platformen. Gezien de beperkte middelen neemt IFSI/ISVI geen leiding in campagnes en de directe lobby van de (leden van de) netwerken.
- ¹²⁹ Een moeilijkheid binnen het beleidswerk is het actief betrekken van partners uit het Zuiden. Dit heeft te maken met het feit dat de NGOs in het Belgische programma focussen op de Belgische politiek er te weinig de link wordt gemaakt met het beleidswerk op andere niveaus. Volgens enkele respondenten van de vakbond is niet altijd voor alle partners duidelijk dat Belgische thema's (of EU thema's) ook mondiale thema's zijn met linken naar het Zuiden (bijv. EU of Belgische wet op de zorgplicht kan ook gevolgen hebben voor de landen in het Zuiden in het kader van internationale handelsakkoorden). De betrokkenheid en interactie met partners van de NGOs wordt sinds 2020 meer georganiseerd aangepakt (zie voorbeeld van Solsoc dat aangeeft dat getuigenissen, analyses en informatie van partners in Colombia systematisch gebruikt worden voor positionering). Het is voor de evaluatoren niet duidelijk (werd niet onderzocht) in welke mate de lobby trajecten van het Belgische DGD programma met de partners worden *uitgewerkt*. Hun betrokkenheid bij de uitwerking is belangrijk om te vermijden dat hun input enkel beperkt wordt tot getuigenissen van hun realiteit (bv. Interventie tijdens hoorzitting rond zorgplicht; Colombiastudie...). De case van Colombia en nieuwe dynamiek in RDC met de 'Appel de Kinshasa'⁸ (actief sinds 2020, met Solsoc, IFSI/ISVI en FGTB en Solidaris als leden) biedt zicht op nieuwe dynamieken inzake lobby met de partners die echter verder te onderzoeken zijn en die goed aansluiten bij de dekoloniseringstrajecten die de NGOs zijn gestart (Solsoc en FOS).

---

⁸ <https://www.laicite.be/lappel-de-kinshasa-societe-plus-libre-plus-plus-solidaire/> Gegroepeerd onder de vlag van de Action Progressiste Laïque, roepen de leden van deze groep op tot steun aan de ontwikkelingen die noodzakelijk zijn voor de democratie, de eerbiediging van de rechtsstaat, de verwezenlijking van economische en sociale rechten, de toegang voor iedereen tot gratis openbaar onderwijs, de versterking van de sociale samenhang en rechtvaardigheid en vrede.

¹³⁰ **Uitdagingen in samenwerking** – De samenwerking tussen de partners startte met minimale afspraken. De uitdagingen liggen vooral op operationeel vlak:

- De financiering voorzag onvoldoende in middelen om de gezamenlijkheid te managen. Solsoc nam de lead voor M&E en het secretariaat (voorbereiding en verslaggeving van meetings, net zoals FOS taken op zich nam en de lead nam in andere zaken) maar kreeg hiervoor eigenlijk onvoldoende middelen voor.
- Afstemmen inzake planning en uitvoering: FOS werkt eerder planmatig (op middellange termijn) en met aanzetten die al op papier staan en Solsoc eerder ad hoc. Dat maakt het soms moeilijk om elkaar gepaste ondersteuning te bieden (bijv. om tijdig feedback te geven op communicatie producten). Afspraken werden eerder niet op papier gezet en samenwerking was weinig formeel, vooral omtrent communicatie met doelgroepen en vermelden van samenwerking zorgde dit soms voor problemen. In de toekomst wil men dit vermijden door betere afspraken op papier te maken.
- Afstemming inzake manier van communiceren en aan sensibilisatie van doelgroepen te doen: de stijl van communicatie is verschillend. Dit bleek bijv. bij het uitwerken van de brochure bij de fototentoonstelling omtrent Colombia met dilemma's omtrent de mate van analyse en diepgang vs laagdrempelige aanpak.
- Actieve en passieve kennis van de twee landstalen is niet verzekerd bij de NGOs. Goede vertalingen verzekeren is een blijvend aandachtspunt.
- Verzekeren van afstemming in het geval één van de organisaties van de beweging zelf initiatieven neemt (bijv. voor contacten met het kabinet) en hiervoor maar met één van de partners contact neemt. Dit is op zich niet een probleem zeker niet als zaken snel moeten gaan (afstemming vraagt soms veel tijd).
- verder verfijnen van beleidsbeïnvloeding op thema's met effect op bedrijven door het combineren van twee trajecten: via NGOs en via vakbonden.

3.3.2 ADAPTIVE MANAGEMENT

¹³¹ De samenwerking tussen de drie partners FOS, Solsoc en ISVI was voldoende flexibel om aanpassingen toe te staan waar mogelijk en nodig. Aanpassingen gebeurden vooral in reactie op de context van COVID (schrappen van events en reizen) en waren minder een gevolg van analyse van de TOC, assumpties of de M&E data.

¹³² Het verzamelen van data omtrent indicatoren gebeurde door iedere partner afzonderlijk. De zelf-evaluatie van de campagnes bij FOS is voorbeeld van een goede praktijk, al blijft de aandacht nog te veel hangen op evaluatie van uitvoering en output. Toepassing van outcome mapping die aan de basis lag van de M&E van het programma was een uitdaging. Eén van de redenen kan zijn dat de outcome mapping de indicatoren vertaalde en dat die indicatoren vooral keken naar output en minder naar processen van verandering bij doelgroepen. Dit pijnpunt werd al aangegeven in de tussentijdse evaluatie door HIVA maar werd tijdens het

vervolg van het programma niet geremedieerd (wat gezien de context van COVID wellicht ook weinig relevant geweest zou zijn aangezien veel zaken stillagen). De gezamenlijke rapportage evolueerde positief in de loop van het programma, al was het niet evident om een goede link te vinden tussen indicatoren en performance rapportage.

- ¹³³ Monitoring werd gecoördineerd door Solsoc, dit lukte aardig al werd het door hen wel als een zware opdracht ervaren. Het samen analyseren van data en hiervan leren kwam minder aan bod, hiervoor was onvoldoende tijd en ruimte; ook een systematische aanpak om te leren was niet voorhanden. De partners willen M&E nog beter op elkaar af te stemmen om meer analyse te kunnen doen en meer te leren. Voor het toekomstige programma wordt werk gemaakt van een meer aangepast M&E systeem (dat in het kader van deze evaluatie niet werd geëvalueerd)

3.3.3 GEPAST AANBOD (RELEVANTIE)

Bewegingswerk

- ¹³⁴ **Relevantie en waardering voor communicatie en campagnewerk** – Er is een overlap tussen communicatie (informatie en sensibilisatie) en campagnewerk (mobilisatie) omdat een belangrijk deel van de campagne bestaat uit content/artikels/videos (materiaal aangeleverd door de partners in het Zuiden) en aandacht voor mediabereik om visibiliteit van de organisaties en de campagne te vergroten. Dat laatste werd overigens belangrijker tijdens de pandemie toen fysieke ontmoetingen niet mogelijk waren. De overlap is niet storend maar wordt op dit moment weinig strategisch benut (voorbeeld: verder laten doorwerken van boodschappen uit campagnes in de communicatie na de campagne, bijv. om een bepaald thema in de aandacht te houden ook als de campagne al voorbij is).

135

¹³⁶ Er is een onderscheid tussen de jaarlijkse thema-campagnes (2 per jaar voor FOS en 1 per jaar voor Solsoc ism met FOS en ISVI) en de campagnes of events op maat van een organisatie (enkel voor FOS). In het tweede geval gaat het vaak om een meer specifieke uitwerking van een onderdeel van de algemene campagne (bijv. Zij-kant en Eerlijk fruit) – zie de tabellen onder de analyse bewegingswerk. Met die manier van werken antwoordt FOS op een aanbeveling van de evaluatie van campagne-aanpak in 2016 om meer afstemming te zoeken met wat de doelgroepen interessant en belangrijk vinden, en met succes.

¹³⁷ Uit de interviews, leiden de evaluatoren af dat het campagnewerk van de NGOs over het algemeen sterk wordt gewaardeerd: het materiaal is sterk en ludiek (vooral visueel materiaal en filmpjes vinden aftrek), de organisaties kunnen er makkelijk mee aan de slag, de analyse is sterk en het is concreet genoeg. Zij-kant bevestigt ook de expertise van FOS op het vlak van gender. De evaluatoren merken ook dat FOS ook minder evidente thema's op de agenda durft te zetten (bijv. omtrent seksueel geweld op de werkvloer, intersectionaliteit, LGBTQI+) en vervult hiermee een nichierol onder de Belgische NGOs. Deze positieve beoordeling is een opsteker, zeker voor FOS: de evaluatie van de campagne-aanpak van 2016 sprak nog over ouderwetse campagnes die op weinig bijval konden rekenen.

¹³⁸ Meer en meer werken de NGOs de campagnes uit in overleg met de organisaties tijdens werkgroepen (bilateraal of gezamenlijk) wat de relevantie ervan ten goede komt. De samenwerking is een wederzijdse versterking. Bijv. Horval West-Vlaanderen: neemt deel aan het vakbondsdorp in Manifiesta (vakbondsdorp in het festival van PTB/PVDA) en werkt iets ludieks uit dat past bij de campagne. Aan Waalse kant, nemen de organisaties deel aan de 'village des associations' op het festival van Solidararis (de mutualiteit), 'Les Solidarités' dat ieder jaar in Namen doorgaat. FOS en Solsoc trachten de expertise van de organisaties te valoriseren. Ze proberen bijv. de organisaties (bijv. femmes prév, Zij-kant) aan te spreken op hun expertise zodat zij die inbrengen in campagne of in processen van beleidsbeïnvloeding .

¹³⁹ Organisaties geven aan dat de campagnes mogelijk niet altijd direct relevant zijn voor hen, maar het feit dat ze betrokken worden in uitwerking maakt dat ze toch altijd een deel kunnen gebruiken. De organisaties geven morele steun en ruchtbaarheid en

Het voorbeeld van les Femmes Socialistes Prévoyantes (FSP) en hun blad 'femmes plurielles' maakt duidelijk dat structurele afspraken over communicatie goed kunnen werken. In ieder nummer van Femmes Plurielles verschijnt een artikel van Solsoc dat soms binnen een thematisch dossier valt en soms er buiten. Een voorbeeld dat goed werkte ging over vrouwelijke vrachtwagenchauffeurs in RDC in het thema arbeid. Solsoc doet meestal verschillende voorstellen waaruit kan worden gekozen. De artikels zijn altijd vlot geschreven, verhalend en met oog voor menselijke portretten. Op een subtiele manier komt ook altijd aan bod wat de NGO doet. De artikels worden door FSP niet hergebruikt of doorvertaald naar andere media. In 2021 werden de lezers bevraagd maar niet in het bijzonder over de artikels van Solsoc. De lezers vragen meer aandacht voor militant feminisme in het buitenland maar Femmes Prévoyantes denkt niet dat Solsoc hier iets kan bieden.

zichtbaarheid aan de campagnes (via hun sociale media en website). Bijv. Femmes Prévoyantes werken zelden het centrale campagnethema mee uit, maar spelen het materiaal wel altijd door naar de achterban (9 regionale groepen, waarvan 3 tot vier actief werken rond internationale Solidariteit en hun animatrices (70 in total) die zelf initiatief kunnen nemen en waarvan sommigen dat ook doen). De organisaties van het sociaal-culturele werk geven aan dat ze de opvolging van de politieke boodschappen eerder overlaten aan de NGOs (zie verder onder beleidswerk).

¹⁴⁰ Een aantal specifieke uitdagingen in de bijdrage van de communicatie en campagnes aan resultaten zijn de volgende:

- het spanningsveld tussen ‘campagnemoment’ (vaak maar beperkte periode) en het verdere gebruik van boodschappen en tools voor sensibilisatie. Hier lijkt op dit moment niet echt een strategie voor te zijn. Gezien de tijd en energie die het kost om campagnes uit te werken (het voorbeeld is de campagne ‘respecteer hen’, FOS, 2021), loont het de moeite om hier tijd in te stoppen. Evaluaties van campagnes van FOS tonen aan dat de teams zich hiervan bewust zijn (evaluatie 2019 ‘zijn dit de jobs die we willen’)
- Uit evaluaties van campagnes (bijv. De Jobs die we Willen, FOS) blijkt ook dat de partners er niet zomaar van moeten uitgaan dat de communicatie binnen de organisaties goed doorstroomt. Overigens blijkt dat de organisaties zelf niet zo overtuigd zijn van de meerwaarde van communicatie onder de vorm van teksten, analyses, documenten (zie bij analyse bewegingswerk). In dat opzicht lijkt het minder relevant om het verdelen en dupliceren van communicatie op te volgen in de M&E als een indicator van effect op het mondiale burgerschap van de achterban en de militanten. Overigens, zijn de drie partners niet de enige bron van informatie over internationale of Noord-Zuid thema’s, verschillende organisaties maken deel uit van Europese en internationale netwerken en kunnen ook daar informatie oppikken.
- co-creatie is een relevante keuze maar is niet evident: uitdaging is planning met de organisatie (op tijd beginnen blijft een lastige), verzekeren van afstemming van diverse ritmes van partners (in het Zuiden) en organisaties, voortdurende aandacht voor de betrokkenheid van diverse organisaties (wie? Waarover? Wanneer?). De complexiteit van organisaties zoals vakbonden, maar ook mutualiteiten maakt het niet makkelijker. Voor FOS, dat sinds 2017 twee campagnes organiseert, is co-creatie dan ook nog moeilijker te organiseren.
- uitdaging voor de NGOs, maar minder zo aangevoeld bij de organisaties is de keuze (bij FOS een expliciete keuze) om minder de dichotomie Noord-Zuid naar voor te schuiven maar meer te richten op internationale aspecten. Dit maakt het uitdagend om de verschillende impact van actuele uitdagingen op bepaalde landen en hun sociale organisaties goed op de radar te houden. Het lijkt de evaluatoren dat dit één van hun specifieke opdrachten is die in de toekomst nog versterkt kan worden.

- Goed koppelen van campagnes aan beleidswerk en parlementaire agenda is niet makkelijk, maar in geval het moeilijk is (en dat is het zeker voor FOS met twee campagnes per jaar), geven de NGOs in hun bewegingswerk toch voorrang aan mobilisatie.

¹⁴¹ Wat zou kunnen helpen om het hoofd te bieden aan een aantal van deze uitdagingen is een meer uitgewerkte globale strategie omtrent communicatie (waarbinnen piekmomenten van campagnes ook hun plaats zouden kunnen krijgen): welke onderwerpen worden best op welke manier aangebracht bij welke organisatie? Dit punt werd al aangehaald in de rapportage van 2018 (bij FOS) maar kreeg verder geen opvolging.

¹⁴² **Faciliteren van partnerrelaties met het Zuiden** – De rol van de NGOs is om deze relaties te faciliteren en het luik projectmanagement te verzekeren (ze zijn vaker in het buitenland en hebben de expertise) en met IVSI voldoende ruimte te geven voor het opnemen van het syndicale werk. Wat sterk gewaardeerd wordt door de organisaties, is de ondersteuning van regionale meetings tussen partners (hierbij wordt met name verwezen naar de partnermeeting over suiker in Latijns-Amerika in jaar 2019). Dat heeft de uitwisseling bevordert en de syndicale organisaties (zowel daar als in België) duidelijk gemaakt dat het belangrijk is om het syndicalisme meer open te trekken. Horval en de Algemene Centrale onderhouden zelf ook geregeld contact met partners (zelfs meer dan vroeger sinds de Covid-ervaring met online meetings) en zetten sterk in op de syndicale aspecten (hun specifieke expertise). Uitdaging voor de organisaties is om een rode draad te vinden in hun partnerwerking, dat is niet altijd evident vermits hun partners ofwel door FOS, Solsoc of ISVI worden ondersteund en zij daarbij soms andere accenten leggen. Afstemming en verzekeren van interne coherentie lukt echter steeds beter, en één respondent gaf aan dat de organisaties steeds sterker in hun verhaal staan.

¹⁴³ Een goede omkadering is daarbij nodig, en hier spelen de NGOs een belangrijke en effectieve rol (voorbereiding van de reis, duiding bij confrontatie met de realiteit, managen van debriefings tijdens de reis, ondersteuning bij organiseren van activiteiten achteraf, ...). Vakbonden vinden het belangrijk om militanten niet te snel naar buitenland te sturen. Uit ervaring blijkt dat mobilisatie voor deelname aan internationale meetings (bijv. vakbonden) veel mensen afschrikt. Een ontmoeting en zeker een reis is een effectieve en veilige opstap. Goede partnerrelaties zijn belangrijk voor eerste buitenlandse

Samenwerking in Colombia als speerpunt voor het bewegingswerk – Respondenten (van de vakbond) geven aan dat de werking in Colombia een speerpunt is van hun internationale werking. Zowel FOS als Solsoc als ISVI hebben hier partners. Dit maakte dat budget gepoold kon worden en dat er meer mogelijk was. Zowel sensibilisatie, als beleidswerk als (politieke) mobilisatie werden samen uitgewerkt en uitgevoerd. Hierdoor bereikten initiatieven een groter publiek wat de kost-effectiviteit van het programma versterkte. In 2018 werd een documentaire met foto-tentoonstelling en bijhorende publicatie gemaakt, *Tierra de Lucha*, waarvan de kwaliteit door de organisaties heel sterk gewaardeerd werd en die vele malen werd vertoond aan de achterban 1.142 personen tijdens activiteiten en nog eens 1.236 online . Op vraag van de Colombiaanse partners en als het geweld op vakbondsmensen oplaait, organiseren de organisaties zich tot het schrijven van brieven aan de ambassade van Colombia in België en aan Columbiaanse overheden en Belgische ambassade in Bogotá. Ook vakcentrales (bijv. ABVV Petroleum) engageerden zich. In 2021 gaf de input van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc aanleiding tot een voorstel van resolutie van de PS om het geweld in Colombia te veroordelen en het opnemen van een positie van België op Europese en internationale fora. In 2020 werd onderzoek gevoerd in Colombia ter ondersteuning van een studie die verscheen in 2021 over zorgplicht (Samenvatting van de studie over de zorgplicht vanuit de ogen van Columbiaanse partners van ..., 2022), studie die op de site van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc beschikbaar is: <https://www.ifs-i-svi.be/wp-content/uploads/2022/04/2220-E%CC%81tude-devoir-de-vigilance-NL-1.pdf>

ervaringen van militanten en achterban. Als dat goed loopt, dan kunnen ontmoetingen met partners (in BE) en een bezoek aan hun realiteit een enorme impact hebben op militanten.

- ¹⁴⁴ De evaluatoren kunnen de assumpties voor de effectiviteit van de ToC, zoals geformuleerd door de partners bij de start van de evaluatie valideren: organisaties werken mee want er is vertrouwen dat de partners juiste en relevante informatie kunnen aanleveren, er is ervaring uit het verleden, er zijn gedeelde waarden. Een assumptie die niet werd vermeld, maar wel relevant is: de effecten van het werk van de partners is afhankelijk van het feit dat de organisaties hun eigen visie op het internationale werk en de finaliteit van Internationale Solidariteit scherper krijgen en kunnen bepalen wat de meest effectieve mechanismen zijn om de regionale afdelingen mee te krijgen.

Beleidswerk

- ¹⁴⁵ Naast een bottom-up strategie via bewegingswerk met de socialistische beweging zet het programma ook in op een top-down axis die focust op beleidsbeïnvloeding. Hoewel het programmadocument gewag maakt van beleidsbeïnvloeding op nationaal, Europees en internationaal niveau, ligt de focus in de praktijk voornamelijk op het Belgische niveau. De beleidsbeïnvloeding binnen het programma gebeurt in het bijzonder via netwerken, platformen, coalities en allianties van het middenveld en de syndicale beweging. Deze aanpak is, zoals aangegeven in het programmadocument, gestoeld op het **'advocacy coalition framework'** van Sabatier and Jankins-Smith.⁹ Deze theorie stelt dat beleidsverandering plaatsvindt door gecoördineerde activiteit van een groep organisaties die dezelfde beleidsvisies hebben (een coalitie).¹⁰ Concreet, zoals aangegeven in het programmadocument (narratief van de ToC), is het de bedoeling dat FOS, Solsoc en IFSI/ISVI hun expertise over Waardig Werk en de input van hun zuidelijke partners delen via middenveldplatformen en -netwerken, zodat die middenveldactoren zelf deze agenda gaan uitdragen en verdedigen. IFSI/ISVI fungeert daarenboven specifiek als doorgeefluik tussen de vakbond en het middenveld.
- ¹⁴⁶ Via het coalitiewerk worden vervolgens beleidsmakers benaderd en beïnvloed. Interviews tonen aan dat dit via een resem activiteiten gebeurt, die vallen onder de vier grote strategieën van beleidsbeïnvloeding: advies (formeel, cooperative), advocacy (formeel, confrontational), lobby (informeel, cooperative) en activisme (informal, confrontational) (zie figuur en tabel hieronder). FOS, Solsoc en IFSI/ISVI maken gebruik van een **combinatie van strategieën**, die elkaar versterken.

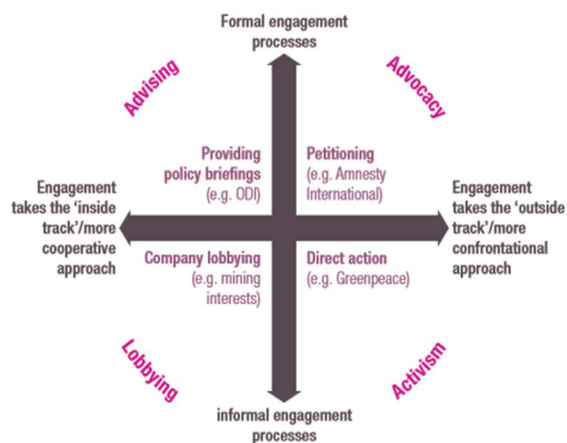
---

⁹ Sabatier, P. A., & Weible, C. M. (2007). The advocacy coalition framework. Theories of the policy process, 2, 189-220.

¹⁰ https://www.orsimpact.com/DirectoryAttachments/132018_13248_359_Center_Pathways_FINAL.pdf

Figuur 4: Strategies of advocacy (Source: Start and Hovland 2004)

Tabel 15: Voorbeelden L&A strategieën

Strategie	Waar? Welke kanalen?	Hoe? Op welke manier?	Aanpak	Concrete voorbeelden FOS/Solsoc/ISVI
I. Advies	<ul style="list-style-type: none"> National and international policy discourses/debates Formal and informal meetings 	<ul style="list-style-type: none"> Research and analysis, dissemination of 'good practice' Evidence-based argument Providing advisory support Developing and piloting new policy approaches 	<ul style="list-style-type: none"> Collaborate: focus on working together and learning 	<ul style="list-style-type: none"> Colombiastudie met case studies en aanbevelingen voor beleidsmakers
II. Advocacy	<ul style="list-style-type: none"> Public and political debates Public meetings, speeches, presentations 	<ul style="list-style-type: none"> Television, newspapers, radio and other media Public communications and campaigns 'Public education', awareness raising Messaging 	<ul style="list-style-type: none"> Pressure: aimed at forcing change 	<ul style="list-style-type: none"> Persartikels rond Rana Plaza Sociale media outreach Campagne rond 'Sociale bescherming is een recht!'
III. Lobbying	<ul style="list-style-type: none"> Formal meetings Semi-formal and informal channels Membership and participation in boards and committees 	<ul style="list-style-type: none"> Face-to-face meetings and discussions Relationships and trust Direct incentives and diplomacy 	<ul style="list-style-type: none"> Persuade: focus on associates 	<ul style="list-style-type: none"> One-on-one meetings met socialistische mandatarissen en hun medewerkers van PS en Vooruit

IV. Activisme	– Public campaigns	– Strikes – Rallies – Sit insns	and	– Attack: aimed at weakening the target or gaining a better negotiating position.	– Publieke acties rond Rana Plaza ¹¹
------------------	--------------------	---------------------------------------	-----	---	---

Tabel X: Overzicht van verschillende strategieën voor beleidsbeïnvloeding zoals ontwikkeld door IOB en gebaseerd op Jones (2011), met een aantal concrete voorbeelden voor FOS, Solsoc, ISVI

¹⁴⁷ Het beleidswerk van de drie partners is gestoeld op een aantal veronderstellingen of assumpties die onder meer aan bod kwamen tijdens de eerste workshops met FOS/Solsoc/ISVI. In het evaluatiekader onder 'efficiëntie' werd gevraagd om hier aandacht aan te besteden. Hieronder worden deze assumpties getoetst aan bevindingen uit de interviews met beleidsmakers.

- *Assumptie 1: Inzetten van Zuidelijke partners in het Noorden beklijft meer en dient dubbele doelstelling (beleidswerk en bewegingswerk)*

¹⁴⁸ Verschillende beleidsmakers bevestigen dat de terreinkennis van FOS/Solsoc/ISVI en de concrete verhalen via hun Zuidelijke partners een meerwaarde bieden. Dat komt omdat beleidsmakers vaak zo opgeslokt zijn door de juridisch-technische kant van het beleidsvoorstel, dat er weinig aandacht is voor de menselijke realiteit achter de tekst. Concrete verhalen en voorbeelden helpen om de noodzaak van een bepaalde wet in herinnering te roepen. Dat gezegd zijnde, gaf één beleidsmaker mee dat hij de input niet meteen rechtstreeks kan gebruiken in zijn beleidswerk.

¹⁴⁹ Het feit dat de inzet van Zuidelijke partners een dubbele doelstelling dient, wordt duidelijk in de Colombia casus. Zuidelijke partners droegen bij aan de Colombia studie die verspreid wordt onder socialistische beleidsmakers; één Colombiaanse partner (IPC) nam deel aan de hoorzittingen rond de zorgplichtwetgeving; er werd een parlementair debat gevoerd volgend op het neerslaan van protesten in Colombia.

¹⁵⁰ Respondenten voor het bewegingswerk onderlijnen eveneens het grote belang van directe ontmoeting met de partners in het Zuiden en dit wordt tevens bevestigd in de tussentijdse evaluatie van het HIVA.

- *Assumptie 2: Werken via platformen is zeer relevant wanneer socialistische partijen niet in de meerderheid zitten en zorgt ervoor dat diverse politieke families gemobiliseerd worden voor één doel*

¹⁵¹ Werkgroepen als Corporate Accountability en Sociale Bescherming hebben zowel socialistische, christelijke als liberale NGOs en vakbonden als leden. De aanname is dat dankzij de geprivilegeerde relatie tussen bepaalde NGOs en bepaalde beleidsmakers (bv. WSM met CD&V; FOS/Solsoc/ISVI met PS en Vooruit...), een breder politiek spectrum aangeschreven kan worden en er meer balans in het beleidswerk komt. Dat

¹¹ <https://fos.ngo/agenda/rana-plaza-never-again/>

klopt tot op zekere hoogte, maar de casussen tonen aan dat er mogelijk een aantal risico's verbonden zijn aan deze aanpak.

¹⁵² Ten eerste toont de zorgplichtcasus aan dat Solsoc niet voldoende kan wegen op de PS (een partij die lange tijd niet erg middenveldgezinnd is, hoewel dat volgens PS-respondenten aan het beteren is) om initiatieven in het parlement volledig mee te sturen. De PS diende een wetsvoorstel rond zorgplicht in, zonder dat de socialistische NGOs meteen op de hoogte waren. Tegelijkertijd leeft bij Groen het idee dat de werkgroep WGCA actief de strategie koos om enkel met de socialisten in zee te gaan (gezien de PS het voorstel indiende), eerder dan met verschillende partijen samen te werken. Hoewel dat niet strookt met de werkelijkheid (de WGCA stelde een memorandum op en wilde wel degelijk bij alle regeringspartijen langsgaan om hen te overtuigen), toont deze casus aan dat het middenveld zich hoe dan ook zal moeten positioneren t.o.v. machtspolitiek tussen verschillende partijen.

¹⁵³ Ten tweede stellen andere leden van de werkgroep zich de vraag welke rol FOS, Solsoc en IFSI/ISVI zullen spelen op het moment dat de socialistische partijen niet (meer) in de regering zitten. De aanname van de drie socialistische partners is dat ze voldoende kunnen bijdragen aan de bredere werkgroep, zelfs als de socialisten niet langer in de regering zitten. De meerwaarde van de socialistische NGOs vandaag in de werkgroep is echter in de eerste plaats hun geprivilegeerde toegang tot socialistische beleidsmakers. Als de meerderheid in de regering verandert, zal het dan ook belangrijk zijn om de expertise verder te versterken zodat de standpunten kunnen wegen in overleg binnen platformen.

➤ *Assumptie 3: Hoe meer tijd je stopt in een platform, hoe meer invloed je hebt over de agenda*

¹⁵⁴ Dit lijkt te kloppen. Daar waar FOS en Solsoc iets minder prominente leden zijn binnen de WGCA, neemt Solsoc wel de leiding over de werkgroep Sociale Bescherming. WSM, die co-lead is van die laatste werkgroep, geeft aan dat de samenwerking erg goed loopt en dat beiden samen de agenda zetten'.

➤ *Assumptie 4: Samenwerking met structuren van de beweging zorgt voor meer gewicht en levert sneller reactie op van de beleidsmakers*

¹⁵⁵ De campagne 'Sociale bescherming is een recht!' is een mooi voorbeeld van hoe een bewegingscampagne draagvlak creëert bij socialistische beleidsmakers. Interviews bevestigden dat zowel parlementariërs als minister Kitir dankzij de campagne meer vertrouwd geraakt zijn met het idee van een Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming. Ook de colombia case is hiervan een voorbeeld (zoals blijkt uit de tussentijdse evaluatie van HIVA).

➤ *Assumptie 5: Werken met de actualiteit (opportunities) is effectief*

¹⁵⁶ Deze hypothese is gestoeld op de Policy Window theorie, die stelt dat er 'windows of opportunity' nodig zijn voor beleidsverandering. De pandemie betref zo'n window of opportunity en bevestigt deze hypothese in geval van het L&A werk van FOS/Solsoc/ISVI. Een respondent stelt dat de pandemie verklaart dat vakbonden een Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming plots meer genegen waren, in tegenstelling tot vroeger. Zowel FOS/Solsoc/ISVI als ITUC lanceerden een eigen campagne hieromtrent, respectievelijk in oktober en juni 2020 (na de start van de pandemie). Ook Minister Kitir trad naar buiten in een opiniestuk met Olivier De Schutter met het pleidooi voor zo'n fonds omwille van uitdagingen gelinkt aan Covid-19; de minister nam het idee ook op in haar beleidsnota. De IAO stelde een *Global Accelerator for Jobs and Social Protection* voor om tegemoet te komen aan de uitdagingen van de pandemie, wat gesmaakt werd door bijvoorbeeld liberale partijen. Kort samengevat, de pandemie heeft zeker een rol gespeeld in het feit dat de resolutie rond een Mondiaal Fonds aangenomen is in de Kamer.

3.4 DUURZAAMHEID

¹⁵⁷ In deze sectie komen de bevindingen m.b.t. de vierde evaluatievraag aan bod die kijkt naar de duurzaamheid van veranderingen bij organisaties en duurzaamheid van beleidsveranderingen. De evaluatoren hebben geen analyse gemaakt van het gebruik en de evolutie van de budgetten van de drie partners, FOS, Solsoc en ISVI (eigen middelen en middelen van DGD). De evaluatoren willen opmerken dat de drie partners naar aanloop van het nieuwe DGD programme duidelijk engagement toonden om te leren en lessen te trekken uit het voorbije programma voor het management van het gemeenschappelijk programma.

3.4.1 INSTITUTIONELE DUURZAAMHEID BEWEGINGSWERK

¹⁵⁸ De organisaties die geïnterviewd werden, de kern van overtuigden, zijn klaar om na Covid de activiteiten te herlanceren. De organisaties willen de aandacht voor wat gebeurt in de wereld en voor de internationale solidariteit blijven vasthouden. Op één organisatie na, willen ze minimaal verder doen zoals ze tot hertoe gewoon waren en/of opnemen waar het gestopt was (bijv. reizen die werden geannuleerd). Voor een aantal organisaties betekent dat ook financieren van de ondersteuning van het internationale werk (met partners) door de NGOs.

¹⁵⁹ De organisaties hebben door Covid geleerd dat het goed is om bijeenkomsten tussen organisaties (organisaties die met Solsoc werken) beter te plannen en willen dat vasthouden, en dat online meetings met partners in het Zuiden best kunnen werken; het contact is korter maar het houdt de partners wel scherp (vakbonden).

¹⁶⁰ De evaluatoren onderlijnen wel dat het engagement sterk persoonsgebonden is, de institutionele duurzaamheid is vooralsnog eerder zwak.

¹⁶¹ De ene organisatie die meer ambitie aan de dag legt is de AC van het ABVV. Zowel de ambitie als de vrees is groot bij deze organisatie. Vrees omdat duidelijk is dat aandacht vragen voor het internationale moeilijker wordt binnen de huidige context van conflict en koopkrachtvermindering. Ambitie omdat er op basis van wat de voorbije jaren gerealiseerd werd, grote verwachtingen zijn. Het AC wil inhoudelijk verdiepen en investeren in meer moderne communicatietechnieken en filmpjes.

¹⁶² Alle respondenten willen de samenwerking met de drie partners verderzetten en zijn geen vragende partij voor veranderingen. Ze verwachten in de toekomst inhoudelijke input, ondersteuning en facilitering bij internationale relaties en ontmoetingen, en verwachten dat de NGOs aanwezig zijn op hun events om het contact met de militanten (en potentiële vrijwilligers) te verzekeren. De partners kunnen blijven rekenen op

inzet van de organisaties bijv. op festivals of grote events, als is het voor de vakbonden moeilijker om dat te garanderen in jaren van congressen of verkiezingen. Belangrijk om te onderlijnen is de steeds grotere betrokkenheid en integratie van ISVI in de overlegmechanismen (op Belgisch en Europees niveau) van de vakbond.

3.4.2 DUURZAAMHEID VAN BELEIDSVERANDERINGEN

- ¹⁶³ Ondanks Covid-19 is het beleidswerk verder blijven lopen en onderhouden FOS en Solsoc contacten met beleidsmedewerkers. Beleidsmakers tonen waardering voor de input van de NGOs en nemen hun boodschappen verder mee in hun werk. Ze vinden hun weg naar FOS, Solsoc en IFSI om informatie en input te halen rond Waardig Werk of rond de vakbond.
- ¹⁶⁴ Het beleidswerk heeft bijgedragen tot een goede basis voor verdere actie (met netwerken). Nu de socialistische partijen in de regering zitten is het tijd om de zaadjes die vroeger geplant zijn (voornamelijk via de input in kiesprogramma's van de nu verkozen partijen) te 'oogsten'. Wat de **Belgische zorgplichtwetgeving** betreft, zit de situatie redelijk vast met politieke neuzen die niet in dezelfde richting staat. Gezien de liberale familie lange tijd op de rem stond omtrent een Belgische zorgplichtwetgeving omdat ze wensten te wachten op de EU richtlijn, is het nu wachten op volgende stappen sinds de publicatie van het voorstel in februari 2022. De WGCA heeft alvast een eerste analyse gemaakt van de positieve en negatieve punten van dit voorstel. De bedoeling is om scherp te krijgen waarom het Belgische voorstel verder moet gaan dan het EU voorstel (nl. omdat het te weinig ambitieus is en de scope van bedrijven te beperkt is). Als alles meezit, komen er nieuwe hoorzittingen met o.a. Didier Reynders (EU Commissaris Justice) aan. Er zullen amendementen besproken moeten worden, maar gezien de technische natuur hiervan voelen vele NGOs, waaronder Solsoc en FOS, zich weinig bekwaam om dat ten gronde te doen. Waar ze wel aan zullen meewerken is een publiekscampagne voor de zorgplicht die door 11.11.11. geleid zal worden. De studie rond Colombia zal in die campagne gebruikt worden, net als andere input van partners uit het Zuiden.
- ¹⁶⁵ Gezien de resolutie rond een **Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming** reeds aangenomen is in februari 2022, lijkt dit dossier enigszins afgesloten voor FOS/Solsoc/ISVI. Toch moet de resolutie nu zo breed mogelijk gecommuniceerd worden, om te zorgen dat de hele regering de resolutie uitdraagt. Daar waar Kitir het idee al opnam in haar beleidsnota en daar waar De Croo ook naar zo'n fonds verwees op het IAO Global Forum, moeten ook andere ministers (zoals minister van Buitenlandse Zaken) het idee actief uitdragen. Op nationaal niveau kunnen er ook nog stappen genomen worden omtrent de Global Call USP 2030, om te zorgen dat België een actievere rol opneemt; het is niet duidelijk welke rol FOS/Solsoc/ISVI daar willen spelen. Naast het nationale niveau, situeren de volgende uitdagingen voor een Mondiaal Fonds zich vooral op internationaal niveau wat veronderstelt dat de werking van FOS/ IFSI/ISVI en Solsoc op dat niveau versterkt/goed gecoördineerd wordt (IFSI/ISVI en ABVV steunen alvast het ITUC op dit thema en de NGOs blijven ook afstemmen binnen de Werkgroep Sociale Bescherming, waar sommige leden internationaal op dit dossier werken).

Een uitdaging op vlak van duurzaamheid betreft in het bijzonder de **relaties tussen Solsoc en de PS**. Daar waar de PS lange tijd minder openheid toonde om met NGOs in zee te gaan, is dat aan het kenteren, met een grotere vertrouwensband zeker onder de jonge parlementariërs. Dat gezegd zijnde, blijven de relaties met die partij een uitdaging. Solsoc geeft wel aan dat er in 2022 met de PS een conventie werd getekend en die gericht is op een sterkere structurering van de relaties.

4 Algemene conclusies en aanbevelingen

- ¹⁶⁶ Hieronder volgen de voornaamste conclusies. De aanbevelingen zijn sterk gebaseerd op conclusies en worden daarom onder de betreffende conclusie vermeld.
- ¹⁶⁷ **Effectiviteit van het bewegingswerk** – De evaluatoren merken op dat de organisaties heel veel activiteiten hebben ondernomen (die zeker niet allemaal grondig bekeken werden in het kader van deze evaluatie). Over het algemeen is de tendens, gebaseerd op een analyse van de documenten, de indicatoren en de interviews, positief en dat ondanks COVID.
- ¹⁶⁸ De cijfers over de output van de organisaties op het vlak van initiatieven voor sensibilisatie en mobilisatie van de achterban via **geschreven communicatie** doorheen de 5 jaren tonen een **sterke dynamiek van interactie met de achterban** (organisaties van de socialistische beweging) en engagement van de achterban om geschreven communicatie van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc te delen. Dit is belangrijk voor deze laatste omdat zij geen direct contact hebben met de achterban van de organisatie. Bij Solsoc was een sterke inhaalbeweging merkbaar t.o.v. de baseline cijfers. Het aantal outputs bij FOS daalde. Daarvoor zijn verschillende verklaringen: de organisatie koos ervoor om de focus te verleggen naar mini-campagnes in co-creatie met een beperkter aantal organisaties. FOS had ook moeilijkheden om goed bij te houden hoeveel communicatie werd overgenomen en gedeeld door haar achterban. De organisaties gaven aan dat zij de boodschappen breed deelden maar kwamen er niet toe om cijfers hierover te delen.
- ¹⁶⁹ Meer en beter communiceren met de uiteindelijke doelgroepen via de organisaties van de socialistische beweging blijft wel een uitdaging voor FOS, IFSI/ISVI en Solsoc. Wat om aandacht vraagt is : (i) de overgang van papieren publicaties naar social media (minder diepgang en andere ritmes in uitvoering), (ii) de verschillende visies binnen organisaties en vakbonden over wat internationaal en Internationale Solidariteit is en waarom het belangrijk is (waarbij een deel het narratief van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc onderschrijft) en (iii) de beperkte capaciteit van organisaties van de beweging om zelf communicatie met hun achterban te verzekeren.
- ¹⁷⁰ Uit de interviews blijkt veel waardering voor de kwaliteit van het aanbod (materiaal voor communicatie en voor campagnes) en input (bijv. advies of uitwisseling met organisaties die daar nood aan hebben). De organisaties maakten duidelijk dat zij autonoom waren in hun beslissing om al dan niet samen te werken met de NGO's.
- ¹⁷¹ De evaluatoren vinden weinig bewijs voor toegenomen **organisatiecapaciteit bij de organisaties** voor sensibilisatie en mobilisatie van de achterban. Dat komt omdat FOS, IFSI/ISVI en Solsoc in de feiten geen strategie hadden voor steun aan capaciteit. De strategie was die van leveren van content aan de organisaties en co-creatie van materiaal om op die manier een groter bereik te hebben (bereiken van doelgroepen van de organisaties). Hierbij werd vooral ingezet op kwaliteit (eerder dan kwantiteit) gezien de beperkte capaciteit van FOS (3,6 FTE), IFSI/ISVI (1 FTE) en Solsoc (2,47 FTE). De evaluatoren vonden wel anecdotisch bewijs

voor het (indirecte) effect van die strategie op capaciteit van de organisaties. Het gaat dan met name om het versterken van competenties rond: (i) netwerking tussen organisaties van de socialistische beweging onderling (in Wallonië en Brussel waar Solsoc inzette op samenwerking in het kader van de Nuits Solidaires en gezamenlijk informeren van de organisaties van de beweging over de campagne boodschappen en het campagnemateriaal en in Vlaanderen over de samenwerking in kader van het jaarlijkse festival Manifesta), (ii) strategie en coördinatie voor actie voor Internationale Solidariteit door de oprichting (in 2018) van de Internationale Commissie van de FGTB/ABVV.

- ¹⁷² Uit interviews kan worden afgeleid dat capaciteit vaak neerkomt op het engagement van enkele individuen en op persoonlijke relaties. Dat is op zich geen punt, tenzij het de bedoeling is om verder te evolueren en duurzaamheid te garanderen, dan vormt steun van enkel individuen een risico op (middel)lange termijn. Deze individuen geven aan dat ze groter inzicht hebben in linken tussen wat hier wordt gedaan (of niet) en beslist en de effecten van hun acties in het Zuiden (die vaak veel dramatischer zijn dan in België). Deze individuen geven ook aan dat ze na COVID sterke nood hebben aan ondersteuning voor een 'relance' van de dynamieken rondom Internationale Solidariteit voor de leden, militanten, délégués, doelgroepen van hun werking.
- ¹⁷³ Hoewel het effect van die strategie van leveren van content en co-creatie voor communicatie in termen van aantallen effectief te noemen is (de cijfers zijn gestegen ten aanzien van het startjaar van het project), zijn er vragen bij het effect daarvan op de finale doelgroepen. Enkele respondenten geven aan dat er in de geschreven communicatie geen rekening gehouden wordt met de specificiteiten van hun doelgroep en dat communicatie als dusdanig niet de beste of enige strategie is voor sensibilisatie en mobilisatie van een kritische massa bij hun doelgroepen.
- ¹⁷⁴ Het **bereik via fysieke initiatieven en bijeenkomsten** was minder succesvol dan verwacht; de Covid-pandemie was hier niet vreemd aan. Uit de cijfers blijkt voor elke partner (FOS, Solsoc en IFSI/ISVI) een daling in het aantal mensen dat bereikt wordt via acties en events ten aanzien van 2017, met een dieptepunt in 2020 (halvering van bereik door de Covidcrisis) en een licht herstel in 2021. De opvolging van indicatoren omtrent vrijwilligers toont aan dat de NGOs kunnen rekenen op een kleine vaste kern van vrijwilligers die evenwel niet aangroeit.
- ¹⁷⁵ De respondenten van de organisaties en vakbonden van de beweging geven aan dat het aantal geëngageerde militanten inderdaad eerder beperkt doch redelijk stabiel is. Er is volgens hen ook nood aan blijvende inzet op het vlak van sensibilisatie want stereotypen ten aanzien van organisaties en arbeiders in het Zuiden zijn hardnekkig, ook binnen de beweging.

- ¹⁷⁶ Alle organisaties geven aan dat mobilisatie van de achterban en de militanten voor hen essentieel is; hier willen zij het verschil maken. Doel is dat militanten en achterban bepaalde waarden ontwikkelen en evolueren naar verantwoordelijke en mondiale burgers en dat zij dat ook uitdragen binnen hun (professionele) omgeving. Van délégués wordt verwacht dat ze informatie en inzichten meenemen op ondernemingsraden (op verschillende niveaus). De (realisatie van deze) doelstellingen worden echter niet systematisch opgevolgd en de evaluatoren hebben geen datacollectie op dit niveau gedaan.
- ¹⁷⁷ De evaluatoren gebruikten het Wavemakersmodel om een bijkomende analyse te doen van het bewegingswerk. Dit model helpt om te analyseren hoe je individuen en groepen kunt laten starten met een verandering in hun werking/gedrag, welke interne en externe factoren een rol spelen in het werken aan verandering en hoe duurzaamheid kan worden verzekerd. Het model kan ook inspiratie bieden voor het bijsturen van de strategie, afhankelijk van het doel van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc en de organisaties waar ze mee samenwerken.
- ¹⁷⁸ Uit deze analyse bleek het volgende:
- Starten met engagement voor internationale solidariteit: inleefreizen en ontmoetingen met partners uit landen buiten de EU en krijgen van kwaliteitsvolle producten spelen een belangrijke rol, alsook sympathie voor FOS, IFSI/ISVI en Solsoc, hun waarden en de manier waarop ze samenwerking aanbieden.
  - Interne factoren die bijdragen tot het uitwerken van het engagement: organisaties voelen zich autonoom en voldoende competent (ofwel omdat ze zelf een dienst hebben die zich hiermee kan bezighouden ofwel omdat de samenwerking met FOS, IFSI/ISVI en Solsoc zorgt voor die competentie). Het gevoel om deel uit te maken van een groep die internationale solidariteit concreet gestalte geeft en hieruit inspiratie en motivatie te halen, speelt veel minder. Dit betekent dat men niet noodzakelijk deel wilt uitmaken van deze groep organisaties die zich meer engageren.
  - Externe factoren die bijdragen tot het uitwerken van het engagement: FOS, IFSI/ISVI en Solsoc faciliteren en creëren kansen waarbij de organisaties van de beweging zich kunnen laten zien met hun engagement voor internationale solidariteit. Nieuwe normen in de maatschappij die duidelijk maken dat de tijden veranderd zijn en dat er een appèl wordt gedaan op verandering binnen de organisaties van de beweging speelden in beperkte mate (bijv. acties op vlak van seksueel geweld) maar zouden meer systematisch gebruikt kunnen worden in de strategie van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc. Wat weinig speelde was druk vanuit de achterban op organisaties van de socialistische beweging om zich meer te engageren voor internationale solidariteit bijv. door hierover vragen te stellen of door positieve feedback te geven op initiatieven; vraag is hier hoe FOS, IFSI/ISVI en Solsoc die vraag/feedback zouden kunnen versterken/uitlokken?
  - Verzekeren van duurzaamheid: hierbij is het belangrijk dat organisaties van de socialistische beweging hun engagement en veranderingen ervaren als positief voor zichzelf; als een manier om de relevantie van hun acties binnen de huidige context te vergroten. In de uitvoering van het programma, hebben de evaluatoren niet gemerkt dat hierop wordt ingespeeld. Bij organisaties van de vakbond speelde dit in beperkte mate; er is ruimte om hier meer op in te zetten. Een tweede belangrijk element is dat

organisaties nood hebben aan informatie over verandering: wat is het effect van hun engagement op de achterban? De evaluatoren stellen vast dat zowel FOS, IFSI/ISVI als Solsoc en de organisaties zelf hierover weinig informatie hebben (die voorbij het anekdotische gaat). Effecten van de samenwerking (in het kader van het programma in België) op de capaciteit van de organisaties wordt niet opgevolgd in het M&E systeem; enkel de geproduceerde output werd geteld. Effecten van de communicatie en samenwerking op de achterban van de organisaties werden niet opgevolgd. Dit betekent dat ook de organisaties van de achterban weinig zicht hadden op het effect van hun inspanningen en engagement voor Internationale Solidariteit, wat nochtans een belangrijke factor kan zijn om de motivatie vol te houden.

¹⁷⁹ **Aanbevelingen om effectiviteit van het bewegingswerk te versterken** – Op basis van deze bevindingen en de bijkomende analyse doen de evaluatoren de volgende aanbevelingen:

¹⁸⁰ **Aanbeveling 1: behoud de kwaliteit van de input voor geschreven communicatie, erken de limieten daarvan voor de sensibilisatie en mobilisatie van de doelgroep van de organisaties en stuur op basis daarvan de strategie bij.** Zorg ervoor dat je goed communiceert over resultaten van investering in internationale solidariteit (zie hiervoor ook aanbeveling 2). Concreet betekent dit het volgende:

- Het is niet nodig om nog meer in te zetten op input voor geschreven communicatie en het tellen van output bij de organisaties (en dus in de targets van het nieuwe programma nog hogere cijfers te zetten van het delen van informatie). Hogere targets zal niet bijdragen tot meer sensibilisatie of mobilisatie van de achterban van de organisaties. Meer aandacht voor social media (dus verschuiving in focus van kanaal) kan daarentegen wel zinvol zijn.
- Organiseer communicatie nog sterker in relatie met campagnes en vorming zodat de effecten versterkt kunnen worden. Campagnes zijn piekmomenten op vlak van mobilisatie; communicatie kan aandacht voor bepaalde thema's vasthouden. Probeer vorming te integreren in het bestaande aanbod van organisaties. CEPAG gaf bijv. aan meer te willen investeren in overleg en afstemming met Solsoc. Het aantal vormingsdagen voor délégués in de vakbond is beperkt; hier is het dus zaak om te kijken welke onderwerpen het meest relevant zijn om ervoor te zorgen dat délégués een internationale reflex binnen brengen binnen hun bedrijf. Identificeer de sectoren waar dit het meest nuttig is en bekijk hoe dit aspect binnen het bestaande pakket kan worden binnen gebracht. FOS geeft aan dat een basisvorming voor nieuwe medewerkers in de beweging nuttig kan zijn. Het is aan te bevelen dat overleg binnen FOS, IFSI/ISVI en Solsoc (en tussen hen onderling) telkens die link communicatie – campagne – vorming op de agenda zet.

- Organisaties willen het verschil kunnen maken en willen dat hun achterban dit opmerkt. Dit geldt ook voor hun inzet voor Internationale Solidariteit. Communicatie door FOS, IFSI/ISVI, Solsoc kan best op een meer systematische manier resultaten of successen van de organisaties hier in België in de kijker zetten en dit voor de ganse beweging. Het motiveert organisaties die zich al engageren om verder te doen en het kan andere organisaties aanspreken (om 'erbij' te horen). Het is hierbij belangrijk om te analyseren hoe de communicatie de decision makers binnen de organisaties van de beweging kan bereiken; leiderschap op vlak van decision makers is nodig om mee uit te dragen wat internationale solidariteit betekent (coherentie in het narratief) en om aan te geven dat internationale solidariteit de relevantie van de organisatie versterkt. Leiderschap wordt hier begrepen als een houding die anderen aanzet om een doel te bereiken.

¹⁸¹ **Aanbeveling 2: Maak een onderscheid tussen steun aan capaciteitsversterking van organisaties om hun achterban te sensibiliseren en te mobiliseren en het ondersteunen van het produceren van output (communicatie, events, campagne).** In de feiten ligt de focus nu op het tweede: de NGOs leveren content, ontwikkelen acties, zodat de organisaties een aanbod kunnen doen omtrent internationale solidariteit. De organisaties (m.u.v. de organisaties van de vakbond zoals AC en Horval) ontwikkelen daardoor meestal niet de capaciteit om dat zelf (in de toekomst) te (blijven) doen. Het is een legitieme keuze om de focus te leggen op produceren van gezamenlijke output: het heeft namelijk geen zin om capaciteit te versterken als organisaties daar zelf niet bewust op willen inzetten. Processen van organisatieversterking zijn de verantwoordelijkheid van de organisaties, waarbij de meesten niet expliciet inzetten op internationale solidariteit, of, als ze dat wel doen, niet vragen om capaciteitsversterking. Het lijkt er op dat vakbonden die keuze wel maken: zij hebben duidelijke doelstellingen, gaan partnerschappen aan met vakbonden in andere landen buiten de EU, investeren eigen middelen, ... Vanuit dat soort organisaties kan een vraag komen om ondersteuning voor capaciteit (bijv. inzake project management, faciliteren van contacten met partners, ...). Dat soort ondersteuning zou dan meer systematisch kunnen aangepakt worden (dus niet adhoc of impliciet).

¹⁸² Vertrekkende vanuit die realiteit zijn er een aantal dingen te doen:

- Help (vanaf het begin goed gekozen) organisaties die vooral willen communiceren omtrent internationale solidariteit om hun communicatie-acties en de effecten daarvan te meten. Dat kan bijv. op een eenvoudige manier door in de vergaderingen (ter voorbereiding en ter afronding) met de contactpersonen systematisch een aantal reflectievragen in te bouwen die de organisaties meer bewust maken van het belang om effecten te meten en te checken welke boodschappen, frames, technieken, ... het best werken. Tijdens de vergaderingen kan bijv. gepeild worden naar signalen van verandering bij de achterban en reflecties over welk element daartoe heeft bijgedragen. Op die manier kan over de looptijd van het programma informatie verzameld worden die inzicht kan bieden.
- Bied aan organisaties die zelf investeren in hun capaciteit voor sensibilisatie en mobilisatie, steun om aan de hand van het wavemakers model te analyseren wat er op dit moment mogelijk speelt bij hun doelgroepen: welke factoren helpen om een andere houding/ander gedrag te initiëren, welke interne en externe factoren spelen een rol in het ontwikkelen en stellen van ander gedrag en hoe wordt duurzaamheid verzekerd? Wat helpt en wat hindert? Wat is er al en waar zou aan gewerkt kunnen worden middels activiteiten? Wat kunnen de NGO's faciliteren? Het is aan de organisaties om zelf te preciseren

wat voor ander gedrag zij graag zouden zien bij hun doelgroepen als het gaat om internationale solidariteit. Hier zouden de NGO's kunnen ondersteunen (op basis van hun ervaring met progress markers), door deel te nemen aan reflectiemomenten.

- FOS, IFSI/ISVI en Solsoc kunnen eventueel onderzoeken of er een behoefte of een verwachting is bij een aantal vakbonden om hun werking internationale solidariteit te versterken. Dat kan gaan om het ondersteuning bij het formuleren van doelstellingen, het sensibiliseren van leden, het aangaan van internationale partnerschappen, enz. Voorbeelden van centrales die al een sterke internationale werking hebben kunnen gedeeld worden en inspireren. Zoals bijvoorbeeld de sectorale akkoorden die AC en Horval konden onderhandelen waarin middelen voorzien worden voor de werking rond internationale solidariteit

¹⁸³ **Effectiviteit beleidswerk** – De evaluatoren concluderen het volgende over het beleidswerk van de drie partners:

¹⁸⁴ Solsoc, FOS en IFSI/ISVI hebben belangrijke zaken kunnen realiseren ondanks het feit dat ze kampen met een eerder beperkte personeelscapaciteit voor beleidsbeïnvloeding . De NGOs focussen in de praktijk voornamelijk op het Belgische beleidsniveau en werken nauw samen met werkgroepen (bv. Werkgroep Corporate Accountability, werkgroep Sociale Bescherming...). Ze hebben gepriviligeerde contacten met de socialistische partijen Vooruit en PS. IFSI/ISVI is minder betrokken bij rechtstreekse contacten met beleidsmakers en focust meer op het versterken van middenveldnetwerken m.b.t. de specificiteiten van vakbondswerk. Daarnaast richt ze haar input en complementaire expertise, waar nodig en gevraagd, op specialisten in lobby binnen de studienst van de ABVV/FGTB en diverse werkgroepen en netwerken. IFSI/ISVI is in vergelijking met FOS en Solsoc meer actief op het Europeese en internationale niveau (bv. ITUC-CSI) via de internationale structuren van het vakbondswerk. IFSI/ISVI biedt de Belgische vertegenwoordigers in deze structuren informatie opdat zij het narratief over internationale solidariteit coherent kunnen uitdragen en meenemen in het overleg. Dat gebeurt op een eerder informele manier (bijv. het vergemakkelijken van overleg tussen een IFSI/ISVI-partner in Benin en het ABVV voor het opstellen van het deskundigenverslag tijdens de jaarlijkse internationale conferentie van de IAO).

¹⁸⁵ De belangrijkste recente beleidssuccessen, zoals ook onderlijnd tijdens de startfase van deze evaluatie, waartoe het beleidswerk van de drie NGOs heeft bijgedragen, betreffen een goedgekeurde resolutie over het Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming; enige vooruitgang in de Belgische zorgplichtwetgeving; een parlementair debat in het Belgisch federaal parlement rond Colombia dat de Colombiaanse regering veroordeelt n.a.v. het onderdrukken van betogers en vakbondsmensen. Daarnaast werkten FOS, Solsoc en IFSI/ISVI de voorbije jaren ook rond dossiers met betrekking tot Palestina, corona-vaccins en Centraal Afrika (die echter in deze evaluatie niet in de diepte werden onderzocht).

- ¹⁸⁶ Socialistische beleidsmakers appreciëren de informatie die komt van de NGOs, met name bepaalde studies (bv. Zorgplichtstudie rond Colombia), informatie over campagnes (bv. Sociale bescherming is een recht), korte papers en feedback op beleidsvoorstellen en amendementen. In het kader van de samenwerking met de PS, is vooral de interactie met de jongere generatie beleidsmakers effectief geweest. Tussen de PS en Solsoc is intussen ook een conventie getekend die perspectief biedt voor sterkere samenwerking in de toekomst. De socialistische NGOs kunnen op hun beurt de insider informatie van de socialistische mandatarissen delen in de NGO werkgroepen. De informatie-uitwisseling gaat dus in twee richtingen.
- ¹⁸⁷ De meerwaarde en bijdrage van de socialistische NGOs binnen beleidswerk wordt zowel door beleidsmakers als andere netwerken gezien als tweevoudig: ze hebben een geprivilegeerde toegang tot de socialistische partijen (Vooruit en PS), ze delen concrete terreinkennis via input van hun partners (bv. Zorgplichtstudie met Colombia partners) en beschikken ook over specifieke theoretische kennis over een aantal andere thema's (bijv. expertise bij FOS over gender en ervaringen omtrent LGBTQIA+).
- ¹⁸⁸ **Aanbevelingen om effectiviteit binnen het beleidswerk te versterken** – De evaluatoren formuleren de volgende aanbevelingen binnen beleidswerk:
- ¹⁸⁹ **Aanbeveling 1: behoud, ontwikkel en gebruik verder de expertise FOS, IFSI/ISVI en Solsoc op een manier die complementair is.** De drie organisaties moeten blijven investeren in kennisopbouw en expertiseontwikkeling op een beperkte aantal en goed omliggende thema's, met als taak om beleidsmakers breed, maar in het bijzonder de socialistische beleidsmakers, blijvend te informeren. De socialistische beleidsmakers waarderen de concrete voorbeelden en terreinkennis van FOS, Solsoc en IFSI/ISVI. Dit vraagt een duidelijke investering in mensen en middelen voor dit soort beleidswerk en expliciete ondersteuning vanuit het management. De opbouw en inzet van kennis en expertise (miv relevante partners en netwerken) van de drie partners kan beter op elkaar afgestemd door bv het systematisch agenderen op het overleg tussen de drie partners. De ambitie en aanpak van het beleidswerk zal ook afgestemd moeten worden op de politieke context met socialistische partijen al dan niet in de regering. Eens de socialistische partijen niet meer in de regering zitten, zal de invloed van de drie organisaties veranderen (minder 'force de proposition' en minder directe toegang tot de macht), wat de meerwaarde van FOS, Solsoc en IFSI/ISVI/ISVI binnen de NGO werkgroepen een andere invulling zal moeten krijgen. Het behoud en verder versterken van de expertise van de NGOs is belangrijk om ook in de toekomst in netwerken een meerwaarde te kunnen bieden (naast directe toegang tot de socialistische beleidsmakers).
- ¹⁹⁰ **Aanbeveling 2: breng beter in kaart via welke kanalen de NGOs en IFSI/ISVI lobbyen en welke dynamieken spelen.** De aanpak van de beleidsbeïnvloeding door de NGOs en door IFSI/ISVI is verschillend. IFSI/ISVI heeft (via de vakbond) toegang tot bepaalde internationale 'spaces' die ook nuttig zijn voor de NGOs. Deze evaluatie kon onvoldoende onderzoeken hoe de verschillende aanpakken elkaar hebben beïnvloed, waar ze elkaar versterkten in het lobby proces (en waar niet). Het is belangrijk om dit beter in kaart te brengen zodat beleidsbeïnvloeding meer strategisch gebruik kan maken van de meerwaarde en specificiteit van die verschillende aanpak. De teams van FOS en Solsoc zijn nu weinig rechtstreeks actief op internationaal niveau binnen het België-programma, maar zouden kunnen bekijken (bijv. in kader van het Mondiaal Fonds voor Sociale Bescherming) hoe zij hier meer actief kunnen zijn met hun SOLIDAR partners. Het CPWW (Coördinatie Platform Waardig Werk) en met name de vertegenwoordigers van FOS, IFSI/ISVI

en Solsoc moeten in deze mapping oefening worden meegenomen, omdat zij een belangrijke rol (kunnen) spelen in het aansturen en coördineren van lobby processen in het kader van de Waardig Werk agenda. Het is ook via het CPWW dat de NGOs in hun beleidswerk beter gebruik (zullen) kunnen maken van de lobby-spaces van de vakbond.

- ¹⁹¹ **Aanbeveling 3: ontwikkel strategieën om meer systematisch samen te werken met Zuidelijke partners in globale waardenketens.** Samenwerking met partners is zowel van belang voor het bewegingswerk (als factor in het engagement voor internationale solidariteit) als in het beleidswerk. In het beleidswerk zijn er al voorbeelden waarbij expertise en input gezocht worden van partners op een ad-hoc en projectmatige manier (die in bepaalde gevallen ook goed heeft gewerkt) maar minder binnen samen uitgewerkte lobby strategieën en processen.
- ¹⁹² Er kan voor gekozen worden om het lobbywerk van partners, met name die partners die betrokken zijn in mondiale waardenketens (vb. suiker, kleding, agro-industrie), meer te kaderen in een globale aanpak waarbij verschillende actoren van de mondiale waardenketens aangepakt worden (zowel via acties naar aankoopbedrijven, hoofdzetels van multinationals als via het beïnvloeden van wetgevende kaders die de rechten van alle arbeiders in de waardenketen beschermen). Hiertoe kan een mix van strategieën uitgewerkt worden en eventueel alternatieve aanpakken verkend. Daarbij is het belangrijk om niet alleen te focussen op de onderste schakel in de waardenketen (de producenten) maar ook op de andere schakels en bepaalde systeemfouten bloot te leggen, bijvoorbeeld door kritisch te kijken naar inkooppraktijken. Dit laatste is belangrijk omdat uit onderzoek is gebleken dat internationale ondernemingen de neiging hebben veel druk uit te oefenen op de prijs (price squeeze) en op andere inkooppraktijken (kwaliteitsnormen, doorlooptijden, flexibiliteit), terwijl deze een negatieve invloed hebben op de arbeidsomstandigheden van de leveranciers.
- ¹⁹³ Alternatieve aanpakken (mede geïnspireerd door de evaluatie van het DGD programma van landen in het Zuiden, zijn bijvoorbeeld (i) meer aandacht voor consumentencampagnes, (ii) het verkennen en eventueel promoten van een alternatief systeem voor certificering, zeker in landen waar arbeidsinspecties gebrekkig zijn (vb. Fair Food aanpak¹²), (iii) het juridisch aanklagen van bestaande certificeringsinstellingen (vb. case Bonsucre in Honduras), (IV) het opvolgen van evoluties inzake International Framework Agreements (bij welke multinationals en vakbonden zit hier energie en zijn er mogelijke linken met de partners van FOS, SolSoc en IFSI/ISVI).

---

¹² Een voorbeeld is Fair Food, dat al vele jaren met succes functioneert in de landbouwsector in de VS. Het is een voorbeeld van een door werknemers aangestuurd initiatief voor sociale verantwoordelijkheid. Het verschilt fundamenteel van door de industrie gestuurde initiatieven in ten minste drie opzichten: het initiatief wordt volledig aangestuurd door de houders van rechten, het auditproces is volledig door de werknemers gestuurd, en de leidende bedrijven in de wereldwijde waardeketen worden verantwoordelijk gesteld voor hun inkooppraktijken (zie voor meer info: fairfoodprogram.org)

- ¹⁹⁴ De evaluatoren beseffen dat dergelijke alternatieven een bijkomende investering vereisen van de drie partners, wat op korte termijn minder haalbaar is. We nodigen evenwel de partners uit om dit domein verder te verkennen, mogelijke alternatieven te leren kennen en na te gaan op welke manier vanuit de Belgische NGOs en vakbonden hieraan kan worden bijgedragen. Hierbij moet allicht aandacht besteed worden aan de positionering van FOS en Solsoc ten aanzien van de vakbonden die zelf een rechtstreekse link maken met de partners in het Zuiden. De precieze meerwaarde van de input van FOS en Solsoc is te bespreken in overleg met de diensten van FOS en Solsoc die de werking in de partnerlanden aansturen en in overleg met IFSI/ISVI de vakbonden om een optimale afstemming van deskundigheid en interventies te garanderen.
- ¹⁹⁵ Veel beleidswerk van FOS en Solsoc focust nu op het nationale niveau, ondanks het feit dat de NGOs ook veel internationale partners hebben. Sommige dossiers bieden mogelijkheden om het beleidswerk ook op internationaal niveau te voeren (waar relevant en complementair i.s.m. IFSI/ISVI en vakbonden), wat mogelijks meer directe samenwerking met partners uit het Zuiden toelaat en partners uit het Zuiden toegang geeft tot forums die voor hun lobby belangrijk zijn. Een voorbeeld is de zorgplichtwetgeving. Er zijn middenveldorganisaties, die doorgaans op VN niveau een sterkere rol hebben dan bedrijven, die proberen bij te dragen aan een International Binding Law (IBL) rond due diligence bij de VN. Het zijn vooral Latijns-Amerikaanse landen die rond dit dossier aan de kar trekken bij de VN. FOS/Solsoc/ISVI zouden met hun partners uit die regio kunnen kijken of er L&A mogelijkheden zijn. Ook voor het Mondiaal Fonds situeren de grootste uitdagingen zich op internationaal niveau.
- ¹⁹⁶ **Efficiëntie** – Hier keken de evaluatoren naar de manier waarop de drie partners samenwerken en naar de relevantie van het aanbod voor de organisaties van de socialistische beweging. Wat de samenwerking betreft, wilden de evaluatoren hier onderlijnen dat dit het eerste samenwerkingsprogramma is van FOS, IFSI/ISVI en Solsoc. Het gaat om een samenwerking tussen organisaties die wel dezelfde waarden delen maar verschillend zijn op het vlak van historiek, inbedding in de socialistische beweging en organisatiescultuur en manier van werken. In het beleidswerk werken de partners goed samen binnen de netwerken en platformen. Het syndicale aspect is ook meer gearticuleerd in lobby-processen door de inbreng van IFSI/ISVI (dat voor dit programma als actor nauwelijks zichtbaar was binnen de NGO sector van ontwikkelingssamenwerking), hoewel hier nog veel ruimte voor verbetering is (zie hierboven).
- ¹⁹⁷ Binnen het bewegingswerk werd jaarlijks samengewerkt op minstens een campagne, waarbij de samenwerking rond de docu en de expo Tierra de Lucha in 2019 heel veel zichtbaarheid en waardering kreeg (van de organisaties binnen de socialistische beweging die er nog steeds over spreken).
- ¹⁹⁸ De samenwerking tussen de drie partners vroeg veel inzet. Intussen loopt die samenwerking steeds beter en er is duidelijk engagement om die samenwerking te consolideren en te systematiseren (bijv. inzake project management en inzake M&E). Er is ook veel potentieel om taken te verdelen en te werken op basis van rotatie wat een goede manier is om expertise te versterken en gemotiveerd te blijven. Organisaties geven zelf aan dat ze nog worstelen met een goede analyse van data die voortkomen uit het M&E systeem (gebaseerd op de outcome mapping methode).
- ¹⁹⁹ Wat betreft de manier om (een relevant) aanbod te doen aan de organisaties van de socialistische beweging, kunnen de evaluatoren stellen dat er zijn grote stappen werden gezet om campagnes en communicatie

relevanter en aantrekkelijker te maken. Dat is vooral een opsteker voor FOS, die hieromtrent op het einde van het vorige DGD-programma een kritische evaluatie kreeg. In tegenstelling tot toen, is de feedback die evaluatoren kregen nu erg positief. De sterke inzet op dupliceren en vermeerderen van communicatie botst mogelijk op limieten. Zeker, er worden veel mensen bereikt door het 'front autour des sujets' maar de vraag is in welke mate dit de achterban in beweging zet (zie ook de conclusie onder effectiviteit). Mogelijk wordt het deficit ten dele opgevangen door de vorming en training die in deze evaluatie niet in detail werden geëvalueerd.

²⁰⁰ Het is duidelijk dat de samenwerking met een aantal organisaties goed loopt en dat het aanbod van de partners als relevant en gepast wordt beschouwd. Waar dat met de vakbonden (met name AC en Horval) aanvankelijk niet makkelijk was, is er nu een beter evenwicht gevonden. Het faciliteren en ondersteunen van het realiseren van output voor en met de organisaties van de socialistische beweging werd erg gewaardeerd maar zorgt er niet voor dat organisaties (met de uitzondering van bepaalde vakbondsorganisaties) zelf meer gaan doen omtrent internationale solidariteit; ze blijven rekenen op input van de NGOS.

²⁰¹ De analyse van het beleidswerk maakt duidelijk dat FOS, IFSI/ISVI en Solsoc goed verschillende lobbytechnieken en -strategieën combineren. De betrokkenheid van partners in het Zuiden als partners in processen van beleidsbeïnvloeding kan meer aandacht krijgen; dit werd ook al geconcludeerd in de mid-termevaluatie van het HIVA en komt ook aan bod binnen de conclusies en aanbevelingen van effectiviteit.

²⁰² Bijna alle assumpties zijn gevalideerd en onderlijnen de robuustheid van de ToC.

²⁰³ **Aanbevelingen om efficiëntie te versterken** – De evaluatoren formuleren de volgende aanbevelingen voor het bewegingswerk en voor M&E.

- **Aanbeveling 1: goed afbakenen en berekenen van inzet voor het leveren van input en co-creatie.** Het is belangrijk om onder partners te bespreken in welke mate en onder welke voorwaarden het blijven leveren van een aanbod inzake communicatie aan organisaties die geen intentie hebben om daar zelf meer in te investeren relevant en efficiënt is. Gezien de beperkte capaciteit van organisaties kan mogelijk scherper gepland worden hoeveel van dit soort investering jaarlijks moet gebeuren en met welke partners dat het meest effect kan opleveren.
- **Aanbeveling 2: check focus van M&E:** zonder de nieuwe plannen omtrent M&E onderzocht te hebben, bevelen de evaluatoren aan om te werken aan de focus van de M&E. De elementen die interessant zouden kunnen zijn om op te volgen zijn bijvoorbeeld: Wat geeft inzicht in het belang van de input van FOS, Solsoc en IFSI/IVSI voor beleidsmakers en netwerken/platformen van het middenveld? Wat geeft inzicht in hoe organisaties en individuen gebeten worden door de microbe van internationale Solidariteit?

Nu werd verandering vooral geanalyseerd door te kijken naar de mate waarin organisaties communicatie en boodschappen verder verspreiden. Hier en daar werd ook anekdotisch bewijs verzameld van verandering (signalen van verandering), het is interessant voor FOS, IFSI/ISVI en Solsoc om dat meer systematisch op te pakken in het overleg met de organisaties van de socialistische beweging. Meer participatie in monitoring kan helpen om samen te leren (zie ook aanbeveling onder effectiviteit).

- ²⁰⁴ **Duurzaamheid** – De Covid-19 pandemie heeft het moeilijk gemaakt een werk t.v.v. internationale solidariteit gedurende twee jaar binnen de organisaties tot leven te brengen voor délégués, militanten en achterban van de organisaties. Acties en ontmoetingen met partners in het Zuiden blijken belangrijk om investering te initiëren maar ook vol te houden (zie analyse hierboven) en net dat was weggevallen. Het klopt natuurlijk dat de drie partners niet in de plaats van de organisaties kunnen zorgen voor institutionele duurzaamheid, maar ze kunnen wel onderzoeken hoe ze verder kunnen ondersteunen (zie conclusies en aanbevelingen hierboven bij effectiviteit).
- ²⁰⁵ Ondanks Covid is het beleidswerk verder blijven lopen en werden contacten met beleidswerkers gemaakt; de evaluatie toont aan dat zij waardering hadden voor de input van de NGOs en dat zij de boodschappen verder meenemen in hun werk. Het beleidswerk heeft bijgedragen tot een goede basis voor verdere actie met netwerken. Het is belangrijk dat de drie partners de processen van lobby (bv. Rond zorgplicht en Mondiaal Fonds voor sociale bescherming) binnen deze netwerken verder opvolgen en daarover afspraken maken onderling. Beleidsmakers vinden intussen hun weg naar FOS, Solsoc en IFSI/ISVI/IVSI om informatie en input te halen rond Waardig Werk of rond het werk van de vakbond. Er stellen zich een aantal potentiële uitdagingen m.b.t. het beleidswerk op vlak van duurzaamheid. Ten eerste zijn er de relaties tussen de PS en Solsoc. Hoewel de relaties aan het beteren zijn, zeker met jonge parlementariërs, moet de ervaring met de nieuwe conventie uitwijzen hoe en of Solsoc haar meerwaarde kan consolideren. Ten tweede is er (nog) geen concrete strategie binnen de NGOs over hoe ze meerwaarde willen verzekeren, bv. Binnen de platformen waar ze actief zijn, voor wanneer socialistische partijen niet langer in de regering zitten (zie ook aanbeveling onder effectiviteit). Ten laatste zijn de linken tussen het beleidswerk op nationaal en internationaal niveau niet helemaal duidelijk en kunnen beide niveaus verder geharmoniseerd worden, gezien de duurzaamheid van bepaalde dossiers gelinkt is aan dat tweede, internationale niveau (zie ook aanbeveling onder effectiviteit).

5 Annexes

5.1 TERMS OF REFERENCE

De ToR kunnen opgevraagd worden bij FOS.

5.2 GECONSULTEERDE DOCUMENTENLIJST

Programma documenten

- DGD Programma 2017-2021
- DGD Programma 2022-2026
- Mid-term evaluatie DGD programma
- Fos-IFSI-Solsoc cadre logique volet Nord 2021
- Performantiescores 2017-2018-2019-2020-2021
- Monitoringsdocumenten
  - o FOS
    - Rapport van resultaten en strategieën socialistische beweging 2017-2018-2019-2020- 2021
    - Rapport van resultaten en strategieën – 1e lijn 2017-2018-2019-2020- 2021
    - Rapport van resultaten en strategieën – allianties en netwerken 2017-2018-2019-2020- 2021
    - Rapport van resultaten en strategieën – beleidsmakers en andere actoren 2017-2018-2019-2020- 2021
    - Interne evaluaties van campagnes
  - o Solsoc
    - Journal des incidences et des stratégies – assoc 2017-2018-2019-2020- 2021
    - Journal des incidences et des stratégies – FGTB 2017-2018-2019-2020- 2021
    - Journal des incidences et des stratégies – mandataires 2017-2018-2019-2020-2021
  - o IFSI-ISVI
    - Journal des incidences et stratégies SDN 1 – 2017-2018
    - Journal des incidences et stratégies SDN 2 – 2017-2018
    - Journal de suivi des stratégies SDN1 2019-2020
    - Journal de suivi des stratégies SDN2 2019-2020
    - Outcome SDN1 & core task journal 2019

- Outcome SDN2 & core task journal 2019

Casusspecifieke documenten

Mondiaal Fonds

- Resolutie Mondiaal Fonds voor Sociale bescherming
- Voorbereidingen hoorzittingen
- Voorbereidingen amendementen
- Parlementaire vragen
- Emailverkeer met beleidsmakers
- Verslagen van vergaderingen met platformen
- Analyse Global Fund en Global Accelerator

Zorgplicht

- Memorandum 2020
- Parlementaire vragen
- Emailverkeer met beleidsmakers en brieven naar beleidsmakers
- Verslagen van vergaderingen met platformen
- Analyse wetsvoorstel
- Colombia studie

5.3 GEÏNTERVIEWDE PERSONEN

Bewegingswerk en andere

Datum	Naam	Functie
11/05/2022	Tanguy Cornu	Co-président Horval (FGTB)
02/05/2022	Connie Demonie	Gewestelijk secretaris Horval West-Vlaanderen (ABVV)
05/05/2022	Frédéric Luchetta	Secrétaire Permanent Adjoint CG, Namur-Luxembourg, FGTB
27/04/2022	Elise Voillot	Responsable Communication, Femmes Socialistes Prévoyantes
29/04/2022	Fanny Collard	Coordinatrice du secteur socio-culturel, Femmes Socialistes Prévoyantes
25/04/2022	Vera Claes	Nationaal Secretaris Zij-Kant
	Julie Van garsse	Stafmedewerker Zij-Kant
26/04/2022	Koen Van Brabandt	Hoofd cel internationaal AC, ABVV
17/05/2022	Alex Arnoldy	Mouvement des Jeunes Socialistes
07/06/2022	Benjamin Vandevandel	Jeunes FGTB
07/06/2022	Vanessa Amboldi	CEPAG

Fabian Meulenysers, chargé de recherche et education permanente, CEPAG Bruxelles – pas répondu à la question

Beleidswerk (namen op te vragen bij evaluatoren):

Datum	Functie	Casus
21/2/2022	Belgische vertegenwoordiging COHOM (Europese Raad)	Zorgplicht
28/2022	Parlements lid Groen-Ecolo	Zorgplicht
2/3/2022	Expert Handel 11.11.11.	Zorgplicht
3/3/2022	Adviseur rond internationale samenwerking bij PS	Zorgplicht en Mondiaal Fonds
8/3/2022	Beleidsadviseur en expert bij Herwin	Mondiaal Fonds
8/3/2022	Beleidsmedewerker WSM	Mondiaal Fonds
10/3/2022	Medewerker Vicky Reynaert Vooruit	Zorgplicht en Mondiaal Fonds
30/3/2022	Adviseur kabinet Kitir	Mondiaal Fonds
20/4/2022	Kabinetlid Christophe Lacroix PS	Zorgplicht
14/4/2022	Belgische vertegenwoordiger in Genève rond zorgplicht	Zorgplicht

5.4 EVALUATIEKADER

Evaluatievraag 1: In welke mate heeft FOS, Solsoc, IFSI 2017-2021 programma in België zijn vooropgestelde specifieke doelstellingen ten aanzien van het bewegingswerk bereikt, of met welke waarschijnlijkheid zal het deze bereiken? (effectiviteit)	
Beoordelingscriteria	Subvragen of pointers
Capaciteit van organisaties van de beweging om internationale uitdagingen te integreren in hun werk (met hun leden en vrijwilligers) is versterkt	<p>Capaciteit</p> <p>mate van inzicht in internationale dimensies van Waardig Werk (meer bepaald omtrent arbeidsomstandigheden, gezondheidsvoorzieningen en sociale en duurzame economie) – bij directe contactpersoon en in de bredere organisatie</p> <p>De mate waarin dit inzicht gendersensitief is – bij directe contactpersoon/in de bredere organisatie.</p> <p>Mate waarin de organisaties weten dat en hoe FOS, SolSc, IFSI (en andere leden van de beweging) bijdragen aan internationale solidariteit</p> <p>Mate waarin de organisaties het zelf belangrijk vinden om dit te integreren in de eigen werking (motivatie) en dilemma's die ze daarbij ervaren</p> <p>Mate waarin de organisaties aangeven te beschikken over voldoende materiaal en tools om hierrond te werken in de eigen organisatie</p> <p>Afstemming tussen wat de eigen organisatie doet rond internationale solidariteit en wat FOS, SolSoc en IFSO doen (elkaar versterken)</p> <p>Verklarende factoren</p> <p>Mate waarin respondenten de link leggen tussen verandering in capaciteit en interactie met de NGO (FOS, Solsoc, IFSI): hoe draagt de NGO bij tot verandering? (andere) verklarende factoren voor verandering in capaciteit</p>
Evidence van initiatieven/acties die voortkomen uit de toegenomen capaciteit	Acties/effectieve werking

	<p>Aantal organisaties die acties opzetten met de NGO (Solsoc, FOS of IFSI) voor hun eigen leden/achterban (type acties) omtrent de internationale dimensies van waardig werk (met en onder hulp van de NGO).</p> <p>Aantal organisaties die systematische communiceren naar hun leden toe (op basis van input van de NGO)</p> <p>Respondenten die aangeven dat er een link is tussen hun actie/communicatie-initiatief en de interactie met de NGO: hoe draagt de NGO bij tot het organiseren van actie en de kwaliteit daarvan?</p> <p>Mate waarin de organisaties contacten uitbouwen/versterken met partners in het Zuiden (eigen partners en/of partners van de NGOs)</p> <p>Aantal organisaties die betrokken zijn in beïnvloeden van de socialistische mandatarissen en hun positie ten aanzien van de internationale dimensies van Waardig Werk (naar wie en hoe) en hoe draagt interactie met de NGO bij tot het beïnvloeden van beleid? – zie ook EV2</p> <p>Versterken of aangaan van nieuwe relaties in de beweging (nieuwe, sterkere relaties) aangaande de internationale dimensies van waardig werk</p> <p>Verklarende factoren voor het zetten van de stap naar actie en bereik</p> <p>Toetsing van enkele hypothesen over verandering¹³, met name</p> <p>Organisaties van de beweging, meer bepaald jongeren van de partij kunnen druk uitoefenen op de mandatarissen dankzij onze steun (ze worden zichtbaarder in de beweging en nemen onze thema's mee) (ook: bewegingswerk zorgt voor interne druk)</p> <p>De beweging is internationaal 'par définition': daarom is het mogelijk (hoewel niet makkelijk) om evolueren naar meer coherentie in meningen over de internationale aspecten van het vakbondswerk en de relatie met het Zuiden</p>
<p>Evidence van verandering bij de basis (impact)</p>	<p>Inschatting van de contactpersonen (relais/leader) van veranderingen die ze observeren bij hun achterban ten aanzien van begrip/inzicht/andere mentaliteit en attitude ten aanzien van internationale samenwerking (leden, vrijwilligers, militanten, permanents en délégués in bedrijven)</p> <p>Motivatie en veranderingen bij vrijwilligers die zich meer concreet inzetten (voor de NGO) – het gaat volgens de documenten/logisch kader om 28 mensen mij MJS Jeunes (Solsoc), 72 van FGTB Jeunes (IFSI) en 31 (FOS)</p> <p>Inschatting door de NGO van het resultaat van hun directe aanbod aan de achterban (training, campagne, ...)</p> <p>Belang van veranderingen bij de basis voor het versterken van het engagement van de organisaties</p>
<p>Informatiebronnen:</p> <p>secundaire</p> <p>Overzicht van alle organisaties van de beweging die bereikt werden per NGO (ongeveer 67 – zie mid-term evaluatie)</p> <p>Overzicht van acties/organisatie van de beweging – lijst van meest actieve organisaties</p> <p>Outcome journals voor de opvolging van progress markers bij de organisaties (gebruik door Solsoc en Fos, maar nog geen outcome journals van FOS gedeeld met evaluator)</p> <p>interne evaluaties van campagnes (zie FOS)</p> <p>Primaire</p> <p>Interviews/groepsgesprekken met teams van 2 organisaties per NGO (Solsoc: FGTB Horval de Namur en/of MJS de Liège en/of FPS of Centrale Générale, FOS: Zij-Kant en Algemene Centrale, IFSI (1 organisatie): Jeunes FGTB. Per organisatie: contactpersoon, leiders van de organisatie, vrijwilligers)</p> <p>Enquête met de contactpersonen van alle organisaties die bereikt werden door de NGOs</p> <p>interview met enkele vertegenwoordigers van de structures fédérales FGTB/ABVV die op verschillende plaatsen in de beweging actief zijn</p>	

Evaluatievraag 2: In welke mate heeft FOS, Solsoc, IFSI 2017-2021 programma in België zijn vooropgestelde specifieke doelstellingen ten aanzien van beleidsbeïnvloeding bereikt, of met welke waarschijnlijkheid zal het deze bereiken? (effectiviteit)

¹³ Deze hypothesen werden onder meer gebaseerd op de eerste workshops met FOS/SOLSOC/IFSI.

Beoordelingscriteria	Subvragen of pointers
<p>Er zijn veranderingen in beleid op het niveau van het federale parlement en/of de federale regering</p>	<p>wat zijn de concrete successen/realisaties in het realiseren van de Waardig Werk agenda (parlementaire vragen, voorstel resoluties, aanvaarding resoluties) – zie ook indicator 1 onder SD1</p> <p>de mate waarin beleidsmakers/overheid communiceren over de thema's van de agenda Waardig Werk (mee gevoed door de NGOs) – zie ook indicator 2 onder SD2</p> <p>de mate waarin beleidsmakers initiatieven nemen om bedrijven aan te spreken op hun verantwoordelijkheid mbt de agenda Waardig Werk</p> <p>Beleidsmakers tonen zich solidair met partners van FOS/SolsIC/IFSI die getuigen van schendingen van arbeidsrechten en zijn bereid actie te ondernemen/hebben actie ondernomen</p> <p>Beleidsmakers brengen schendingen van arbeidsrechten in de partnerlanden van FOS/SolsOC/IFSI onder de aandacht (binnen de eigen partij, in het publieke debat, in het parlement)</p> <p>wat zijn andere indicaties van invloed? Bijv. Beleidsmakers gebruiken informatie van FOS/SolsOC en IFSI in hun beleidswerk rond de agenda Waardig Werk, vinden de informatie van FOS/SolsOC en IFSI relevant, correct en bruikbaar voor hun beleidswerk,</p> <p>factoren die een rol spelen</p>
<p>Veranderingen op het niveau van beleidsmakers/mandataires binnen de socialistische partijen</p>	<p>mate van betrokkenheid van 'mandataires relais' in beleidsbeïnvloedingsprocessen die door de NGO worden geïnitieerd/gefaciliteerd</p> <p>in welke mate krijgen de NGOs vragen om ondersteuning (informatie, andere) van de beleidsmakers</p> <p>waardering van mandataires voor de meerwaarde van de input van en interactie met NGO (kwaliteit van de informatie, kennis van politieke processen, tijdige actie, relevante posities, concrete oplossingen, networking en contacten, mobilisatiekracht van FOS/SolsOC en IFSI ter ondersteuning van hun beleidswerk ...)</p> <p>wat werkt het best voor de beleidsmakers?</p> <p>Belang van mobilisatie van socialistische mandataires voor ondersteuning van informatie en sensibilisatie (zie link met bewegingswerk)</p> <p>niet verwachte veranderingen/effecten</p>
<p>Er is invloed op nationale en internationale netwerken (vooral thematische in het geval van FOS)</p>	<p>Typologie van netwerken waarin de NGOs actief zijn (lerende netwerken en/of organisatiewerken) en de mate waarin de uitdagingen voor dit soort netwerken goed worden gemanaged (bijv. in organisatiewerken oog voor dynamiek van differentiëren en integreren en oog voor de governance, zelfregulerend, met een leider, of eerder een administratief aanspreekpunt).</p> <p>positionering van de NGOs in de voornaamste netwerken voor beleidsbeïnvloeding (trekkersrol, rol van expertise, aanleveren van studies/rapporten, formuleren van standpunten, ...)</p> <p>evidence van invloed van FOS/SOLSOC/IFSI op agenda-setting, positionering en strategie</p> <p>meerwaarde van de netwerken voor de FOS/SOLSOC/IFSI</p> <p>mate waarin de netwerken zich ook richten op actoren/beleidsmakers die niet direct bereikt kunnen worden door de NGOs</p>
<p>Informatiebronnen:</p> <p>Secundaire overzicht en contactgegevens van relais mandataires jaarverslagen (monitoring, comités de pilotage, ...)</p> <p>Primaire Interviews met teams van 2 organisaties per NGO (enkele vragen over algemene betrokkenheid bij het beleidswerk) interview met enkele vertegenwoordigers van de structures Fédérales FGTB (leaders syndicaux) interviews beleidscases: met mandatarissen, mensen van de partij, kabinetten</p>	

interview DGD (en eventueel cabinet Kitir indien niet in de cases): interactie met de NGOs
Interviews met belangrijke leden/coördinatoren van enkele netwerken.

Evaluatievraag 3: In hoeverre hebben het gebruik van middelen (fondsen, deskundigheid, tijd, enz.) en de ontwikkelde strategieën de verwachte veranderingen bij doelgroepen (of begunstigden) aan het eind van het programma bewerkstelligd? (efficiëntie)

Beoordelingscriteria	Subvragen of pointers
3.1. . Samenwerking en coherentie	<p>mate van afstemming en samenwerking tussen de drie NGOs (op verschillende niveaus¹⁴ en voor diverse thema's) en tussen het nationale niveau en de partners in het Zuiden + gebruik van elkaars meerwaarde</p> <p>De meerwaarde van de samenwerking binnen het Gemeenschappelijk Strategisch Kader 'Waardig Werk' (interactie met andere Belgische actoren)</p> <p>evoluties tijdens de looptijd van het programma</p> <p>evidence van samenwerking en synergie met andere actoren in kader van beleidsbeïnvloeding</p>
3.2. Adaptive management	<p>de ToC (inclusief assumpties) wordt geregeld herzien om opportuniteiten en struikelblokken tijdig te identificeren.</p> <p>Het M&E systeem is duidelijk voor iedereen, en de methoden voor data-collectie en analyse zijn efficiënt en worden toegepast.</p> <p>het programma-management was voldoende flexibel om aanpassingen, onder meer door COVID-19 door te voeren</p>
3.3. gepast aanbod (relevantie)	<p>integratie van aandacht voor gender in aanbod van materiaal en in positionering</p> <p>Beleidswerk</p> <p>welke strategie en principes voor het beleidswerk (hoe wordt het georganiseerd en opgevolgd)?¹⁵</p> <p>welke strategie en principes voor de organisatie van de interactie met de netwerken (internationaal en nationaal)</p> <p>hoe worden keuzes voor beleidswerk gemaakt (door wie en op basis van welke informatie?)</p> <p>Toetsing van enkele hypothesen over verandering¹⁶, met name inzetten van zuidelijke partners in het Noorden beklijft meer en dient dubbele doelstelling (beleidswerk en bewegingswerk)</p> <p>werken via platformen is zeer relevant wanneer de socialistische partijen niet in de meerderheid zitten (coalition theory) en het zorgt ervoor dat de netwerken van diverse politieke families worden gemobiliseerd voor eenzelfde doel.</p> <p>Hoe meer tijd je in platform stopt, hoe meer invloed je hebt over de agenda</p> <p>Samenwerking met structuren van de beweging zorgt voor meer gewicht en levert sneller reactie op van de beleidsmakers.</p> <p>kwaliteit van onze input zorgt voor vertrouwen binnen de beweging</p> <p>werken met de actualiteit (opportuniteiten) is effectief: bijv. de pandemie bood een relevantie en concrete kapstok om mensen mee te krijgen rond het thema 'protection' sociale.</p> <p>Bewegingswerk</p> <p>aantal en type organisaties dat bereikt werd</p> <p>aantal activiteiten en bereik</p> <p>waardering voor het aanbod en materiaal (output) van de NGO en de mate waarin het aansluit bij de visie en missie van de organisatie (relevantie)</p> <p>flexibiliteit om zich aan te passen aan de vragen/noden van de organisaties</p> <p>stijl van communicatie: hoe worden internationale dimensies van het vakbondswerk aangebracht en doorgesproken?</p>

¹⁴ Ook SOLSOC en FOS werken soms op het niveau van federale structuren van de vakbond; dit is niet enkel het terrein voor IFSI. Samenwerking wordt steeds sterker/minder adhoc.

¹⁵ Zie ook de evaluatie van ACE Europe over de beleidsbeïnvloeding door FOS (april 2016) waarin de aanpak van het beïnvloeden van beleidsprocessen geanalyseerd werd. In dit rapport werden bepaalde analysekaders (zie verder) ook geconcretiseerd.

¹⁶ Deze hypothesen werden onder meer gebaseerd op de eerste workshops met FOS/SOLSOC/IFSI.

	<p>valorisatie van het partnerwerk en betrokkenheid partners in sensibilisatie en beleidsbeïnvloeding (met focus op opvolgen conclusies en aanbevelingen van de mid-term evaluatie)</p> <p>verzekeren van een link tussen beleidswerk en beweging</p> <p>Toetsing van enkele hypothesen over verandering¹⁷, met name</p> <p>kleinere mini-campagnes per NGO (in co-creatie met de organisaties) werken beter inzetten van zuidelijke partners in het Noorden beklijft meer en dient dubbele doelstelling (beleidswerk en bewegingswerk)</p> <p>kwaliteit van onze input zorgt voor vertrouwen</p>
--	--

Informatiebronnen:

secundaire

Overzicht van alle organisaties van de beweging die bereikt werden per NGO (ongeveer 67 – zie mid-term evaluatie)

overzicht van campagnes (jaar, topic, tools/output/bereik) – zie formats overzicht activiteiten – wordt nog nagestuurd voor FOS

overzicht van M&E tools en verslagen van analyse (comités de pilotage)

bestaande strategieën/beleidsdocumenten (onder meer over Gender)

97o Cen assumpties

Primaire

interviews met leden van de NGO (onder meer in kader van cases)

interviews met enkele belangrijke organisaties in specifieke netwerken/andere leden Waardig Werk

interview over M&E systeem van het programma (eventueel samen met de evaluatie van het Zuid programma)

Evaluatievraag 4: In hoeverre zullen de verwezelijkingen van het programma blijven? (duurzaamheid)

Beoordelingscriteria	Subvragen of pointers
4.1. De financiële duurzaamheid is verzekerd op niveau van de NGOs en de organisaties (bewegingswerk en beleidswerk)	<p>De organisaties kunnen ruimte creëren voor het integreren van de internationale aspecten van het vakbonds en socio-cultureel werk</p> <p>De organisaties kunnen binnen het team ruimte creëren voor het behouden en versterken van de capaciteit</p> <p>de NGOs kunnen hun inspanningen voor (internationale) networking volhouden (HR en financiële inspanningen)</p> <p>Wat zijn verklarende factoren?</p>
4.2. institutionele duurzaamheid (onder meer door relevantie van het programma) (vnl bewegingswerk)	<p>Integratie van veranderingen in de organisaties (integratie in beleidsdocumenten, planning en organisatie van trainingen/informatie, thema op de agenda, ...)</p> <p>veranderingen worden ondersteund door het leiderschap (organisaties, waaronder vakbond, en ook de drie NGOs)</p> <p>ownership bij het team in de organisaties</p> <p>ownership bij de achterban van de organisaties</p> <p>Wat zijn verklarende factoren, meer bepaald de relevantie van het programma, het aanbod, de boodschappen, ...</p> <p>relevantie: het programma is gebaseerd op een grondige analyse van de noden van de organisaties, hun communicatiestijl, strategie om hun achterban te bereiken</p>

¹⁷ Deze hypothesen werden onder meer gebaseerd op de eerste workshops met FOS/SOLSOC/IFSI.

	er is aandacht voor de diversiteit in noden (onder meer van mannen en vrouwen) in het bewegings- en beleidswerk
4.3. duurzaamheid van beleidsveranderingen	zijn er cruciale stappen gezet waarop kan worden verder gebouwd in de toekomst ? zijn er indicaties dat nieuwe stappen worden voorbereid (met oog op de doelstellingen (op diverse niveaus) in welke mate is er oog voor gender? zijn er indicaties van een toenemende pro-actieve attitude bij beleidsmakers in het kader van de Waardig Werk agenda Wat zijn eventueel verklarende factoren ?
Informatiebronnen: Secundaire exitstrategie of visie op duurzaamheid zoals uitgewerkt in de programma documenten Primaire: interviews met de drie NGOs interviews en analyse in kader van beleidscases	

5.5 PERFORMANCE STORIES

Zorgplichtwetgeving

- ²⁰⁶ Daar waar het lobbywerk door het brede Belgische middenveld rond de zorgplicht zich op drie niveaus manifesteert (Belgisch, Europees en VN-niveau), focussen FOS en SolSoc zich voornamelijk op het Belgische niveau. ISVI speelt geen rol in dit dossier.
- ²⁰⁷ Het **Belgische regeerakkoord** van September 2020 maakt reeds gewag van het concept zorgplicht, op de drie verschillende niveaus: “De regering engageert zich om actief en constructief deel te nemen aan de onderhandelingen over het toekomstig VN-Verdrag inzake Bedrijven en Mensenrechten. De regering zal een voortrekkersrol spelen in de uitwerking van een Europees wetgevend kader inzake zorgplicht. Waar mogelijk zal hiertoe een ondersteunend nationaal kader uitgewerkt worden.” (p.89)
- ²⁰⁸ Het middenveld, in het bijzonder de werkgroep Corporate Accountability waar FOS en SolSoc lid van zijn, stelt in oktober 2020 tijdens een rondetafelgesprek een **memorandum** voor: ‘Fondements essentiels pour une loi belge’.¹⁸ Daarin roept het middenveld op tot een bindende Belgische wetgeving waarbij bedrijven mensenrechten en het klimaat moeten respecteren in hun bedrijfscultuur. Het memorandum bouwt verder op reeds bestaande documenten op VN (bv. UN Non-Binding Principles uit 2011) en EU (bv. Timber Regulation uit 2017) niveau. Het document wordt onder andere voorgesteld aan de PS in November 2020 en het kabinet Dermagne in januari 2021.
- ²⁰⁹ In januari 2021 neemt de Kamer een **niet-bindende resolutie** aan waarin het parlement een VN-verdrag, een Europese richtlijn en een nationaal kader ondersteunt rond business en human rights. De resolutie werd ingediend door Groen/Ecolo (Samuel Cogolati) en door alle partijen ondertekend, met uitzondering van

¹⁸ https://www.cncd.be/IMG/pdf/nifr_memorandum_zorgplicht_final-27-11-2020.pdf

Vlaams Belang en NVA. Het middenveld, in het bijzonder CNCD, ondersteunde Cogolati bij de opvolging van deze resolutie.

- ²¹⁰ In februari 2021 ontvangen ministers Kitir en Dermagne een brief waarin **60 Belgische ondernemingen** vragen voor een wetgevend kader rond due diligence.
- ²¹¹ Rond deze periode wordt Solsoc op de hoogte gesteld van het feit dat de PS een Belgisch wetsvoorstel voor zorgplicht wil indienen in de Kamer. Dit **voorstel tot bindende wetgeving** van Christophe Lacroix, Vicky Reynaert en Malik Ben Achour (PS/Vooruit) wordt uiteindelijk voor het eerst besproken in de commissie Economie in april 2021.¹⁹
- ²¹² Niet iedereen is opgezet met deze zet van de PS. De Vivaldi regering, de liberalen en de groenen in het bijzonder, zijn respectievelijk tegen het voorstel of vinden het jammer dat het niet in overleg tot stand is gekomen. Ook het middenveld is niet onverdeeld blij met het PS voorstel. Niet alleen werd hun input maar in beperkte mate gesolliciteerd voor dit voorstel, het middenveld was ook nog volop bezig verschillende politieke actoren te benaderen met hun memorandum in de hoop een bredere groep parlementairen te overtuigen om actie te ondernemen. Desalniettemin vergaderen Solsoc en FOS met parlementairen van respectievelijk PS en Vooruit in maart 2021 en delen ook hun analyse met de socialistische partijen in april 2021 (sterke en zwakke punten van voorstel).
- ²¹³ Het publiek maken van het voorstel in april valt samen met de verjaardag van **Rana Plaza**; een incident dat de nood aan een zorgplicht duidelijk maakt. FOS en Solsoc publiceren artikels rond dit evenement. In juni 2021 zal Vicky Reynaert (Vooruit) een parlementaire vraag stellen o.b.v. input van FOS omtrent het Bangladeshakkoord dat werd afgesloten na Rana Plaza, met een verdoken verwijzing naar de zorgplicht ('principes van due diligence').
- ²¹⁴ In September 2021 volgen **hoorzittingen** rond het PS voorstel in de commissie Economie.²⁰ Vooruit en PS vragen aan Solsoc en FOS om experts voor te dragen. Solsoc stelt IPC voor, hun Colombiaanse partner, die uiteindelijk een positief advies afleveren van het wetsvoorstel. Solsoc wordt ook uitgenodigd in de parlementaire intergroep 'Commerce Equitable' om te praten over de zorgplichtwetgeving.
- ²¹⁵ Naar aanleiding van de zevende onderhandelingsronde in oktober 2021 rond een **mogelijke 'Binding Law' op VN niveau** rond business and human rights, vraagt het middenveld (o.a. de werkgroep Corporate Accountability) aan de EU om een onderhandelingsmandaat op te nemen op internationaal niveau. Na input

---

¹⁹ <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/55/1903/55K1903001.pdf>

²⁰ <http://www.dekamer.be/media/index.html?language=nl&sid=55U2059>

van FOS stelt Vicky Reynaert een parlementaire vraag omtrent de VN wetgeving aan Sophie Wilmès in oktober 2021.

- ²¹⁶ In December maken FOS en Solsoc **een studie rond Colombia** wereldkundig (“Etude sur le devoir de vigilance vu par les organisations partenaires colombiennes de FOS, Solsoc et ISVI”). Het rapport bespreekt twee case studies uit Colombia die de nood aan zorgplicht duidelijk maken.
- ²¹⁷ Het Belgische wetsvoorstel blijft al die tijd bevroren, gezien de MR weigert mee te gaan in het PS voorstel en liever wacht op een **EU wetgeving**, die sinds juli 2020 in de pijplijn van de Europese Commissie zit. In februari 2022 komt de Commissie eindelijk met een finaal voorstel dat nu voorgelegd wordt aan het Europese Parlement en de Raad ter goedkeuring/aanpassing. Het is afwachten of dit Europese voorstel een doorstart zal betekenen voor een nationale wetgeving op Belgisch niveau. 11.11.11. plant alvast een campagne met haar leden (waaronder FOS en Solsoc) om het bredere publiek te informeren over de problematiek.

Mondiaal fonds voor sociale bescherming

- ²¹⁸ Het idee van een Mondiaal Fonds voor Sociale bescherming is **niet nieuw**. In 2011 verschijnt er reeds een rapport van Michelle Bachelet op VN niveau dat zo'n Fonds voorstelt. Dit rapport bouwt zelf verder op werk dat de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) rond sociale bescherming uitvoerde in het kader van inclusieve en rechtvaardige globalisering. In 2013 ondersteunt het Europese parlement een resolutie dat het idee van een Mondiaal Fonds genegen is.
- ²¹⁹ In 2015 lanceert 11.11.11. en CNCD een campagne rond ‘Sociale bescherming voor iedereen’. Hierin spelen ook FOS, Solsoc en ISVI een rol. In 2020 begint de roep voor een Mondiaal Fonds steeds luider te klinken n.a.v. de **pandemie** die het belang van een sociaal vangnet op scherp stelt. In januari 2020 verschaft Solsoc input voor een parlementaire vraag van de PS rond ‘la protection sociale universelle’. In juni 2020 lanceert de International Trade Union Confederation (ITUC-CSI) een campagne voor een Wereldfonds voor sociale bescherming. In dat kader sturen de Belgische vakbonden een brief naar Sophie Wilmès.
- ²²⁰ De Belgische NGOs FOS, Solsoc en ISVI komen in oktober 2020 ook met een campagne op de proppen rond **‘Sociale bescherming is een recht’**. Een van de thema's binnen de campagne is de vraag voor een Mondiaal Fonds. Rond deze periode verschijnen ook verschillende covid-19 nota's die bedoeld zijn voor de DGD en parlementariërs rond diverse thema's, waaronder Waardig Werk en Sociale Bescherming.
- ²²¹ In oktober 2020 geeft Solsoc ook input aan de PS voor **een parlementaire vraag** rond sociale bescherming, n.a.v. de nieuwe beleidsnota van de minister. De vraag wordt in december 2020 gesteld aan minister Kitir.
- ²²² Ook in december volgt een **resolutievoorstel** dat ingediend wordt door Malik Ben Achour van de PS. Het voorstel werd mee ondertekend door Groen/Ecolo en Vooruit. Solsoc en ISVI droegen bij aan de tekst van de resolutie. De NGOs, samen met de vakbond (FGTB fédéral, Horval, Algemene Centrale) sturen een communiqué dat het resolutievoorstel omarmt en die de eisen van de campagne in herinnering brengt.

²²³ Ook het internationale toneel staat niet stil. In juni 2021 komt het IAO met een resolutie rond sociale bescherming. In september 2021 komt een stoorzender op de proppen wanneer de VN en IAO een 'Global Accelerator for Jobs and Social Protection' lanceren. Dit is een gelijkaardig initiatief, maar minder ambitieus dan een Mondiaal fonds voor Sociale bescherming.

²²⁴ Naar aanleiding van de **hoorzittingen** in oktober 2021 in de Kamer rond het resolutievoorstel van Ben Achour vraagt de PS aan Solsoc om kandidaten voor te stellen. Solsoc bespreekt deze vraag met de Werkgroep Sociale bescherming en een aantal kandidaten, waaronder partners uit het Zuiden, worden voorgesteld. Solsoc en FOS bereiden ook vragen voor die Malik Ben Achour en Vicky Reynaert stellen in de kamer tijdens de audits. Er volgen discussies over de amendementen, waarbij Solsoc interageert met de werkgroep en met de PS om te zorgen dat de relatie tussen een Global Accelerator en het Mondiaal Fonds duidelijk wordt. De werkgroep Sociale Bescherming neemt een gemeenschappelijke positie in tijdens de amendementen.

In februari en maart 2022 volgt een stemming in de commissie Buitenlandse Zaken en een plenaire stemming waar de resolutie en de amendementen **goedgekeurd** worden. FOS, Solsoc en ISVI zijn blij met de grote lijnen, de substantie van de initiële tekst is behouden, hoewel niet alles overeenind gebleven is.

5.6 OVERZICHT INDICATOREN (AANGELEVERD DOOR DE ORGANISATIES)

SDN1

OS.1 Fos / Solsoc / IFSI	Par le biais du travail mené avec les acteurs relais (acteurs de 2 ^{ème} ligne) de la mouvance socialiste en Belgique, le public de première ligne de celle-ci est mieux informé, conscientisé et se mobilise davantage sur les enjeux du travail décent et ceux liés à la construction de relations mondiales justes et équilibrées dans un contexte globalisé.
I.1 On ne cumule pas les chiffres	Des acteurs de base (militants, affiliés...) participent à des actions de solidarité internationale en lien avec les thématiques et les stratégies du programme

	2017	2018	2019	2020	2021
Total	7735	14.645	20.928	23.817	
Solsoc	1753	1126	1184	265	684
FOS	5232	5784	4672	2624	3737
ISFI	750	Chiffres congrès FGTB et CG déjà comptabilisés	326	0	
Chiffres à atteindre	Baseline 7735		17.000		25.000
I.2 On cumule les chiffres	Des acteurs de base (militants, affiliés...) s'engagent bénévolement (prennent des congés, participent financièrement, donnent de leur temps, relayent leurs expériences, etc.) dans des actions de solidarité internationale en lien avec les thématiques et les stratégies du programme				
	2017	2018	2019	2020	2021
Total	55		131		131
Solsoc	28	28 (les mêmes qu'en 2017)	28 (les mêmes qu'en 2017)	29	29
FOS	27	31 (dont 18 identiques à 2017)	31	32	32
ISFI	0		72		
	- Implication des Jeunes FGTB pour préparer l'évènement de diffusion de Tierra de lucha et un séminaire sur la Colombie (évènement finalement annulé pour cause de crise sanitaire mais x jeunes ont consacré bénévolement du temps de préparation)				

<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 55		90		130
I.3	Audience potentielle des publications selon différents publics (genre, âge, appartenance...) des acteurs relais relayant des contenus produits par le programme				
	2017	2018	2019	2020	2021
Solsoc			1.071.840		
FOS	920.632	920.632	1.028.632	1.040.632	1.083.825
IFSI			619 481		
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 1.336.631		1.500.000		2.000.000
R.1 FOS	De Nederlandstalige socialistische beweging (bestaande uit de organisaties en nevenorganisaties van Solidaristische Mutualiteiten, de nevenorganisaties van sp.a en de gewesten en interprofessionele organisaties van ABVV) is versterkt door FOS in haar analysecapaciteit en haar begrip van waardig werk, met een focus op fundamentele arbeidsrechten, de precarisering van werk, de commercialisering van gezondheidszorg en seksuele en reproductieve rechten, alsook in haar capaciteit om haar eerstelijnspubliek over deze vragen te informeren en te sensibiliseren.				
I.1	De organisaties van de Nederlandstalige socialistische beweging zetten samenwerkingen (acties, activiteiten en projecten) op met FOS met als doel hun eerstelijnspubliek te informeren, sensibiliseren en mobiliseren over rechtvaardige mondiale relaties en Waardig Werk binnen een geglobaliseerde context .				
	2017	2018	2019	2020	2021

	<p>2 symbooldossiers</p> <p>7 sensibiliserende activiteiten samen uitgewerkt met socialistische organisaties</p> <p>8 reeds bestaande activiteiten met aandacht aan internationale solidariteit.</p>	<p>3 symbooldossiers</p> <p>9 sensibiliserende activiteiten samen uitgewerkt met socialistische organisaties</p> <p>11 reeds bestaande activiteiten met aandacht aan internationale solidariteit.</p>	<p>2 symbooldossiers</p> <p>7 sensibiliserende activiteiten samen uitgewerkt met socialistische organisaties</p> <p>5 reeds bestaande activiteiten met aandacht aan internationale solidariteit.</p>	<p>3 symbooldossiers</p> <p>5 sensibiliserende activiteiten samen uitgewerkt met socialistische organisaties</p> <p>4 reeds bestaande activiteiten met aandacht aan internationale solidariteit.</p>	<p>3 symbooldossiers</p> <p>3 sensibiliserende activiteiten samen uitgewerkt met socialistische organisaties</p> <p>5 reeds bestaande activiteiten met aandacht aan internationale solidariteit.</p>
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline				
I.2	De organisaties van de Nederlandstalige socialistische beweging informeren, sensibiliseren en mobiliseren hun eerstelijnspubliek over rechtvaardige mondiale relaties en Waardig Werk binnen een geglobaliseerde context, mede aan de hand van een veelheid aan communicatie (web, sociale media, eigen publicaties, artikels, vormingen,...), proactief door FOS aangeboden als input om hen te stimuleren en te inspireren.				
	2017	2018	2019	2020	2021
	108	79	34	46	41
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline				
R.2 Solsoc	Les leaders de l'associatif de la mouvance socialiste francophone, en particulier des mutualités socialistes, du MJS, des FPS et des antennes locales de Solsoc, sont renforcés par SolSoc dans leurs capacités de compréhension et d'analyse ainsi que dans leurs capacités à sensibiliser leur public pour la promotion du travail décent et de relations mondiales justes et équilibrées dans un				

	contexte globalisé, sur les thématiques en lien avec l'objet social de leurs organisations respectives.				
I.1	Les acteurs relais produisent et/ou publient des contenus problématisés et critiques dans leurs propres supports avec des inputs du programme				
	2017	2018	2019	2020	2021
	10	19	28	43	58
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 10		25		40
I.2	Les acteurs relais organisent des événements de sensibilisation intégrant la dimension Sud vers leur public avec la collaboration de Solsoc				
	2017	2018	2019	2020	2021
	10	14	14	15	20
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 10		20		30
R.3 Solsoc	Les leaders des entités régionales francophones FGTB sont renforcés par Solsoc dans leurs capacités de compréhension et d'analyse des enjeux de solidarité internationale, de la création d'emplois durables à travers l'économie sociale et solidaire, les processus de démocratisation, le respect du droit international, des droits humains et des droits des travailleurs de l'économie informelle, ainsi que leurs capacités à sensibiliser leurs permanents, délégués et affiliés sur ces enjeux.				
I.1	Nombre de fois où les leaders des entités régionales FGTB francophones relaient les préoccupations des partenaires Sud de Solsoc issus du secteur informel				
	2017	2018	2019	2020	2021

	7	10	17	19	22
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 7		15		25
I.2	Les leaders des entités régionales FGTB francophones organisent des événements de sensibilisation intégrant la dimension Sud vers leur public avec la collaboration de Solsoc				
	2017	2018	2019	2020	2021
	6	9	15	16	19
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 6		15		25
R.4 IFSI	R4. Les structures fédérales FGTB dont les centrales FGTB (incluant le personnel de la FGTB, les délégués syndicaux, les leaders syndicaux, les membres des organes décisionnels de la FGTB) sont renforcées par l'IFSI dans leurs capacités d'analyse et de compréhension des enjeux liés au travail décent et à la construction de relations mondiales justes et équilibrées dans un contexte globalisé., ainsi que dans leurs capacités d'information et de sensibilisation des travailleurs sur ces questions.				
I.1	Nombre d'échanges entre, d'une part, les leaders et les militants syndicaux des structures fédérales FGTB dont les centrales FGTB et, d'autre part, les partenaires Sud de l'IFSI.				
	2017	2018	2019	2020	2021
	5	17 (cumulatif)	30 (cumulatif)		
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 5		15		25
I.2	Nombre d'activités organisées avec l'appui de l'IFSI et intégrant les dimensions du travail décent et, pour lesquelles les leaders des structures fédérales FGTB dont les centrales FGTB mobilisent leur public.				
	2017	2018	2019	2020	2021
	4	7	19		

<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 4		12		21
I.3	Nombre de supports de communication, d'information et de sensibilisation des structures de la FGTB utilisant des informations transmises par l'IFSI ou ses partenaires Sud				
	2017	2018	2019	2020	2021
	5	5	14		
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 5		10		18

SDN2

OS.2 Fos / Solsoc / IFSI	Les décideurs politiques nationaux, européens et internationaux prennent davantage d'initiatives, de mesures et des décisions en faveur du respect de l'Agenda pour le travail décent et de relations mondiales justes et équilibrées dans un contexte globalisé.				
I.1	Des actions de type législatif ou de contrôle de l'exécutif sont menées par les décideurs dans le cadre de leur fonction politique en faveur du travail décent et de relations mondiales justes et équilibrées dans un contexte globalisé, en faveur des thématiques du programme, suite à une intervention de mandataires relais, d'autres acteurs de changement ou de réseaux, plateformes, alliances et coalitions.				
	2017	2018	2019	2020	2021
			7 --> 13 (3 ans)	18	
Solsoc	0	2	3	3	6
FOS	2	2	4	2	14.
IFSI	0	0			
Chiffres à atteindre	Baseline 2		4		5
I.2	Des mesures et des <u>initiatives d'information et de sensibilisation</u> sont prises par les décideurs en faveur des thématiques du programme en s'appuyant sur les contenus, outils, supports fournis par le programme				
	2017	2018	2019	2020	2021
	8	4	7 --> 19 (3 ans)	26	39
Solsoc	3	2	1	2	5
FOS		2	3 (4)	5 (7)	7
IFSI			2		1

<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 8		24		35
R.1 IFSI	Des réseaux, plateformes, alliances et coalitions, aux niveaux nationaux et internationaux, d'organisations syndicales et de la société civile voient leur travail d'incidence politique renforcé par l'IFSI afin de promouvoir et défendre l'Agenda pour le Travail Décent.				
I.1	Quantité d'informations transmises par l'IFSI sur le travail décent qui sont utilisées par les réseaux, plateformes, coalitions, alliances auxquels l'IFSI participe				
	2017	2018	2019	2020	2021
	12	35 (cumulatif)	51 (cumulatif)		
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 12		40		70
I.2	Nombre de propositions défendues par l'IFSI sur le travail décent qui sont intégrées au travail d'incidence politique des réseaux, plateformes, coalitions, alliances auxquels l'IFSI participe				
	2017	2018	2019	2020	2021
	3	8 (cumulatif)	13 (cumulatif)		
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 3		6		10
R.2 Solsoc	Les mandataires socialistes francophones au niveau communautaire, régional, fédéral et européen sont mieux informés, sont renforcés dans leur expertise par Solsoc et sont en condition de se positionner politiquement pour la cohérence des politiques en faveur des ODD, l'intégration de l'agenda pour le travail décent, du genre et de la protection de l'environnement dans les politiques de coopération, la défense des droits des travailleurs et l'extension de la protection sociale, ainsi				

	qu'en faveur des processus de démocratisation et du respect du droit international et des droits humains, notamment dans les zones d'intervention de Solsoc.				
I.1	Nombre d'informations fournies par Solsoc utilisées dans le travail politique des mandataires socialistes francophones				
	2017	2018	2019	2020	2021
	7	15	13 --> 35 (3 ans)	43	59
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 7		20		30
I.2	Nombre de prises de position publique de décideurs ou personnalités politiques socialistes en faveur de la cohérence des politiques en faveur des ODD, l'intégration de l'agenda pour le travail décent, du genre et de la protection de l'environnement dans les politiques de coopération, la défense des droits des travailleurs et l'extension de la protection sociale, ainsi qu'en faveur des processus de démocratisation et du respect du droit international et des droits humains, notamment dans les zones d'intervention de Solsoc.				
	2017	2018	2019	2020	2021
	5	9	9 --> 23 (3 ans)	25	28
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline 5		10		12
R.3 FOS	Nationale, Europese en internationale beleidsmakers en andere actoren van verandering zijn door FOS versterkt in hun expertise en kunnen zich politiek positioneren over rechtvaardige mondiale relaties en de Waardig werkagenda, met een focus op fundamentele arbeidsrechten, precarisering van werk, commercialisering van gezondheidszorg en seksuele en reproductieve rechten, met specifieke aandacht voor gender en milieu.				
I.1	Beleidsmakers en andere actoren van verandering doen een beroep op FOS en haar Zuidpartners om hun politiek werk te voeden (opvragen van informatie, uitnodigen van partners, getuigenissen opvragen, etc.).				
	2017	2018	2019	2020	2021

	2	3	4	4	8
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline		FOS blijft op regelmatige basis kwaliteitsvolle inhoudelijke, logistieke, organisatorische en financiële bijdragen leveren aan het beleidsbeïnvloedend werk van netwerken en allianties. Vanuit een versterkte eigen expertise, neemt FOS zelf meer initiatief tot samenwerking.		FOS blijft op regelmatige basis kwaliteitsvolle inhoudelijke, logistieke, organisatorische en financiële bijdragen leveren aan het beleidsbeïnvloedend werk van netwerken en allianties. Vanuit een versterkte eigen expertise, neemt FOS zelf meer initiatief tot samenwerking en neemt FOS een trekkersrol op in bepaalde processen
I.2	Netwerken, allianties en andere Noordpartners vragen FOS om bij te dragen (inhoudelijk, logistiek, organisatorisch,) aan en initiatieven te nemen tot beleidsbeïnvloedend werk, en gebruiken de kwaliteitsvolle input en expertise van FOS, voor hun werk naar beleidsmakers toe.				
	2017	2018	2019	2020	2021
	13	14	10	18	20
<i>Chiffres à atteindre</i>	Baseline Note : FOS heeft in 2019 de keuze gemaakt om meer in te zetten op thematische netwerken en		FOS komt vaker naar buiten met een gefundeerde mening over waardig werkthema's en neemt actiever deel aan het politieke en maatschappelijke		FOS komt regelmatig naar buiten met een gefundeerde mening over actuele waardig;werkthema's;neemt actief deel aan het;politieke;en maatschappelijke debat mbt de globale Waardig;Werk agenda en;

niet langer op regionale netwerken.		debat mbt de globale Waardig Werk agenda.		wordt gevraagd naar standpunten.
-------------------------------------	--	---	--	----------------------------------

ACE EUROPE bvba • www.ace-europe.be

Leopoldstraat 39 • B-2800 Mechelen • tel. +32(0)15 34 88 84 • fax +32(0)15 34 88 64 • info@ace-europe.be